CRONFA GYMUNEDOL
COMMUNITY FUND

Adroddiad a Chyfrifon Blynyddol

2023-24

Cronfa Loteri Fawr*

Adroddiad a chyfrifon blynyddol 23-24

Ar gyfer y cyfnod 1 Ebrill 2023 i 31 Mawrth 2024

Wedi'i gyflwyno i Senedd y Deyrnas Unedig yn unol ag Adran 23(3) a pharagraff 21 Atodlen 4A Deddf Y Loteri Genedlaethol etc. 1993 (fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf y Loteri Genedlaethol 1998 a Deddf y Loteri Genedlaethol 2006).

I'w argraffu ar 25 Gorffennaf 2024 yn unol â gorchymyn Tŷ'r Cyffredin

HC 133
SG/2024/113

* (yn gweithredu fel Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol)

© Hawlfraint y Goron 2024

Ni yw'r Gronfa Loteri Fawr yn gweithredu fel Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol.

Mae'r cyhoeddiad hwn wedi'i drwyddedu dan delerau Trwydded y Llywodraeth Agored f3.0 oni nodir fel arall.

I weld y drwydded hon, ewch i nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/version/3.

Lle rydym wedi nodi unrhyw wybodaeth hawlfraint trydydd parti, bydd angen i chi geisio caniatâd deiliad perthnasol yr hawlfraint.

Mae'r cyhoeddiad hwn ar gael yn www.gov.uk/official-documents.

Dylid anfon unrhyw ymholiadau mewn perthynas â'r cyhoeddiad hwn atom yn Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol, Apex House, 3 Embassy Drive, Edgbaston, Birmingham, B15 1TR

ISBN 978-1-5286-4899-8
E03127241 07/24

Argraffir ar bapur sy'n cynnwys isafswm o 40% cynnwys ffibr wedi'i ailgylchu

Llun y clawr blaen: 21 Together, Lloegr

Argraffwyd yn y Deyrnas Unedig gan HH Associates Ltd ar ran Rheolydd Llyfrfa Ei Fawrhydi

Same but Different, Cymru

Over 50s Black Men Forum, Lloegr

Cynnwys

Neges gan y Cadeirydd 8
Neges gan y Prif Weithredwr 10
Ein blwyddyn mewn rhifau 12
Arian a ddyfarnwyd yn 2023-24 14
Strwythur y mudiad 16
Adroddiad perfformiad 18
Adroddiad cynaladwyedd 37
Adroddiad atebolrwydd 46
Datganiadau ariannol 94
Nodiadau i'r cyfrifon 103
Ein cefndir statudol 151

Neges gan y Cadeirydd

Diolch i chwaraewyr y Loteri Genedlaethol, Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol yw'r ffynhonnell unigol fwyaf o arian cymunedol yn y DU. Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf rydym wedi gallu dosbarthu dros £686 miliwn mewn ariannu i 13,000 o brosiectau cymunedol.

Mae ein strategaeth newydd, **Cymuned yw'r man cychwyn**, yn adlewyrchu'r syniadau a'r gobeithion a glywsom gan gymunedau ledled y DU. Bydd hyn yn arwain ein dyfarniad grantiau hyd at 2030, ac yn ein galluogi i gael hyd yn oed mwy o effaith yn y blynyddoedd i ddod. Mae ein cynllun corfforaethol ar gyfer y tair blynedd nesaf yn gosod targedau ymestynnol sy'n tanlinellu ein hymrwymiad i fod yn ariannwr cymunedol teg ac amgylcheddol adfywiol.

Er gwaethaf yr heriau a'r ansicrwydd parhaus a gyflwynir gan bwysau costau byw ac effaith hirdymor COVID-19, mae mudiadau cymunedol a llawr gwlad wedi parhau i ddangos dyfeisgarwch a phenderfyniad i gryfhau cymdeithas sifil a gwella bywydau ledled y DU. Mae bwrdd a chydweithwyr Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol mewn sefyllfa freintiedig i gefnogi'r mudiadau hyn sy'n cadarnhau bywyd ac rydym yn cyflawni ein rôl gyda gostyngeiddrwydd a pharch.

Hoffwn gydnabod cyfraniad fy nghyd-aelodau ar y Bwrdd, aelodau ein pwyllgorau gwlad yng Nghymru, Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon, a'r rhai sy'n gwasanaethu ar is-bwyllgorau'r Bwrdd. Yn yr un modd, hoffwn dalu teyrnged i'm cydweithwyr sydd, o dan arweiniad ein Prif Swyddog Gweithredol, David Knott, yn cyflawni eu rolau gydag angerdd ac ymrwymiad. Mae ein stiwardiaeth o'r ariannu sylweddol hwn, sydd wedi'i dargedu'n bwrpasol, yn parhau i gael effaith drawsnewidiol o fewn cymunedau lleol nawr ac yn y blynyddoedd i ddod.

Paul Sweeney
Cadeirydd

Learmount Community Development Group Ltd, Gogledd Iwerddon

Ministry of Life Education CIC, Cymru

Men Matter Yr Alban

Neges gan y Prif Weithredwr

Rwy'n llawn balchder pan fyddaf yn myfyrio ar y gwahaniaeth cadarnhaol y mae prosiectau cymunedol ledled y DU wedi'i wneud i fywydau pobl bob dydd drwy arian y Loteri Genedlaethol. Eleni, lansiwyd ein strategaeth newydd uchelgeisiol, **Cymuned yw'r man cychwyn**, a'r cynllun corfforaethol cysylltiedig â gweledigaeth glir ar gyfer pennod newydd yn ein hariannu hyd at 2030.

Wrth inni edrych ymlaen at y flwyddyn, byddwn yn mynd ymhellach ac yn gyflymach yn ein huchelgeisiau i fynd i'r afael ag anghydraddoldeb drwy fabwysiadu dull ariannu sy'n seiliedig ar degwch. Dyna pam rydym yn addo ymestyn ariannu ar lawr gwlad, gyda tharged o gyrraedd mwy nag 80% o gymunedau ledled y DU i wneud cais am ariannu a dros 50% o grantiau yn mynd i gymunedau sy'n profi'r tlodi a'r anfantais fwyaf.

Rydym yn derbyn syniad bob tri munud, felly byddwn yn cefnogi'r hyn sydd bwysicaf i gymunedau drwy dargedu darpariaeth ar draws ein pedair cenhadaeth a arweinir gan y gymuned a chanolbwyntio ar ble mae'r angen mwyaf. Byddwn yn sefydlu cefnogaeth ar gyfer gweithredu amgylcheddol ar draws yr holl ariannu, gan neilltuo 15% o'r arian ar gyfer cynaliadwyedd amgylcheddol a chefnogi prosiectau i ystyried yr amgylchedd hyd yn oed pan nad dyna yw eu prif ffocws.

Ni yw'r ffynhonnell unigol fwyaf o ariannu ar gyfer gweithgareddau cymunedol yn y DU ac rydym wedi bod ar y rheng flaen yn cefnogi cymunedau ers bron i 30 mlynedd. Mae ein strategaeth newydd yn harneisio'r profiad a'r angerdd hwn ac yn adlewyrchu mwy na 18,000 o syniadau a dyheadau gan bobl, elusennau a chymunedau. Wrth wneud hynny rydym yn barod i arloesi ac i fynd i'r afael â'r hyn sydd bwysicaf i gymunedau, nawr a thuag at 2030.

Family Volunteering Club, Lloegr

Ym mis Tachwedd, gwnaethom y newid mwyaf yn hanes ariannu'r Loteri Genedlaethol drwy ddyblu'r ariannu sydd ar gael trwy Arian i Bawb i £20,000 ac ymestyn hyd yr ariannu i ddwy flynedd, gan ein galluogi i gyrraedd cymunedau nad oeddem yn gallu o'r blaen, a rhoi cyfle i'r grwpiau yr ydym yn eu hariannu i gynllunio'n fwy effeithiol.

Rhwng 2023-24, roedd 84% o'n grantiau o dan £10,000, gyda'r mwyafrif yn cefnogi mudiadau ar lawr gwlad, ac o fewn chwe mis cyntaf y newid hwn, roedd 78% o'n ceisiadau am dros £10,000. Mae'r hwb hwn yn galluogi grwpiau bach, llawer ohonynt nad oes ganddynt yr un seilwaith a chydnerthedd â mudiadau mwy, i wneud hyd yn oed mwy dros eu cymunedau.

Bu'n flwyddyn gref ar gyfer dyfarnu grantiau cyffredinol, gyda dyfarniadau o fwy na £900 miliwn – gan gynnwys £686.3 miliwn o incwm y Loteri Genedlaethol, £127 miliwn drwy ddosbarthu Asedau Segur a'r gweddill drwy ein rhaglenni Million Hours a Cost of Living a ddarperir ar ran y Llywodraeth. Ar yr un pryd, mae pwysau costau byw wedi parhau i effeithio ar fywydau. Mae ein gwaith i gyflawni Cronfa Community Organisations Cost of Living ar ran yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon (DCMS) wedi tanlinellu ein cefnogaeth i gymunedau, gan weithio'n gyflym i helpu i ysgwyddo'r heriau y mae mudiadau ac elusennau ar lawr gwlad yn eu hwynebu. Yn ystod y flwyddyn, dosbarthwyd £71 miliwn i dros 1,500 o brosiectau.

Wrth i'r flwyddyn ddirwyn i ben, roeddwn yn falch o fod yn rhan o'r Black Health Inequalities Summit yn Llundain mewn partneriaeth â'r Caribbean and African Health Network ac Impact on Urban Health. Wedi'n symbylu gan y trafodaethau hyn, rydym wedi ymrwymo i herio materion sydd wedi gwreiddio'n ddwfn ar draws ein holl waith.

Rwy'n croesawu'r holl waith datblygu yr ydym yn ei wneud yn fewnol i ddod â'n strategaeth newydd yn fyw, a hoffwn hefyd gydnabod a chroesawu ein gweithredwr Loteri Genedlaethol newydd, Allwyn, a diolch yn ddiffuant i Camelot am eu cyfraniadau ers 1994. Ers hynny, mae chwaraewyr y Loteri Genedlaethol wedi codi £50 biliwn at achosion da ledled y DU, gan drawsnewid bywydau a chyfrannu at y celfyddydau, chwaraeon, treftadaeth a chymunedau. Ym mis Tachwedd eleni, byddwn yn gweithio ar draws y Loteri Genedlaethol i ddathlu hyn.

Yn olaf, hoffwn ddiolch i bawb sydd wedi helpu i lunio a dechrau cyflwyno **Cymuned yw'r man cychwyn**. Ni fyddai'r effaith ddofn a gawn ar rymuso cymunedau yn bosibl heb ymdrechion fy nghydweithwyr gweithgar, sy'n parhau'n ddiysgog yn eu rôl i helpu'r Gronfa i fod y gorau y gall fod wrth wneud gwahaniaeth cadarnhaol i fywydau pobl.

David Knott
Prif Weithredwr

Ein blwyddyn mewn rhifau

Dros y 12 mis diwethaf, rydym wedi dosbarthu mwy na £686.3 miliwn o arian y Loteri Genedlaethol mewn dros 13,700 o grantiau ledled y DU, gan gefnogi gweithgareddau sy'n creu cymunedau gwydn sy'n fwy cynhwysol ac amgylcheddol gynaliadwy – gweithgareddau a fydd yn cryfhau cymdeithas ac yn gwella bywydau.

Mae ein hariannu'n mynd at galon cymunedau

84%

o'n dyfarniadau'n cael eu dosbarthu mewn grantiau bach

48%

o'n grantiau'n cael eu dyfarnu i'r 30% uchaf o ardaloedd mwyaf difreintiedig a nodir yn y Mynegeion Amddifadedd Lluosog

83%

o'n grantiau yn cael eu dosbarthu i fudiadau sydd ag incwm o lai nag £1 miliwn

Rydym yn ariannu prosiect cymunedol bob

8 munud

Dyfarnwyd dros £1.8 miliwn bob dydd ar gyfartaledd i brosiectau i wneud pethau rhyfeddol i wella eu bywydau a'u cymunedau.

Yallaa CIC, Gogledd Iwerddon

Arian a ddyfarnwyd yn 2023-24

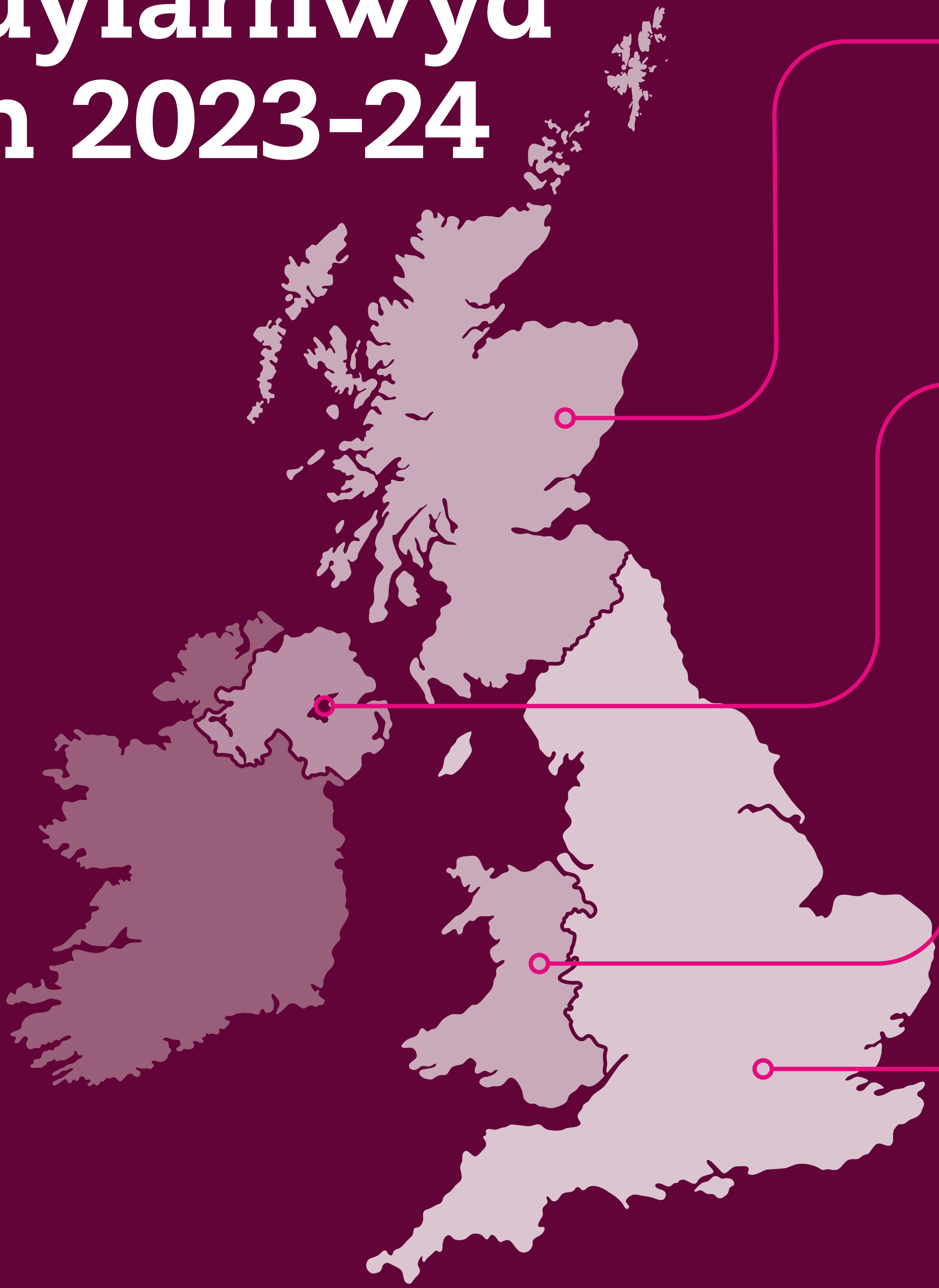

Yr Alban

£52.0m

1,658 grant

Gogledd Iwerddon

£26.8m

575 grant

Cymru

£39.2m

1,001 grant

Lloegr

£521m

10,267 grant

Ar draws y Deyrnas Unedig

£47.3m

219 grant

Cyfanswm

£686.3m

13,720 grant

Strwythur y mudiad

Tua diwedd y flwyddyn ariannol, gwnaeth y Prif Weithredwr newidiadau i Uwch Dîm Rheoli'r Gronfa a strwythurau'r gyfarwyddiaeth i roi mwy o ffocws ar ymagwedd y Gronfa o ymdrin â materion pobl a diwylliant, a fydd yn agwedd allweddol ar gyflawni ein strategaeth a'n cynllun corfforaethol yn llwyddiannus. Adlewyrchir y strwythur diwygiedig yma.

- **Swyddfa'r Prif Weithredwr**
  - **Gogledd Iwerddon**
  - **Yr Alban**
  - **Cymru**
  - **Lloegr**
  - **Ariannu, Strategaeth, Cyfathrebu ac Effaith**
  - **Cyllid ac Adnoddau**
  - **Pobl a Diwylliant**

CIC Ministry of Life, Cymru

Adroddiad perfformiad

Mae'r adran hon yn rhoi gwybodaeth am y Bwrdd, prif amcanion a strategaethau'r Gronfa a'r prif risgiau y mae'n eu hwynebu. Mae'r adran trosolwg yn rhoi gwybodaeth i ddefnyddwyr i ddeall y Bwrdd, ei ddiben, y risgiau allweddol i gyflawni ei amcanion a sut mae wedi perfformio yn ystod y flwyddyn. Yn yr adran ddadansoddi mae'r Gronfa'n adrodd ar ei mesurau perfformiad pwysicaf, gan gynnwys dadansoddiad gan ddefnyddio gwybodaeth o'r datganiadau ariannol.

Trosolwg

Ein diben a gweithgareddau

Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol yw enw gweithredu'r Gronfa Loteri Fawr. Mae'r Gronfa Loteri Fawr yn gorfforaeth statudol a sefydlwyd gan Ddeddf y Loteri Genedlaethol 2006. Mabwysiadodd y Gronfa yr enw gweithredu newydd ym mis Ionawr 2019 er mwyn adlewyrchu ffynhonnell ein hadnoddau ariannol yn well a'r ariannu ar gyfer achosion da a godir trwy gemau'r Loteri Genedlaethol ynghyd â'n rôl yn cefnogi cymunedau wrth eu helpu i wireddu eu huchelgeisiau.

Y Gronfa yw'r ffynhonnell unigol fwyaf o arian cymunedol yn y DU ac mae'n gyfrifol am ddosbarthu 40% o gyfanswm yr arian achosion da a godir drwy'r Loteri Genedlaethol. Rydym yn dosbarthu hwn trwy ddyfarniadau grant i gefnogi prosiectau sy'n darparu gweithgareddau cymunedol. Yn y pum mlynedd diwethaf rydym wedi dosbarthu dros £3.0 biliwn mewn dyfarniadau. Mae ein rhaglenni ariannu'n amrywio o grantiau bach hyd at £20,000 i raglenni strategol ar raddfa fawr sy'n werth miliynau o bunnoedd.

Ffigur 1: Dosbarthiad ariannu yn y pum mlynedd diwethaf

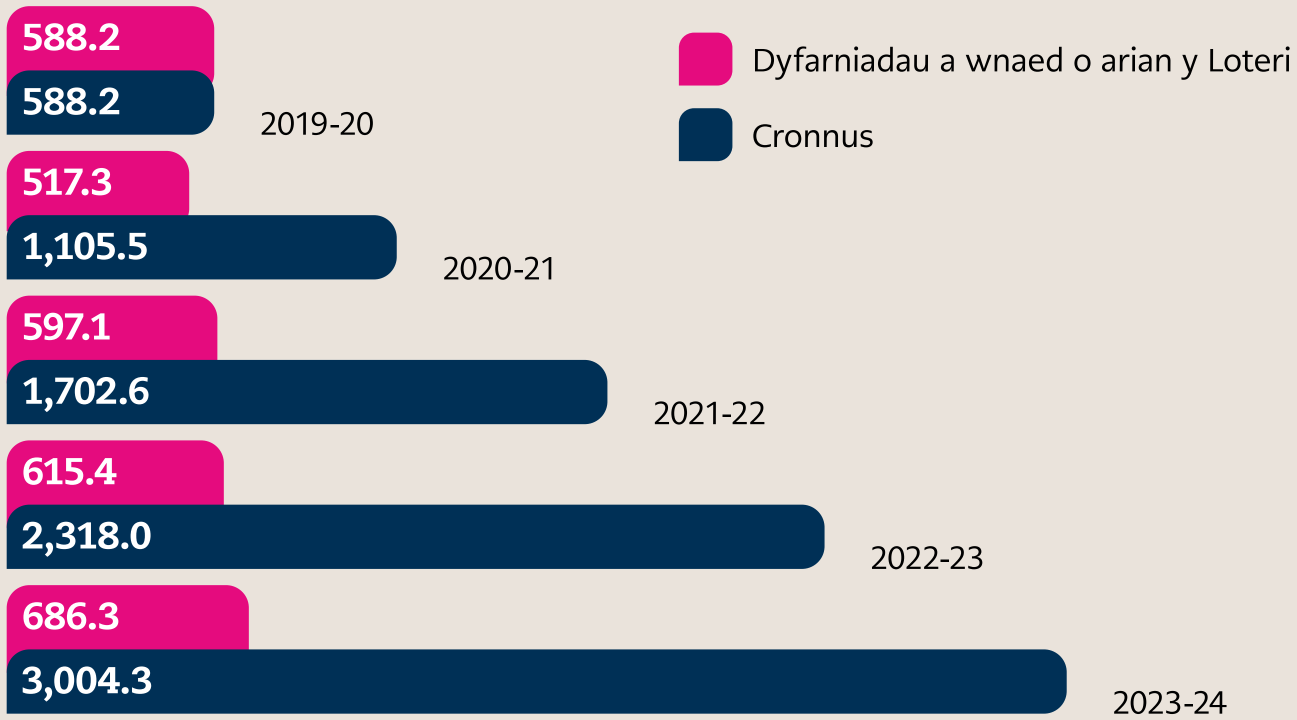

Yn ogystal â'n gwaith yn dosbarthu arian achosion da, mae'r Gronfa'n gyfrifol am ddosbarthu arian a ryddhawyd o gyfrifon banc segur ac asedau cysylltiedig o dan ddarpariaethau Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithasau Adeiladu Segur 2008, a ddiwygiwyd gan Ddeddf Asedau Segur 2022.

Rydym hefyd yn gweithio gyda mudiadau eraill, cyrff cyhoeddus yn bennaf, i reoli a dosbarthu eu hariannu trwy raglenni grantiau a redwn ar eu rhan. Ymhlith enghreifftiau o'r math hwn o weithgaredd mae ein dosbarthiad o arian mewn partneriaeth â DCMS mewn perthynas â Rhaglen Community Organisations Cost of Living a Chronfa Million Hours.

Wrth gyflwyno ein rhaglen waith rydym yn gweithredu o fewn y ddeddfwriaeth berthnasol, arweiniad sector cyhoeddus arall a gofynion DCMS, ein hadran noddi sy'n darparu Cytundeb Rheoli i ni'n disgrifio ein perthynas â'r llywodraeth. Mae Ysgrifennydd Gwladol DCMS yn cyhoeddi cyfarwyddiadau polisi sy'n nodi'r materion i'w hystyried wrth benderfynu at bwy, at ba ddibenion ac o dan ba amodau y mae'r Gronfa'n dosbarthu arian yn Lloegr a'r Deyrnas Unedig. Mae'r adrannau priodol ym mhob un o'r llywodraethau datganoledig yn cyhoeddi Cyfarwyddiadau Polisi ar weithgarwch dyfarnu grantiau yng Nghymru, yr Alban a Gogledd Iwerddon. Wrth ddilyn y cyfarwyddiadau hyn, mae penderfyniadau'r Gronfa ar raglenni a grantiau yn annibynnol o'r Llywodraeth. Mae gofyn bod ein hariannu'n dilyn egwyddor ychwanegedd - hynny yw, rhaid bod ein hariannu yn wahanol i arian gan y Llywodraeth, gellir ei ategu ond ni ddylai ddisodli rhaglenni gwariant y Llywodraeth.

Rydym yn darparu cydbwysedd o raglenni ariannu sy'n ymateb i alw ac wedi'u targedu i fodloni gofynion cymunedau mewn modd sy'n cyfateb i'r egwyddorion a ddisgrifir yn ein strategaeth 2023-30, **Cymuned yw'r man cychwyn.**

Mae'r Gronfa'n gweithredu ym mhedair gwlad y Deyrnas Unedig gyda rhaglenni ariannu penodol ar gyfer pob gwlad. Ar ben hynny, rydym yn gweithredu amrediad o raglenni sydd â chwmpas y Deyrnas Unedig gyfan. Mae pob un o'r gwledydd a phortffolio'r DU yn dyfarnu grantiau trwy bwyllgor portffolio, gydag aelodau'r pwyllgorau hyn yn cael eu penodi'n allanol. Eu rôl yw amlinellu a chytuno ar raglenni grantiau a fewn Fframwaith seiliedig ar dargedau'r Gronfa gan sicrhau eu bod yn cyd-fynd â'r ymagwedd gyffredinol a gymeradwywyd gan y Bwrdd. Mae cymeradwyaeth o'r rhan fwyaf o ddyfarniadau wedi'i dirprwyo i swyddogion y Gronfa neu baneli penodol ar gyfer y rhaglenni amrywiol ym mhob portffolio. Mae ein cyllidebau dyfarniadau grant yn cael eu dosrannu rhwng pob gwlad ar sail cyfrannau a gytunwyd arnynt, sy'n cael eu pennu gan fwyaf yn seiliedig ar boblogaeth ac ar ôl didynnu cyfran - hyd at 10% o'r cyfanswm - i fynd tuag at bortffolio'r Deyrnas Unedig.

Ein materion a risgiau allweddol

Mae mwyafrif ein hincwm yn dibynnu ar y refeniw a gynhyrchir gan y Loteri Genedlaethol. Mae cyfran pris gwerthu pob gêm yn cael ei dyfarnu at achosion da ac yn cael ei basio i Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol (NLDF), sydd wedyn yn cael ei rannu ymysg dosbarthwyr y Loteri Genedlaethol. Rydym yn rheoli ein dyfarniadau grant,

cyllidebau a phroffiliau talu dros nifer o flynyddoedd er mwyn lliniaru yn erbyn y risgiau sy'n codi o amrywiadau posib yn refeniw y Loteri Genedlaethol ac i sicrhau y gallwn gyflawni ein rhwymedigaethau.

Ar 1 Chwefror 2024, dechreuodd Allwyn fel gweithredwr y Loteri Genedlaethol o dan y bedwaredd drwydded weithredu. Rydym yn gweithio'n agos gydag Allwyn i fynd ati i reoli'r risg o ansicrwydd ynghylch incwm yn y dyfodol drwy gychwyn pedwerydd cytundeb y drwydded weithredu. Mae hyn yn angenrheidiol i sicrhau ein bod yn gallu cwrdd yn llawn â'n rhwymedigaethau presennol tra'n gwneud y mwyaf o faint o ariannu y gallwn ei ddarparu i barhau i gefnogi cymunedau. Mae enillion at achosion da, ac felly incwm y Loteri ar gyfer y Gronfa, wedi lleihau yn ystod y flwyddyn bontio hon ond rhagwelir y byddant yn cynyddu yn ystod cyfnod y drwydded newydd.

Rydym yn wynebu risg ariannol yn ein gweithgareddau oherwydd y potensial ar gyfer ceisiadau twyllodrus am grantiau neu gamddefnyddio grantiau. Mae ein rhaglen newid yn gofyn am gynllunio gofalus i sicrhau bod mentrau newydd yn llwyddiannus. Fodd bynnag, mae dibyniaeth gynyddol ar wasanaethau digidol yn cynyddu ein hamlygiad posibl i risgiau seiber a thoriadau rheoli data ymgeiswyr. Mae ein rhaglen rheoli risg yn rhoi'r modd i ni asesu ein datguddiadau risg allweddol a rhoi rheolaethau priodol ar waith i liniaru'r rhain. Mae asesiad llawnach o'n prosesau rheoli risg wedi'i gynnwys yn ein datganiad llywodraethu.

Crynodeb o Berfformiad

Bob blwyddyn rydym yn nodi ein hamcanion corfforaethol a'r dangosyddion perfformiad allweddol (DPA) a ddefnyddiwn i asesu sut rydym wedi cyflawni ein nodau gweithredol. Ar gyfer 2023-24, fe osodom tri nod gyda saith DPA ategol (rhestrir y DPA yn ddiweddarach yn yr adroddiad hwn). Fe gyflawnom chwech o'r saith targed DPA.

Mae'r Gronfa hefyd yn asesu ei pherfformiad gan ddefnyddio metrigau eraill, gan gynnwys mesurau gweithredol allweddol, dangosyddion ariannol, data cyfrifyddu rheoli a thechnegau rhagweld. Mae hyn yn sicrhau, lle bo angen, y gall y Gronfa gymryd camau unioni cyn gynted â phosibl i gyflawni ei nodau a lleihau'r risg i'w gweithrediadau a'i nodau.

Lansiwyd ein Cynllun Corfforaethol 2024-27 yn gynharach eleni, sy'n adlewyrchu ein strategaeth ddiweddaraf, **Cymuned yw'r man cychwyn**, yn cynnwys DPA wedi'u diweddaru. Nid ydym yn gosod unrhyw warged neu ddiffyg gweithredu penodol fel mesur rheoli allweddol neu darged. Rydym yn rheoli ein perfformiad ariannol er mwyn mwyafu ein gallu i wneud grantiau ar sail yr arian a dderbyniwyd gan y Loteri Genedlaethol. Rydym yn cydnabod dyfarniadau grant yn llawn pan gânt eu cymeradwyo, ni waeth pryd y bydd arian parod ar gyfer y dyfarniadau hynny yn ddyledus i'w talu. Felly, mae ein canlyniad ariannol, a fesurir trwy warged neu ddiffyg, yn gallu amrywio yn sylweddol blwyddyn ar ôl blwyddyn. Ar gyfer y flwyddyn ariannol cofnodwyd diffyg o £49 miliwn yn dilyn gwarged o £68 miliwn yn 2022-23. Ceir asesiad manylach o'n perfformiad yn y dadansoddiad perfformiad a'r datganiadau ariannol.

Busnes gweithredol

Paratowyd y datganiadau ariannol ar sail busnes cyfredol. Mae ein datganiad sefyllfa ariannol yn cofnodi rhwymedigaethau net sylweddol. Mae hyn o ganlyniad i'n polisi cydnabod dyfarniadau grant sy'n cofnodi gwerth llawn dyfarniadau ar adeg cymeradwyo a hysbysu (ac eithrio pan fydd meini prawf perfformiad penodol) er na fydd y taliadau arian parod o bosib yn berthnasol am beth amser. Rydym yn rheoli ein rhwymedigaethau ar sail ein gallu i fodloni'r galw arian parod o adnoddau arian parod cyfredol. Mae rhagolygon incwm y dyfodol yn deillio o ragamcanion y gweithredwr ac yn cael eu cymeradwyo gan y Bwrdd. Mae hyn yn tybio, fel mater o bolisi cyhoeddus, y bydd y Loteri Genedlaethol yn parhau i weithredu yn y dyfodol rhagweladwy.

Datganiad o Berfformiad

Perfformiad ariannol

Ein mesur effeithlonrwydd ariannol allweddol yw'r gyfran o'n hincwm gan y Loteri Genedlaethol a wariwn ar ddosbarthu grantiau. Rydym yn eithrio o'r mesuriad hwn y costau rydym yn eu hail-godi ar bobl eraill, er enghraifft, y costau o ddosbarthu ariannu nad sy'n arian y Loteri Genedlaethol gan gynnwys mewn perthynas â'r cynllun asedau segur. Hefyd, rydym yn eithrio costau penodol eraill, er enghraifft costau unigol sy'n fuddsoddiadau neu ailstrwythuro i gyflawni mesurau effeithlonrwydd yn y dyfodol (gweler Nodyn 8 y datganiadau ariannol). Mae TAW anadferadwy hefyd wedi'i heithrio.

Mae'r Llywodraeth yn pennu uchafswm targed ar gyfer costau gweithredu'r holl ddosbarthwyr Loteri. Ar ddechrau 2023-24, roedd hyn wedi'i osod ar 7.75% o'n hincwm Loteri Genedlaethol, gyda goddefeb dros dro i 8% ar gyfer dosbarthwyr, lle bo angen tan fis Mawrth 2025, wedi'i gytuno ym mis Mawrth 2024. Caiff y mesur hwn ei asesu dros gyfnod treigl o dair blynedd.

Yr hyn a gyflawnom yn 2023/24

Yn ystod y flwyddyn cyflwynwyd yn llwyddiannus yn erbyn y targed costau gweithredu 7.75% a bennwyd gan y Llywodraeth. Cyfanswm y gwariant gweithredu cymwys ar gyfer gweithgareddau gwneud grantiau y Loteri Genedlaethol oedd £49.2 miliwn, £1.4 miliwn yn uwch nag yn 2022/23. Mae hyn yn cyfateb i 6.8% o incwm y Loteri Genedlaethol yn ystod y flwyddyn a 6.6% dros y cyfnod o dair blynedd hyd at fis Mawrth 2024. Ein perfformiad yn y ddwy flynedd cyn hynny oedd 6.0% a 6.3% yn y drefn honno. Ar y sail hon, roedd costau gweithredu'r Gronfa dros y tair blynedd hyd at fis Mawrth 2024 £25.3 miliwn yn is nag y caniateir gan y mesuriad effeithiolrwydd. Gwneir y gwarged hwn ar gael ar gyfer gweithgareddau gwneud grantiau.

Mae costau cydweithwyr yn gyfran sylweddol o'n costau gweithredu. Mae ein niferoedd staff wedi cynyddu yn ystod y flwyddyn, gyda nifer cyfwerth ag amser llawn (CaALl) o 804 (2022-23: 786). Mae hyn yn dilyn y disgwyliad a osodwyd y llynedd o amrywiad wrth i ni drosglwyddo trwy weithrediad ein strategaeth ac mae hefyd yn adlewyrchu'r cynnydd mewn gweithgaredd grant (Loteri a thrydydd parti) fel yr adroddwyd yn ein datganiadau ariannol.

Rydym wedi cofnodi incwm Asedau Segur yn ystod y flwyddyn gan Reclaim Fund Ltd o £90.4 miliwn (2022-23 £93.5 miliwn) ac rydym yn rhagweld incwm yn 2024-25 o £143.4 miliwn.

Yr hyn rydym yn bwriadu ei gyflawni yn 2024-25

Mae'r gyllideb yn seiliedig ar ddatblygu gweithgareddau i gefnogi ein cynllun corfforaethol, parhau ein rhaglen o newid a cheisio effeithiolrwydd i'n galluogi i ddyfeisio a chyflwyno gweithgareddau ariannu a fydd yn ein cefnogi i roi'r strategaeth newydd ar waith.

Rydym wedi cyllidebu i gyflwyno cyfanswm costau gweithredu o fewn y trothwy costau 7.75% yn 2024/25 ond gyda'r capasiti am rywfaint o fuddsoddiad ychwanegol yn uchelgeisiau strategol y Gronfa a gwelliannau gwasanaeth yn seiliedig ar yr ymagwedd tair blynedd treigl.

Mae'r targed yn seiliedig ar incwm y Loteri Genedlaethol wedi'i gyllidebu ar £705 miliwn, sy'n deillio o'n rhagolwg o refeniw (yn seiliedig ar ragamcanion y gweithredwr) ar gyfer 2024-25 ar adeg paratoi'r gyllideb.

Ein diffyg ar gyfer y flwyddyn

Roedd gennym ddiffyg ar gyfer y flwyddyn 2023-24 o £49 miliwn (2022-23 gwarged o £68 miliwn). Ein diffyg cronnus ar 31 Mawrth 2024 oedd £295 miliwn (31 Mawrth 2023: £246 miliwn). Rhagwelwyd y diffyg hwn trwy ein cynllunio ariannol ac mae'n cyd-fynd â disgwyliadau wrth i ni geisio gwneud y mwyaf o weithgarwch dyfarnu grantiau heb ddenu risg ariannol gormodol.

Mae ein polisi cyfrifyddu'n trin dyfarniadau fel gwariant mor fuan ag y bydd eu cymeradwyaeth wedi'i chyfathrebu i'r derbynnydd (yn amodol ar feini prawf penodol). Yn yr un modd â holl ddosbarthwyr y Loteri Genedlaethol, rydym yn rheoli ein llif arian dros y tymor hwy yn seiliedig ar rwymedigaethau arian grant a rhagamcaniadau incwm yn hytrach na cheisio cyflawni unrhyw warged neu ddiffyg blynyddol penodol. Telir dyfarniadau dros nifer o flynyddoedd ac rydym yn hyderus y bydd modd i ni fodloni ein rhwymedigaethau o incwm y dyfodol wrth iddynt ddod yn ddyledus.

Ar gyfer gweithrediadau'r Loteri Genedlaethol yn unig, cofnodom ddiffyg o £11 miliwn am y flwyddyn (2022-23: gwarged o £61 miliwn). Yr incwm ar gyfer 2023-24 oedd £689.3 miliwn, sy'n is nag yn 2022-23 (£707.2 miliwn) ac yn is na'r gyllideb a bennwyd gennym. Rydym yn cydnabod bod ansicrwydd cynyddol ynghylch lefelau incwm wrth i ni drosglwyddo i gyfnod trwydded a gweithredwr y Loteri Genedlaethol newydd, ac rydym yn parhau i fod yn ymwybodol o ffactorau macro-economaidd, megis pwysau costau byw, a allai effeithio'n andwyol ar werthiant y Loteri Genedlaethol. Rydym wedi cymryd camau i liniaru'r risg hon drwy weithio'n agos gydag Allwyn i ddeall rhagamcanion y dyfodol a sicrhau ein bod yn diogelu ariannu sydd ar gael i'w ddosbarthu i gymunedau'r DU.

Mae cyfanswm ein dyfarniadau ar gyfer 2023-24 £71 miliwn yn uwch na'r llynedd, sef £686.3 miliwn (2022-23: £615 miliwn) ac yn unol â'r gyllideb a bennwyd gennym gan ein bod yn parhau i fod yn ymrwymedig i gefnogi cymunedau ledled y DU a chyflawni canlyniadau cadarnhaol trwy ein grantiau.

Cofnodom ddiffyg o £32 miliwn ar gyfer asedau cyfrifon segur (2022-23: gwarged o £6 miliwn). Roedd incwm £4 miliwn yn uwch ar £98 miliwn ac roedd y dosbarthiad drwy ddyfarniadau a throsglwyddiadau i fudiadau eraill £41 miliwn yn uwch ar £127 miliwn (2022-23: £86 miliwn) oherwydd cytundebau pellach a lofnodwyd yn dyrannu arian i fudiadau gwariant dynodedig yn ystod y flwyddyn, yn unol â'r cyfarwyddiadau gwario.

Ein strategaeth ariannu

Ar gyfer ein rhaglenni arian y Loteri Genedlaethol, ein strategaeth yw dyfarnu'r uchafswm y gallwn ymrwymo iddo'n ddiogel dros gyfnod o bum mlynedd, o ystyried incwm disgwyliedig, yn deillio o ragamcaniadau'r gweithredwr. Gan fod nifer o'n grantiau yn talu allan dros nifer o flynyddoedd ar ôl y dyfarniad cychwynnol, mae'r strategaeth hon yn sicrhau bod y prosiectau a gweithgareddau a gefnogir gan ein dyfarniadau yn gallu cyflwyno'u buddion mor gynnar â phosib, tra'n sicrhau ein bod yn amddiffyn ein hunain rhag unrhyw newidiadau annisgwyl mewn incwm.

Ar 31 Mawrth 2024, roedd gennym £863 miliwn (2022-23: £898 miliwn) o ymrwymiadau yn ddyledus mewn perthynas â dyfarniadau a wnaed ond fe gadwom £530 miliwn (2022-23: £489 miliwn) yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol (NLDF) er mwyn eu bodloni. Mae hyn yn golygu yr oeddem wedi gwneud rhwymedigaethau net o £414 miliwn (2022-23: £409 miliwn) uwchben yr adnoddau sydd ar gael i ni ar hyn o bryd. Mae hyn yn cyfateb i tua saith mis o incwm y Loteri Genedlaethol yn y dyfodol yn seiliedig ar ein rhagamcaniadau cyfredol.

Rhaglenni ariannu nad yw'n gysylltiedig â'r Loteri Genedlaethol

Yn ychwanegol at ein busnes craidd o ddosbarthu arian achosion da'r Loteri Genedlaethol, rydym hefyd yn gyfrifol am ddosbarthu arian sydd wedi'i ryddhau o Reclaim Fund Ltd o dan y trefniadau yn Neddfau Asedau Segur 2008 i 2022. Mae'r gweithgareddau hyn wedi'u cynnwys o fewn ein datganiadau ariannol cyfunedig. Disgrifir hefyd set o gyfrifon cryno ar gyfer y gweithgaredd hwn yn nodyn 34 y cyfrifon.

Mae Deddfau Asedau Segur 2008 i 2022 yn galluogi banciau, cymdeithasau adeiladu a sefydliadau ariannol eraill i drosglwyddo arian a ddelir mewn cyfrifon segur i gronfa ganolog i'w fuddsoddi yn y gymuned. Gan ddefnyddio cronfeydd y cynllun, mae'r Gronfa'n dyfarnu grantiau yng Nghymru, yr Alban a Gogledd Iwerddon dan gyfarwyddyd polisi a amlinellir gan y gweinyddiaethau datganoledig. Ar gyfer Lloegr, roedd cyfarwyddiadau polisi gwreiddiol yn ei gwneud yn ofynnol bod ariannu'n cael ei basio'n gyfan gwbl at Big Society Capital sy'n gweithredu fel cyfanwerthwr buddsoddiad cymdeithasol. Diweddarwyd y cyfarwyddiadau hyn wedyn, gydag arian yn Lloegr hefyd yn cael ei ddosbarthu gan Access-The Foundation for Social Investment, Fair4All Finance a Youth Futures Foundation. Cyfarwyddiadau polisi gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros DCMS sy'n pennu'r symiau a drosglwyddir i bob un o'r mudiadau hyn i'w dosbarthu ymlaen.

Yn dilyn codi'r arian o Reclaim Fund Limited, rydym yn adneuo arian tan fod angen y rhain i fodloni ymrwymiadau grant neu rwymedigaethau trosglwyddo. Yn ystod y flwyddyn derbyniwyd llog gwerth £7.5 miliwn (2022-23: £1.8 miliwn) mewn perthynas â'r arian hwn.

Mae Deddf y Loteri Genedlaethol etc 1993 hefyd yn amlinellu pwerau i'r Gronfa weithio gyda mudiadau eraill i ddosbarthu arian. Rydym yn cyfeirio at y

gweithgareddau hyn fel rhaglenni trydydd parti. Mae'r pwerau hyn yn rhoi cwmpas i ni ddosbarthu arian ar ran, neu ochr yn ochr â, mudiadau eraill pan ddaw hyn o fewn y meysydd ariannu a bennir gan y Ddeddf ar gyfer ein gwaith a'i fod yn gweddu i'n hamcanion strategol. Yn ystod y flwyddyn, dosbarthwyd cyfanswm o £90.6 miliwn fel hyn i arianwyr eraill, a'r swm mwyaf oedd £70.5 miliwn ar ran DCMS mewn perthynas â Chronfa Community Organisations Cost of Living.

Pan fydd penderfyniadau arian grant o dan y rhaglenni hyn yn cael eu gwneud yn y pen draw gan yr ariannwr trydydd parti, a'n bod yn gweithredu fel yr asiant darparu arian ar gyfer y trydydd parti yn unig, nid ydym yn cofnodi derbyn y cronfeydd eu hunain na'r grantiau a wnaed yn ein cyfrifon ein hunain. Rydym yn adennill y costau o ymgymryd â'r gweithgaredd hwn o'r arianwyr perthnasol ac yn cofnodi hwn fel incwm. Un esiampl o'r math yma o weithgarwch yw dosbarthu arian mewn partneriaeth â Llywodraeth Yr Alban yn ymwneud â'r Scottish Land Fund. Pan fyddwn yn darparu arian ar y cyd neu gyfatebol ar gyfer y rhaglenni hyn rydym yn cofnodi ein cyfran o'r dyfarniadau grant a wnaed mewn gwariant ar raglenni'r Loteri Genedlaethol. Rydym yn cofnodi arian a gedwir i'w dosbarthu yn ein balansau arian yn y Datganiad sefyllfa ariannol ynghyd ag unrhyw rwymedigaethau a wnaed cyn derbyn yr arian o'r ariannwr. Mae cofnod o'r balansau ym mhob rhaglen yn nodyn 23 y cyfrifon.

Cronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol (NLDF)

Delir enillion achosion da net y Loteri Genedlaethol yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol (NLDF), sydd o dan stiwardiaeth yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon hyd nes y caiff ei dynnu i lawr gan ddosbarthwyr y Loteri Genedlaethol. Mae'r Gronfa yn derbyn incwm buddsoddi a enillir gan NLDF yn ychwanegol at enillion y Loteri Genedlaethol o'r un gyfran ag enillion o dderbynebau'r Loteri Genedlaethol (40%). Yn 2023-24 roedd hyn yn £34 miliwn (2022-23: £14 miliwn). Cododd ein balans yn NLDF yn ystod y flwyddyn gan £41 miliwn. Mae hyn o ganlyniad i'r cynnydd mewn incwm buddsoddi drwy godiadau mewn cyfraddau llog, ynghyd â thaliadau grant a wnaed yn 2023-24 yn is nag enillion y Loteri Genedlaethol a dderbyniwyd yn ystod y flwyddyn. Rydym yn cymryd y newid disgwyliedig yn y balans i ystyriaeth ochr yn ochr â rhagamcaniadau o refeniw y dyfodol ac amser rhwymedigaethau dros ben wrth bennu cyllideb dyfarniadau grant y dyfodol. Gan nad ydym yn rheoli incwm y Loteri Genedlaethol nid yw'n bosib i ni reoli'r balans yn y NLDF yn y tymor byr ac felly nid ydym yn pennu targed penodol ar gyfer ein balans, yn hytrach amrediad yr hoffem weithredu oddi fewn iddo.

Rydym yn rhagfynegi ein mewnlif ac all-lif ariannol ar gyfer y dyfodol er mwyn asesu isafswm balans diogel yn NLDF er mwyn sicrhau y gallwn fodloni ein rhwymedigaethau wrth iddynt ddod yn ddyledus, gan ganiatáu ar gyfer asesiadau seiliedig ar risg o amrywiadau posib mewn incwm. Bydd y balans gwirioneddol ar unrhyw adeg benodol yn amrywio yn ôl strwythur ac amseru ein rhaglenni grant a'r incwm a gynhyrchir trwy'r Loteri Genedlaethol ar gyfer y cyfnod dan sylw.

Ein hamcanion corfforaethol

Amcan corfforaethol un:

Mae Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol yn cefnogi prosiectau sy'n gwneud gwahaniaeth i bobl a chymunedau ledled y DU.

Beth ydym wedi'i wneud?

Eleni, dyfarnom 13,720 o grantiau gwerth £686.3 miliwn ledled y DU, gan gyrraedd pob awdurdod lleol, gyda'r maint grant lleiaf yn £300 a'r mwyaf yn £30 miliwn. Fel rhan o'r ymrwymiad rydym wedi'i wneud yn **Cymuned yw'r man cychwyn**, fe wnaethom gryfhau ein cynnig ariannu ar lawr gwlad trwy ddyblu maint y grant sydd ar gael yn ein rhaglen Arian i Bawb y Loteri Genedlaethol a chyllidebau estynedig i ateb y galw cynyddol. Mae ein cyllidebau yn 2024-25 yn adlewyrchu hynny.

Amcan corfforaethol dau:

Mae ein harian yn rhagweld ac yn cataleiddio newid ehangach i sicrhau bod cymunedau ledled y DU, a'r mudiadau sy'n eu cefnogi, yn ffynnu ac yn llewyrchu.

Beth ydym wedi'i wneud?

Fel rhan o'n cam cychwynnol o roi'r strategaeth ar waith, rydym wedi datblygu strategaeth effaith sy'n cynnwys fframwaith clir i fesur canlyniadau yn y meysydd cenhadaeth hyn. Ochr yn ochr â hyn, mae gennym ymrwymiad cryf i ymagwedd weithredu seiliedig ar degwch a chefnogi cymunedau i fod yn fwy amgylcheddol gynaliadwy. Rydym wedi datblygu cynlluniau cydlynol i feddwl am beth mae hyn yn ei olygu yn ymarferol o ran sut y caiff ein gwaith ei lywio gan ein cyd-destun allanol.

I grynhoi, wrth galon **Cymuned yw'r man cychwyn** mae'r uchelgais i ddarparu ein harianu i gryfhau cymdeithas a gwella bywydau ledled y DU. Mae gennym bellach fwy o ffocws ar gefnogi cymunedau trwy ein pedair cenhadaeth ariannu a arweinir gan y gymuned:

- cefnogi cymunedau i ddod at ei gilydd
- cefnogi cymunedau i fod yn gynaliadwy yn amgylcheddol
- cefnogi cymunedau i helpu plant a phobl ifanc i ffynnu
- cefnogi cymunedau i alluogi pobl i fyw bywydau iachach.

Amcan corfforaethol tri:

Mae Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol yn effeithlon, wedi'i werthfawrogi ac ymddiriedir ynddi.

Beth ydym wedi'i wneud?

Gellir dangos datblygiad llwyddiannus diwylliant o welliant parhaus yn y Gronfa drwy greu'r Uned Arloesedd yn gweithio i gefnogi portffolios Ariannu i estyn allan i wrando, dysgu, nodi a chefnogi syniadau newydd o ffynonellau amrywiol. Yn fewnol, mae'n chwarae rhan hanfodol wrth addasu ein harferion, systemau, a ffyrdd o weithio i sicrhau ein bod yn integreiddio arloesedd yn ddi-dor i'n gweithrediadau dyddiol.

Mae gennym ddealltwriaeth ddyfnach o lawer o'n hallyriadau carbon a'n heffaith amgylcheddol yn dilyn adroddiad a gomisiynwyd ac a gyflwynwyd yn ystod y flwyddyn, yn nodi targedau clir ac uchelgeisiol ar gyfer ein llwybr at sero net.

Rydym wedi gwneud y mwyaf o gyfleoedd yn ystod y flwyddyn gan arwain at rannu gofodau swyddfa gyda mudiadau tebyg mewn sawl lleoliad ac wedi cymryd camau priodol i gryfhau ein diogelwch, gan ymateb i dueddiadau technoleg sy'n dod i'r amlwg.

Rydym wedi cyflawni hyn, a mwy, wrth weithredu o fewn y trothwy o 7.75%, gan fuddsoddi'n strategol i wella ein heffeithlonrwydd. Rydym hefyd bellach yn gweld manteision buddsoddiadau gweithredol blaenorol, a ddangosir gan ein gallu i ddyfarnu £71 miliwn o grantiau ychwanegol eleni, o fewn ein trothwy costau gweithredu.

Mae'r newidiadau cadarnhaol yn y Gronfa yn amlwg yn cael eu teimlo gan gwsmeriaid a chydweithwyr fel ei gilydd. Adlewyrchir hyn yn ein mesur boddhad cwsmeriaid uchel o 87% a chynyddu ein mesur ymgysylltu â gweithwyr i 73%.

Ein dangosyddion perfformiad allweddol

Ochr yn ochr â'n nodau, mae ein DPA (a osodir mewn cytundeb â DCMS) yn helpu i asesu ein perfformiad mewn sawl maes. Rydym wedi cyflawni chwech o'r saith DPA a osodwyd ar gyfer y flwyddyn.

Trosolwg o berfformiad DPA ar ddiwedd y flwyddyn

DPA 1: Bydd boddhad cwsmeriaid o leiaf 80%

Cyflawnwyd y dangosydd perfformiad allweddol	**Adroddiad diwedd blwyddyn**
Roedd boddhad cwsmeriaid yn 87% o ddeiliaid grant ac ymgeiswyr.	Arhosodd boddhad cwsmeriaid yn sefydlog ac ymhell uwchlaw'r targed yn 2023-24 ar 87% (h.y. y rhai a ddewisodd 8-10 allan o 10). Mae cwsmeriaid yn teimlo bod prosesau'r Gronfa yn syml, yn hygyrch a bod ein staff yn eu cefnogi trwy gydol y daith ymgeisio. Pan ofynnwyd iddynt beth allai'r Gronfa ei wneud i wella ei phrosesau, hoffai'r rhan fwyaf gael adborth manylach ar sut i wella ceisiadau yn y dyfodol.

DPA 2: Costau gweithredu yn unol â'n trothwy a gytunwyd o 7.75% o incwm dros dair blynedd

Cyflawnwyd y dangosydd perfformiad allweddol	**Adroddiad diwedd blwyddyn**
Roedd ein costau gweithredu gwirioneddol ar gyfer gweithgareddau'r Loteri Genedlaethol yn 6.8% o incwm y Loteri Genedlaethol yn ystod 2023/24 ac yn 6.6% dros dair blynedd.	Roedd arbedion cost yn gysylltiedig â gostyngiadau mewn costau teithio a chyfathrebu staff, ynghyd ag incwm ychwanegol yn ymwneud â rhaglenni trydydd parti newydd.

DPA 3: Dyfarniadau grant i fod o fewn 5% o'r gyllideb

Cyflawnwyd y dangosydd perfformiad allweddol	**Adroddiad diwedd blwyddyn**
Cyfanswm ein dyfarniadau grant o arian y Loteri Genedlaethol oedd £691.3 miliwn sydd 0.6% yn is na'r gyllideb a osodwyd gennym.	Cyflwynwyd newidiadau sylweddol i'n cynnyrch ariannu yn ystod y flwyddyn, gan gynnwys cynyddu'r terfyn i £20,000 ar gyfer ein rhaglen grantiau syml. Cynlluniwyd a gweithredwyd hyn yn llwyddiannus, felly mae'r Gronfa wedi dyfarnu grantiau o fewn 5% o'r gyllideb, gyda dyfarniadau ar draws yr holl bortffolios. **Mae ein dangosydd yn seiliedig ar ddyfarniadau gwirioneddol a wnaed yn ystod y flwyddyn ac nid yw'n cynnwys unrhyw addasiadau diwedd blwyddyn ar gyfer rhwymedigaethau wrth gefn.** **Dyna pam mae'r gwerth £691.3 miliwn a adroddwyd ar y chwith yn wahanol i gyfanswm yr ymrwymiadau grant a ddangosir yn y datganiadau ariannol.**

DPA 4: Bydd ein sgôr ymgysylltu â gweithwyr yn 76% o leiaf

Ni chyflawnwyd y dangosydd perfformiad allweddol	**Adroddiad diwedd blwyddyn**
Cynhaliwyd ein harolwg ymgysylltu â chyflogeion blynyddol yn chwarter olaf y flwyddyn, gan arwain at sgôr ymgysylltu cyffredinol o 73%. Mae'r sgôr hwn yn welliant o 12 pwynt canran ar ein canlyniad yn 2022-23.	Mae ein cynnydd cadarnhaol o 12 pwynt canran ar y ddau arolwg blaenorol yn dangos cynnydd da ym mhob cyfarwyddiaeth. Rydym yn parhau i wella diwylliant y sefydliad wrth i ni gyflawni ein strategaeth newydd a'n blaenoriaethau gwella sefydliadol parhaus.

DPA 5: Bod nifer y bobl sy'n ymwybodol bod y Loteri Genedlaethol yn ariannu achosion da dros 45%	
Cyflawnwyd y dangosydd perfformiad allweddol Nododd ein harolwg diweddaraf ar gyfer y DPA hwn fod 46% o bobl yn cydnabod y Loteri Genedlaethol fel ariannwr achosion da.	**Adroddiad diwedd blwyddyn** Rydym yn parhau i wneud cynnydd yn y maes hwn ynghyd â theulu'r Loteri Genedlaethol. Rydym wedi cefnogi gweithgaredd brand y Loteri Genedlaethol sy'n tynnu sylw at yr ariannu sy'n mynd at achosion da i gymunedau ledled y DU. Mae ein holl gyfathrebu'n parhau i dynnu sylw at rôl ariannu'r Loteri Genedlaethol mewn cymunedau. Mae'r DPA hwn yn sefydlog, ac wedi bod yn uwch na 45% ers mis Chwefror 2021.

DPA 6: Bod nifer y bobl sy'n ymwybodol o ddiben Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol dros 45%	
Cyflawnwyd y dangosydd perfformiad allweddol Nifer y bobl sy'n ymwybodol o ddiben Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol oedd 50%.	**Adroddiad diwedd blwyddyn** Yn ystod 2023, lansiwyd ein strategaeth newydd gan gynnwys newidiadau i raglen Arian i Bawb y Loteri Genedlaethol a welodd y terfynau ariannu wedi dyblu i £20,000. Mae cyfathrebu ynghylch lansio'r strategaeth newydd dros yr haf a'r newidiadau i Arian i Bawb y Loteri Genedlaethol ym mis Tachwedd wedi arwain at gynnydd yng nghyfran y cyhoedd sy'n ymwybodol o'n diben.

DPA 7: O leiaf 80% o'n grantiau'n cael eu dyfarnu i elusennau a mudiadau cymunedol	
Cyflawnwyd y dangosydd perfformiad allweddol Ar gyfer y flwyddyn gyfan, roedd 97.30% o'n dyfarniadau yn ôl swm i elusennau a mudiadau cymunedol, tra bod 97.24% o werth dyfarniadau'n bodloni'r meini prawf hwn.	**Adroddiad diwedd blwyddyn** Eleni, rydym wedi parhau i ganolbwyntio ar roi cymunedau yn gyntaf. Fel rhan o'r ymrwymiad hwn, fe ymrwymom i ddyfarnu o leiaf 80% o'n hariannu i fudiadau o'r sector gwirfoddol a chymunedol (SGCh). Drwy gydol y flwyddyn, mae gwerth a swm y grantiau i fudiadau SGCh wedi rhagori ar y targed hwn.

Yn ychwanegol at y DPA a nodwyd uchod, mae'r Gronfa'n defnyddio nifer o fesurau eraill i asesu cynnydd tuag at ein nodau ac iechyd y mudiad. Mae'r rhain yn cynnwys mesurau ariannol - er enghraifft pennu amrediad priodol ar gyfer ein gweddill yn NLDF; mesurau cwsmeriaid gan gynnwys dadansoddiad manwl o fodlonrwydd cwsmeriaid ar agweddau prosesau ar draws pob un o'n portffolios; a mesurau yn ymwneud â phobl, er enghraifft monitro lefelau absenoldeb gyda rhesymau. Mae'r Pwyllgor Perfformiad a Rhaglenni yn asesu cynnydd yn erbyn y mesurau hyn yn rheolaidd. Mae data arall yn ymwneud â'r mesurau hyn yn ymddangos mewn rhannau eraill o'r adroddiad hwn gan gynnwys yn yr Adroddiad Tâl Cydnabyddiaeth a Staff.

Risg

Mater allweddol i'r Gronfa yw cydnabod bod ein nod o helpu cymunedau ar draws y Deyrnas Unedig weithiau'n mynnu ein bod yn ariannu o dan amgylchiadau heriol ac yn cymryd risgiau o ran llwyddiant rhai prosiectau. Mae hyn yn gofyn am farn dda ar ran ein staff gwneud grantiau ac mae'n cael ei adlewyrchu yn yr archwaeth risg a osodwyd gennym yn ein themâu risg ariannu a thwyll, sy'n cydnabod y gallai'r Gronfa wynebu rhai colledion ariannol i gyflawni ei strategaeth.

Mae'r themâu risg yn cynrychioli Fframwaith Rheoli Risg y Gronfa ac a sefydlwyd gan y Gronfa i helpu i nodi, rheoli ac adrodd ar y risgiau sy'n codi oherwydd ei gweithgareddau a darparu ffocws i reoli risg. Y themâu a ystyrir mewn perthynas â rheoli risg yw:

1. Ariannol

Mae'r Gronfa'n gwneud ymrwymiadau dyfarniadau ar sail bodloni rhwymedigaethau yn ymwneud â'r dyfarniadau hynny sy'n deillio o dderbynebau'r Loteri Genedlaethol yn y dyfodol. Rydym yn rheoli'r risg o anghysondebau mewn incwm trwy ragolygon arian parod cadarn. Gostyngodd incwm yn 2023-24, gyda'r effaith yn ystod y flwyddyn wedi'i lliniaru gan incwm buddsoddi a ddeilliodd o falansau a ddelir yn NLDF a oedd yn uwch na'r gyllideb. Fodd bynnag, byddai angen cymryd camau pellach yn y blynyddoedd i ddod pe bai'r duedd ar i lawr hwn mewn incwm yn parhau. Mae rheoli ein atebolrwydd a llif arian yn y dyfodol wrth ystyried incwm amrywiol yn faes sy'n derbyn llawer o sylw.

Rydym hefyd yn ystyried y rheolaethau o ran costau gweithredu ac yn benodol, yn sicrhau ein bod yn gweithredu o fewn y trothwy cost a bennwyd gan y Llywodraeth ar ein cyfer. Rydym yn rheoli ansicrwydd ychwanegol ynghylch lefelau incwm y Loteri Genedlaethol yn y dyfodol yn ystod 2024-2034 oherwydd newidiadau i bedwaredd dyfarniad y drwydded ac, yn unol â hynny, rydym yn parhau i gynllunio'n ofalus ar gyfer rhagamcanion incwm a thwf yn y dyfodol.

2. Ymgysylltu â budd-ddeiliad amgylchedd allanol

Ymhlith y risgiau a ystyriwyd yma mae'r effaith bosib ar enw da yn sgil gostyngiad yn nifer y mudiadau a ariennir ac effaith materion sylweddol yn y sector yn ehangach ar elusennau a grwpiau cymunedol. Rydym yn ymwybodol o'r angen i barhau i ymgysylltu a meithrin perthynas â budd-ddeiliaid gwleidyddol allweddol.

3. Effeithiolrwydd arweinyddiaeth

Rydym yn deall pwysigrwydd effeithiolrwydd ein timau arwain wrth gyflawni ei strategaeth i gefnogi cymunedau o amgylch y Deyrnas Unedig. Mae'r Gronfa'n adolygu perfformiad arweinwyr ar draws y mudiad a'u gallu i weithredu strategaeth y Gronfa ac ymgysylltu â chydweithwyr o bob rhan o'r mudiad, wrth gyflawni'r strategaeth a gweithrediadau busnes fel arfer. Mae'r Gronfa'n mesur y risg hon yn ôl ei pherfformiad yn erbyn y DPA a gytunwyd gan y Bwrdd a hefyd yn ôl y lefelau ymgysylltu a nodir yn arolygon cydweithwyr y Gronfa. Mae'r risgiau sy'n gysylltiedig ag effeithiolrwydd arweinyddiaeth wedi dirywio'n gyson gyda sefydlogrwydd cynyddol Uwch Dîm Rheoli'r Gronfa.

4. Pobl a diwylliant

Mae'r risgiau a ystyriwyd yn cynnwys ein gallu i wobrwyo ein timau'n briodol mewn marchnadoedd cynyddol gystadleuol, gan sicrhau bod ein timau wedi'u hyfforddi'n briodol ac yn meddu ar y sgiliau priodol i gyflawni ein huchelgais, a chyflawni ein nodau amrywiaeth wrth gydweddu â natur amrywiol y cymunedau rydym yn eu cefnogi. Mae'r Gronfa wedi ymrwymo i gefnogi cydweithwyr i wneud y gorau o'u gyrfaoedd ac mae'n ystyried ymgysylltiad gwael â chyflogeion, peidio â chael eu cefnogi i nodi a chyflawni amcanion personol a pheidio â chael eu cefnogi mewn hyfforddiant yn y gweithle fel risgiau i'r uchelgeisiau hyn. Mae'r Gronfa felly'n monitro'r risgiau hyn a bydd yn cynyddu i gofrestrau risg os oes angen. Mae'r Gronfa wedi nodi cynnydd da yn y meysydd hyn yn ystod y flwyddyn, gan wneud newidiadau cadarnhaol sydd wedi lleihau lefel y risg.

5. Rheoli prosiectau a rhaglenni

Rydym yn ystyried y risg o fethiant mewn prosiectau allweddol gan gynnwys systemau ac isadeiledd busnes a bod gennym sgiliau priodol i gyflwyno ar amser ac o fewn y gyllideb. Wrth i'r Gronfa barhau i weithredu ei strategaeth 2030, **Cymuned yw'r man cychwyn**, mae yna nifer o brosiectau a rhaglenni ar raddfa fawr sy'n gofyn am y sgiliau angenrheidiol, systemau monitro a chefnogaeth allanol i alluogi cyflawni'r blaenoriaethau hyn yn llwyddiannus ac yn amserol. Mae'r Gronfa wedi ymrwymo i gyflawni prosiectau a rhaglenni ar amser, o fewn y gyllideb ac i'r fanyleb ofynnol i gynnig gwerth i arian cyhoeddus. Mae unrhyw risg bosibl o brosiectau heb eu cyflawni yn cael eu hychwanegu at gofrestrau risg a bydd rheolaethau a chamau gweithredu digonol yn cael eu rhoi ar waith i liniaru'r risg hon. Ar hyn o bryd, nid oes unrhyw brosiectau y bernir eu bod yn uwch na'r archwaeth fel y'u diffinnir gan y trothwyon risg y cytunwyd arnynt gan y Bwrdd ym mis Rhagfyr 2023. Yn 2024, mae risg y gallai cyfyngiadau capasiti rwystro'r gwaith o ddarparu rhaglenni ariannu newydd. Fodd bynnag, nid yw'r risg hon wedi'i grisialu'n broblem eto ac rydym yn ei fonitro bob chwarter i sicrhau bod y rheolaethau a'r camau gweithredu cywir yn eu lle.

6. Gweithrediadau dyfarnu grantiau ac arian

Prif weithgaredd y Gronfa yw cefnogi cymunedau gyda dyfarniadau i fudiadau lleol sy'n darparu cefnogaeth ar draws y DU. Mae'r gweithrediadau hyn yn golygu bod y Gronfa yn agored i nifer o risgiau gyda'n grantiau, gan gynnwys y risg bosibl i enw da prosiectau neu fudiadau a ariennir sy'n methu neu nad ydynt yn cyrraedd y safonau a ddisgwylir ganddynt. Mae'r Bwrdd a'r Pwyllgor Archwilio a Risg, gan weithio gyda'n tîm gweithredol, yn parhau i adolygu a datblygu ein hymagwedd, gan sicrhau bod ein hymagwedd yn gymesur â rheoli risg. Rydym yn ceisio sicrhau bod ein cofrestr risgiau corfforaethol yn cysylltu'n agos â'n nodau ac uchelgeisiau strategol a bod gweithrediadau dyfarnu grantiau yn ddigon gwydn fel bod y Gronfa yn parhau i fod o fewn ei harchwaeth risg fel y cytunwyd gyda'r Bwrdd. Pan eir y tu hwnt i'r archwaeth risg, rydym yn ychwanegu'r risgiau hyn at gofrestr risg y gyfarwyddiaeth gyfrifol ac yn eu hadrodd i'r uwch dîm rheoli (UDRh) a'r Pwyllgor Archwilio a Risg (ARC). Hyd yn hyn yn 2024, nid aethpwyd y tu hwnt i'r archwaeth risg y cytunwyd arno gan y Bwrdd ym mis Rhagfyr 2023 ac felly ni chymerwyd unrhyw gamau pellach gan ail neu drydedd linell swyddogaethau amddiffyn. Bydd gwaith yn parhau yn 2024 i integreiddio ymhellach fframwaith rheoli risg y Gronfa i gwmpasu elfennau o ariannu a allai gynrychioli risg i'r Gronfa a chael eu cynnwys mewn adroddiadau risg yn unol â hynny.

7. Technoleg a risg seiber

Mae'r potensial ar gyfer manteisio ar wendidau heb eu darganfod yn golygu bod risg o doriadau i wasanaethau neu gyfaddawdu data y mae'n rhaid i'r Gronfa eu rheoli'n rhagweithiol. At hynny, gallai ein gwneud yn agored i niwed i enw da oherwydd achosion posibl o dorri amodau, gan gynnwys colli data cwsmeriaid a dirwyon rheoleiddiol. Rydym yn wyliadwrus o dirwedd esblygol bygythiadau seiber a'u soffistigedigrwydd uwch. O ganlyniad, rydym yn cynnal dull rhagweithiol o reoli'r risgiau hyn drwy ddiweddaru a phrofi ein mesurau seiberddiogelwch yn gyson i sicrhau eu heffeithiolrwydd a'u perthnasedd. Mae'r Gronfa'n cydnabod pwysigrwydd risgiau seiber a diogelu data trwy gadw risg seiberddiogelwch bob amser ar Gofrestr Risg y Mudiad fel y gall yr UDRh dderbyn diweddariad chwarterol gan arbenigwyr pwnc. Mae'r sgôr risg gweddilliol ar gyfer risg seiber wedi bod o fewn goddefiant yn gyson dros y 12 mis diwethaf, gan adlewyrchu cadernid rheolaethau seiberddiogelwch y Gronfa.

8. Twyll

Rydym yn wynebu risg o dwyll drwy ecsbloetio ein rhaglenni ariannu, boed hynny drwy dwyll ceisiadau neu gamddefnyddio grantiau. Wrth bennu'r archwaeth am y risg hon, rydym yn cymryd gofal i gydbwyso ariannu arloesol fel ei fod yn gynhwysol ac ar gael i bawb o fewn gofynion rheoli arian cyhoeddus. Yn ystod 2023-24, parhaodd soffistigeiddrwydd trefniadau monitro twyll grant a dadansoddi ac adrodd i'r Pwyllgor Archwilio a Risg i wella'n sylweddol er mwyn darparu'r sicrwydd angenrheidiol ar gyfraddau twyll grant, adenillion a diddymiadau. Mae'r Gronfa'n parhau i gymryd camau tuag at integreiddio ei fframwaith rheoli risg gydag archwaeth risg wedi'i ddiffinio'n glir a ategir gan drothwyon risg twyll cytûn. Os eir y tu hwnt i'r trothwyon hyn, bydd risg yn cael ei chofnodi ar gofrestr risg y gyfarwyddiaeth briodol a'i dadansoddi fel rhan o'r cylch adrodd rheoli risg i'r UDRh a'r ARC.

9. Yr amgylchedd a hinsawdd

Rydym yn cydnabod bod yn rhaid i ni gymryd camau digonol i leihau ein heffaith amgylcheddol ein hunain, ac effaith y mudiadau a ariannwn, er mwyn osgoi colli cyfleoedd a methu

â chyfrannu at sero net erbyn 2030. Rydym yn gwneud hyn drwy iteriad pellach a chynnydd yn erbyn ein Cynllun Amgylchedd a'n Cynllun blynyddol, gan sicrhau bod cyfarwyddiaethau yn ystyried y strategaeth amgylcheddol yn ystod eu cynllunio busnes. Ymhellach, mae ein cynllun corfforaethol yn ein hymrwymo i fuddsoddi o leiaf 15% o'n grantiau mewn prosiectau sydd â chynaladwyedd amgylcheddol fel eu prif nod. Ystyrir ar hyn o bryd nad yw'r risgiau sy'n gysylltiedig â'r amgylchedd a'r hinsawdd yn goddef goddefiant, sy'n golygu bod angen mwy o weithredu er mwyn i'r Gronfa gyrraedd ei tharged. Mae uwch arweinwyr yn mynd ati i fonitro risgiau sy'n ymwneud â'r amgylchedd a'r hinsawdd fel eu bod yn cael y lefel gywir o oruchwyliaeth a thyniant fel rhan o strategaeth y Gronfa.

10. Cyfreithiol a rheoliadol

Gallai methu â rhoi ystyriaeth briodol i fframwaith statudol a rheoleiddiol y Gronfa a statws fel corff cyhoeddus anadrannol neu ei rhwymedigaethau cytundebol allweddol arwain at gamau cyfreithiol (gan gynnwys adolygiad barnwrol) neu ddirwyon yn erbyn y Gronfa a niwed i enw da. Mae ein system o reolaethau, ynghyd â throsolwg tîm rheoli profiadol a thîm Cyfreithiol mewnol, wedi'i dylunio i reoli risg i lefel dderbyniol. Ni all ddileu pob risg o fethiant wrth geisio cyflawni ein nodau a'n hamcanion strategol. Felly dim ond sicrwydd rhesymol, yn hytrach na sicrwydd absoliwt, o effeithiolrwydd y gall ei roi. Ar hyn o bryd nid oes gan y Gronfa unrhyw risgiau agored sy'n gysylltiedig â'r thema risg gyfreithiol a rheoleiddiol sy'n adlewyrchu lefel o aeddfedrwydd gweithredol o ran sut mae'r Gronfa'n gweithredu o fewn fframweithiau statudol a rheoleiddiol.

11. Llywodraethu gwybodaeth a thrin data

Data yw un o'r asedau mwyaf gwerthfawr sydd gan y Gronfa ac, fel y cyfryw, bydd unrhyw golli data neu ddiffyg cydymffurfio â rheoliadau rheoli data yn arwain at golli enw da, difrod ariannol a dwyn eiddo deallusol. Mae'r Gronfa wedi sefydlu thema risg allweddol o ran llywodraethu gwybodaeth a thrin data er mwyn monitro cydnawsedd â rheoliadau rheoli data. Mae'n cymryd y camau angenrheidiol drwy fesurau rheoli risg a chamau gweithredu i liniaru unrhyw amgylchiadau lle mae'r Gronfa y tu allan i'w harchwaeth risg cytûn. Rydym wedi dechrau mesur risg trin data o 2024. Ar hyn o bryd, nid yw'r risg hon yn cydymffurfio â phrosiect a reolir gan y Grŵp Llywodraethu Gwybodaeth i ddod â'r risg yn ôl i oddefiant. Mae natur gydnerth y rheolaethau seiberddiogelwch yn golygu bod risg i ddata yn y Gronfa yn cael ei hystyried yn isel. Fodd bynnag, mae prosiectau sy'n ymwneud â chadw data yn dal i gael eu hystyried yn angenrheidiol i sicrhau bod y Gronfa'n parhau i gydymffurfio â rheoliadau rheoli data perthnasol.

Cydraddoldeb yn cyrchu ariannu

Felly, er bod ein hariannu ar gael i bob cymuned, byddwn yn buddsoddi fwyaf lle mae'r angen mwyaf, gyda phobl, lleoedd a chymunedau sy'n profi tlodi, anfantais a gwahaniaethu.

Rydym yn defnyddio ymagwedd sy'n seiliedig ar degwch i gyfrannu at leihau anghydraddoldebau drwy gefnogi cymunedau sy'n wynebu anfantais neu wahaniaethu yn benodol. Rydym yn gweithio'n barhaus i esblygu cyrhaeddiad ein gwahoddiad a'n croeso. Rydym yn gwerthfawrogi ac yn gweithio gyda'r asedau a'r wybodaeth y mae pobl amrywiol yn dod â nhw i'w cymunedau ac i'r Gronfa.

Mae ein hegwyddorion ac arweiniad cydraddoldeb ar gyfer ymgeiswyr a deiliaid grant ar gael ar ein gwefan: www.tnlcommunityfund.org.uk/welsh/about/customer-service/equalities

Mae'r tabl isod yn nodi ein hadroddiad monitro ar gydraddoldeb ar gyfer 2023-24, yn seiliedig ar y wybodaeth a ddarparwyd gan ymgeiswyr.

Pobl ag Anableddau

	Nifer y ceisiadau	Nifer y grantiau	Swm y gofynnwyd am	Gwerth y grant
Ie	5,549	2,542	£424,259,980	£137,718,885
Na	34,587	13,221	£2,631,370,073	£657,008,946

Gofynnir i ymgeiswyr a yw eu prosiect o fudd pennaf i bobl anabl. Gall ymgeiswyr ddewis mwy nag un grŵp ac felly mae'n bosib bod yr atebion hyn yn cael eu cynnwys mwy nag unwaith.

Menywod a merched

	Nifer y ceisiadau	Nifer y grantiau	Swm y gofynnwyd am	Gwerth y grant
Ie	3,516	1,411	£239,324,729	£80,908,788
Na	3,6620	14,352	£2,816,305,324	£713,819,043

Gofynnir i ymgeiswyr a fydd eu prosiect o fudd pennaf i fenywod a merched.

LGBT+

	Nifer y ceisiadau	Nifer y grantiau	Swm y gofynnwyd am	Gwerth y grant
LGBT+	1,111	421	£141,881,404	£26,343,941
Heb ei dargedu at LGBT+	39,025	15,342	£2,913,748,649	£768,383,890

Gofynnir i ymgeiswyr a fydd eu prosiect o fudd pennaf i aelodau'r gymuned LGBTQ+. Gall ymgeiswyr ddewis mwy nag un grŵp ac felly mae'n bosib bod yr atebion hyn yn cael eu cynnwys mwy nag unwaith.

Ethnigrwydd

	Nifer y ceisiadau	Nifer y grantiau	Swm y gofynnwyd am	Gwerth y grant
Du/Affricanaidd/Caribïaidd				
Affricanaidd	2,598	916	£184,763,592	£48,940,993
Caribïaidd	2,034	703	£153,653,707	£38,515,146
Du Prydeinig	2,322	782	£173,406,923	£40,981,963
Unrhyw gefndir Du/ Affricanaidd/Caribïaidd arall	2,186	723	£179,729,443	£40,821,732
Asiaidd				
Bangladeshaidd	1,601	546	£128,903,588	£32,268,470
Tsieineaidd	1,084	341	£97,928,298	£21,326,855
Indiaidd	1,547	535	£128,509,782	£29,544,407
Pacistanaidd	1,687	593	£133,250,226	£34,668,337
Asiaidd Prydeinig	1,777	605	£136,873,763	£35,514,431
Unrhyw gefndir Asiaidd arall	1,628	547	£147,823,279	£32,515,852
Arabaidd	1,327	474	£118,563,404	£28,789,271
Cymunedau Sipsiwn a Theithwyr	908	301	£89,750,905	£19,670,104
Iddewiaeth	1,230	392	£95,470,807	£16,475,892
Ethnigrwydd lluosog/ cymysg	2,722	918	£218,572,106	£50,160,912
Unrhyw grŵp ethnig arall	1,569	521	£126,363,224	£29,478,586
Dim ethnigrwydd penodol	35,377	14,016	£2,725,798,965	£709,727,189

Gofynnir i ymgeiswyr a fydd eu prosiect o fudd pennaf i bobl o gymunedau penodol sy'n profi annhegwch ethnig neu hiliol, gwahaniaethu neu anghydraddoldeb. Gall ymgeiswyr ddewis mwy nag un grŵp ac felly mae'n bosib bod yr atebion hyn yn cael eu cynnwys mwy nag unwaith.

Crefydd

	Nifer y ceisiadau	Nifer y grantiau	Swm y gofynnwyd am	Gwerth y grant
Bwdhaeth	60	8	£12,124,086	£930,228
Cristnogaeth	1,071	284	£183,917,969	£31,535,475
Hindŵaeth	123	27	£20,361,764	£3,597,102
Iddewiaeth	220	48	£36,699,391	£5,356,457
Moslemiaeth	413	101	£80,896,504	£15,378,032
Sikhiaeth	94	19	£18,536,379	£6,351,168
Arall	259	54	£60,486,783	£10,382,280

Gofynnir i ymgeiswyr a yw eu prosiect o fudd pennaf i bobl o gefndir crefyddol penodol. Gall ymgeiswyr ddewis mwy nag un grŵp ac felly mae'n bosib bod yr atebion hyn yn cael eu cynnwys mwy nag unwaith.

Oedran

	Nifer y ceisiadau	Nifer y grantiau	Swm y gofynnwyd am	Gwerth y grant
Plant a phobl ifanc	7,859	2,832	£529,826,917	£157,037,973
Pobl hŷn	2,687	1,299	£178,248,836	£50,989,317
Dim oedran penodol	30,382	11,944	£2,412,329,272	£603,079,613

Gofynnir i ymgeiswyr a yw eu prosiect o fudd pennaf i bobl o grŵp oedran penodol. Gall ymgeiswyr ddewis mwy nag un grŵp o fewn y categorïau oedran plant a phobl ifanc.

Cefndir cymunedau yng Ngogledd Iwerddon*

	Nifer y ceisiadau	Nifer y grantiau	Swm y gofynnwyd am	Gwerth y grant
Catholig a Phrotestannaidd	1,098	489	£109,030,761	£23,593,842
Catholig yn bennaf (dros 60%)	168	83	£9,540,142	£4,557,875
Protestannaidd yn bennaf (dros 60%)	196	98	£4,022,887	£3,127,754
Dim Ateb/Dim Un	122	56	£7,811,780	£3,164,098

*Portffolio Gogledd Iwerddon yn unig

Siaradwyr Cymraeg**

	Nifer y ceisiadau	Nifer y grantiau	Swm y gofynnwyd am	Gwerth y grant
Y Cwbl	54	22	£625,098	£254,939
Mwy na hanner	338	150	£4,946,177	£2,626,493
Llai na hanner	1,160	647	£16,149,888	£9,125,982
Neb	100	53	£1,307,899	£697,420
Dim Ateb	362	133	£80,287,960	£24,067,279

**Portffolio Cymru'n unig

Noder: Mae'r data uchod yn cynrychioli'r holl grantiau a ddosberthir gan y Gronfa, gan gynnwys arian trydydd parti. Nid yw bob amser yn adio i'r un cyfansymiau ar gyfer pob gweithgaredd dyfarnu grant. Mae hyn oherwydd nad yw'r dosbarthwyr yn ein data grant yn fandadol pan gwblheir data ymgeisio ac mae'n bosib y bydd rhai ceisiadau'n cwblhau is-set yn unig o'r cyfanswm. Ar ben hynny, gellir dewis sawl categori mewn nifer o ddosbarthwyr.

Safonau'r Gymraeg

O ganlyniad i Safonau'r Gymraeg a'n hymagwedd ragweithiol fel mudiad, mae gwasanaethau a gynigir gan y Gronfa i'w staff ar gael yn Gymraeg a Saesneg, gan gynnwys ein gwasanaethau Adnoddau Dynol a chyrsiau hyfforddiant. Mae tua hanner ein staff yng nghyfarwyddiaeth Cymru yn siaradwyr Cymraeg neu'n ddysgwyr Cymraeg. Rydym yn annog ein staff i ddefnyddio eu Cymraeg a gwella eu sgiliau yn y Gronfa. Mae ein cyfarfodydd Pwyllgor Cymru a chyfarfodydd penderfynu rhaglenni yn cael eu cynnal yn ddwyieithog gyda'r defnydd o gyfieithydd ar y pryd, gan roi cyfle i Aelodau'r Pwyllgor a staff gyfrannu at gyfarfodydd a chael trafodaethau trwy gyfrwng y Gymraeg.

Mae ein gweithlu dwyieithog yn caniatáu i'n cwsmeriaid ddilyn eu taith gyda ni yn Gymraeg o'r pwynt cyswllt cyntaf, boed dros y ffôn, ar e-bost, neu trwy gais ysgrifenedig hyd at ddiwedd eu grant. Rydym yn darparu presenoldeb cyfryngau cymdeithasol a digidol cwbl ddwyieithog ar draws sawl sianel, gan gynnwys LinkedIn, X (Twitter gynt), a Facebook. Darperir ein presenoldeb mewn digwyddiadau a chymorthfeydd ariannu yng Nghymru yn Gymraeg ac yn Saesneg.

Rydym yn hyrwyddo cynyddu cymunedau Cymraeg drwy ein grantiau ac yn cynnig hyfforddiant pwrpasol i'n deiliaid grantiau ar reoli eu prosiectau'n ddwyieithog.

Adroddiad cynaladwyedd

Uchafbwyntiau

Allyriadau Nwyon Tŷ Gwydr, Gwastraff a Defnydd 2023-24

Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, ein hallyriadau gweithredol amcangyfrifedig ar gyfer 2023-24 yw 2,326 $tCO_{2}e$*. Mae hyn yn cyfateb i 2.9 $tCO_{2}e$ fesul cyfwerth ag amser llawn (CALl), a chynnydd o 181.07% ar y cyfanswm o 827 $tCO_{2}e$ (1 $tCO_{2}e$ fesul CALl) a gofnodwyd gennym ar gyfer blwyddyn ariannol 2022-23 yn adroddiad y llynedd. Mae'r cynnydd sylweddol hwn o ganlyniad i ehangu ein ffin allyriadau. Gostyngodd ein hallyriadau cwmpas 1 a 2 16.6%, ond rydym wedi troi ein sylw at ein hallyriadau cwmpas 3 (allyriadau anuniongyrchol sy'n digwydd yn ein cadwyn werth, gan gynnwys drwy nwyddau a gwasanaethau a brynwyd, gwaith cartref a theithio busnes), sy'n ffurfio amcangyfrif 92% o'n hallyriadau ar gyfer 2023-24. Rydym wedi cyflogi ymgynghorwyr (Useful Projects) i edrych yn fanwl ar ein hallyriadau ar gyfer 2022-23, gan eu hailgyfrifo gyda holl allyriadau Cwmpas 3 perthnasol wedi'u tynnu i mewn.

Diffinio ffin ôl troed carbon gweithredol Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol: Cwmpas allyriadau 1-3 (Useful Projects, 2024)

Cwmpas 1		
Ffynonellau hylosgi llonydd	Ie	
Ffynonellau hylosgi symudol	Na	
Allyriadau ffo	Ie	
Cwmpas 2		
Trydan wedi'i brynu	Ie	
Cwmpas 3		
1. Wedi prynu nwyddau a gwasanaethau	Ie	I fyny'r gadwyn gyflenwi
2. Nwyddau cyfalaf	Ie	I fyny'r gadwyn gyflenwi
3. Gweithgareddau sy'n ymwneud â thanwydd ac ynni	Ie	I fyny'r gadwyn gyflenwi
4. Cludo a dosbarthu i fyny'r gadwyn gyflenwi	Na	I fyny'r gadwyn gyflenwi
5. Gwastraff a gynhyrchir mewn gweithrediadau	Ie	I fyny'r gadwyn gyflenwi
6. Teithio busnes	Ie	I fyny'r gadwyn gyflenwi
7. Gweithwyr yn cymudo	Ie	I fyny'r gadwyn gyflenwi
8. Asedau ar brydles i fyny'r gadwyn gyflenwi	Na	I fyny'r gadwyn gyflenwi
9. Cludo a dosbarthu i lawr y gadwyn gyflenwi	Na	I lawr y gadwyn gyflenwi
10. Prosesu asedau a werthwyd	Na	I lawr y gadwyn gyflenwi
11. Defnyddio cynhyrchion a werthwyd	Na	I lawr y gadwyn gyflenwi
12. Triniaeth diwedd oes o gynhyrchion a werthwyd	Na	I lawr y gadwyn gyflenwi
13. Asedau ar brydles i fyny'r gadwyn gyflenwi	Ie	I lawr y gadwyn gyflenwi
14. Masnachfreintiau	Na	I lawr y gadwyn gyflenwi
15. Buddsoddiadau	Na	I lawr y gadwyn gyflenwi

*tunnell (t) o garbon deuocsid (CO_2) cyfwerth (e)

Fe wnaethom gomisiynu'r gwaith gyda Useful Projects i roi gwaelodlin realistig i ni ar gyfer ein targedau sero net, archwilio'r holl gamau posibl i leihau allyriadau carbon, llywio ein llwybr sero net a'n targedau. Mae Useful Projects wedi cynnig targedau tymor-agos a thymor hwy seiliedig ar wyddoniaeth gyda chamau gweithredu i gyd-fynd â nhw.

Mae'r gwaith cynhwysfawr hwn yn golygu bod ein cyfansymiau ar gyfer 2022-23 wedi'u hailddatgan yn yr adroddiad hwn i gynrychioli'r darlun mwyaf cywir sydd gennym o'n hallyriadau.

Dadansoddiad cyfanswm ôl troed carbon blwyddyn sylfaen y Gronfa

Ffigur 2: Cyfanswm yr ôl troed amcangyfrifedig, gan gynnwys swyddfeydd, gweithrediadau a gweithgareddau Uned Hyrwyddo'r Loteri Genedlaethol (NLPU) yn ôl categori cwmpas

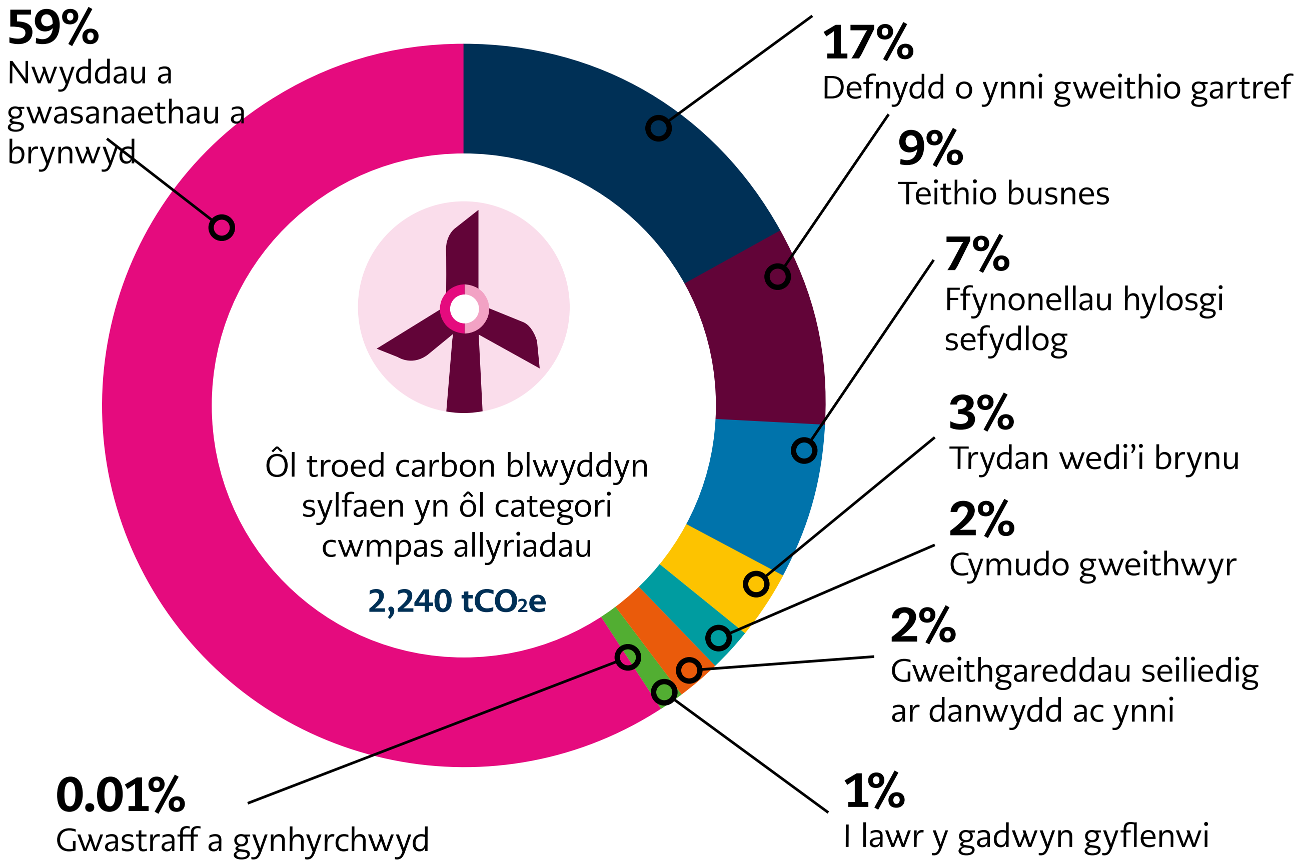

Amcangyfrifir mai categorïau cwmpas y Gronfa sydd â'r allyriadau carbon uchaf yw nwyddau a gwasanaethau a brynwyd (59%), defnydd o ynni wrth weithio gartref (17%) a theithio busnes (9%). Bydd y 'mannau carbon poeth' hyn yn feysydd ffocws allweddol ar gyfer cynllun datgarboneiddio'r Gronfa. Mae'n gyffredin iawn i gategori allyriadau uchaf mudiad gwasanaeth proffesiynol fod yn nwyddau a gwasanaethau a brynwyd. Mae ffynonellau gweithio gartref yn uchel ar gyfer y Gronfa gan fod y rhan fwyaf o gyfanswm yr oriau gwaith yn cael eu cwblhau gartref.

Mae gweithio tuag at sero net yn un rhan o'n Cynllun Amgylcheddol newydd 2023-2030. Mae gan y cynllun bedwar prif nod, gydag arferion mewnol yn eistedd o dan nod rhif tri:

1. Bod yn ariannwr amgylcheddol o'r radd flaenaf: gan gefnogi prosiectau effeithiol sy'n diogelu ac yn gwella'r amgylchedd mewn ffyrdd sy'n bwysig i gymunedau lleol.
2. Gwella effaith amgylcheddol y sector gwirfoddol a chymunedol: byddwn yn gwneud hyn trwy arwain y ffordd yn ein harferion ariannu, cefnogi ac ysbrydoli ein hymgeiswyr a'n deiliaid grant i weithredu i amddiffyn a gwella'r amgylchedd, a defnyddio ein safle fel ariannwr cymunedol mwyaf y DU trwy ddechrau cynnwys gofynion amgylcheddol yn ein holl ariannu.
3. Arwain y ffordd wrth reoli ein heffaith amgylcheddol: gwneud yr hyn yr ydym yn ei ddweud, a gweithio tuag at sero net, rhannu ein harferion ar hyd y ffordd i ysbrydoli eraill.
4. Dangos dylanwad ac arweinyddiaeth: dod â rhanddeiliaid at ei gilydd, gan arddangos y rôl y mae cymunedau yn ei chwarae wrth wella ein hamgylchedd.

Arolwg amgylcheddol

Ym mis Gorffennaf 2023, fe wnaethom gyd-ddatblygu ein harolwg amgylcheddol cyntaf ar draws y mudiad gyda Useful Projects (UP) a'n Rhwydwaith Gweithredu Hinsawdd. Casglodd ddata meintiol a data ansoddol ynghylch arferion cymudo, gan gynnwys cwestiynau ynghylch faint o ymgysylltiad mae cydweithwyr yn teimlo gyda gweithredu amgylcheddol a sut maent yn teimlo ein bod yn gwneud fel mudiad, gyda 48% o gydweithwyr yn cwblhau'r arolwg. Mae hyn yn dangos ymwybyddiaeth o'n gweithgaredd ond yn awgrymu bod angen cyfathrebu mewnol ac addysg barhaus (gweler Ffigur 3).

Ffigur 3: 'Faint o gynnydd, os o gwbl, ydych chi'n meddwl y mae'r Gronfa wedi'i wneud tuag at leihau effaith ei gweithrediadau?' (Ffynhonnell: Arolwg staff, Gorffennaf 2023)

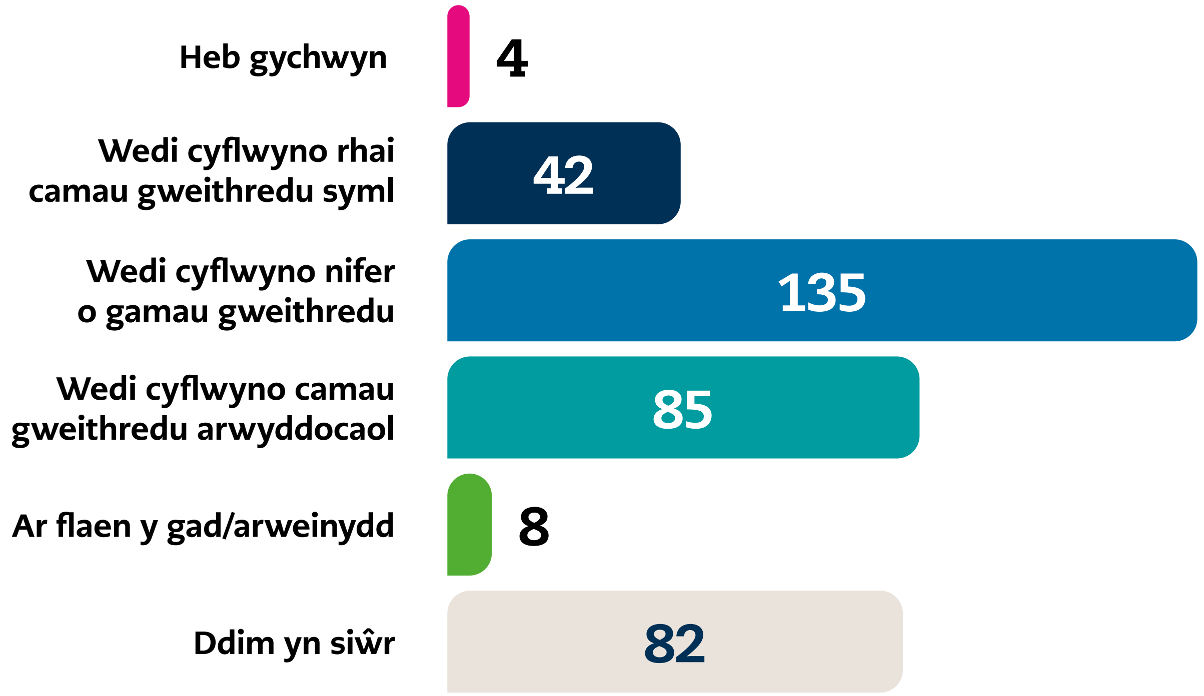

Edrych i'r dyfodol

Rydym wedi comisiynu darn cychwynnol o waith i'n helpu i ddeall effeithiau amgylcheddol ein dyfarnu grantiau. Mae hyn yn heriol, o ystyried yr amrywiaeth o brosiectau a gweithgareddau cymunedol yn ein portffolio ariannu, ac mae'n debygol y bydd angen sawl cam.

Mae ein Grŵp Cyflawni Cynllun Amgylcheddol (EPDG), a fynychir gan uwch aelodau o gyfarwyddiaethau'r Gronfa, yn parhau i adolygu camau gweithredu a chynnydd amgylcheddol bob chwarter. Yn 2023-24, roedd trafodaethau'n seiliedig ar 131 o gamau gweithredu, ar draws lleihau ein heffaith amgylcheddol, helpu'r mudiadau rydym yn gweithio gyda nhw i leihau eu heffaith nhw, ac ymrwymo i'n strategaeth ariannu amgylcheddol.

Rydym yn parhau i ddatblygu ein hadroddiadau carbon mewnol, yn seiliedig ar ganllawiau data UP, gan gyfrifo ein hallyriadau Cwmpas 1, 2 a 3 llawn eleni. Byddwn yn parhau i rannu data i helpu i osod adroddiadau ar lefel cyfarwyddiaeth a chynyddu llythrennedd carbon a chamau gweithredu ar draws y Gronfa gyfan.

Byddwn yn canolbwyntio ein gwaith ar ddeall a lleihau maes mwyaf caffael allyriadau.

Rydym yn adolygu ein polisi gwrthbwyso ond rydym yn dal i blannu 800 o goed yng Ngogledd Iwerddon drwy'r Sefydliad Coed Rhyngwladol. Am ail flwyddyn, rydym hefyd wedi prynu Tystysgrifau Priodoledd Ynni i gyfateb i'r ynni anadnewyddadwy a ddefnyddiwyd yn ein swyddfeydd a'n cartrefi yn ystod 2022-23 ac i helpu i gynyddu'r galw am ynni adnewyddadwy.

Y data

I adlewyrchu'r newidiadau yn ein hadroddiadau ar allyriadau, mae siart allyriadau eleni yn cynnwys yr un categorïau Cwmpas 3 â'r llynedd. Y rhain yw teithio[1], gweithio gartref[2], prynu technoleg[3], prynu offer swyddfa a gwastraff. Fodd bynnag, mae llinell newydd hefyd ar gyfer cyfanswm ein hallyriadau Cwmpas 3 amcangyfrifedig yn seiliedig ar y gwaith a wnaed gan UP i gysylltu allyriadau i'r holl nwyddau a gwasanaethau a brynwyd gennym yn 2022-23.

Ni allem gynnal yr un dadansoddiad manwl o'r sylfaen gwariant ag a gymhwysodd UP i'n gwaelodlin ar gyfer meysydd eraill o'n hallyriadau Cwmpas 3 a byddwn yn gweithio ar hyn yn y flwyddyn i ddod. Yn y cyfamser, rydym wedi defnyddio'r cyfanswm o 2022-23 (namyn cyfansymiau teithio, gweithio gartref, technoleg, offer swyddfa a gwastraff) fel canllaw.

21 Together, Lloegr

Tueddiadau data

Cyflawnwyd gostyngiad o 20% yn y defnydd o nwy trwy leihau cyfanswm y gofod swyddfa, symud ein swyddfa yn Llundain i un heb nwy, a monitro rheolyddion gwresogi. Eleni rydym hefyd wedi datgomisiynu ein dau generadur wrth gefn, gan leihau ein hallyriadau Cwmpas 1 a 2.

Rydym yn parhau i drosglwyddo prosesu a storio data i'r cwmwl, gan leihau'r trydan y mae ein gweinyddwyr ar y safle sy'n weddill yn ei dynnu 27% pellach o ddechrau'r flwyddyn. Rydym hefyd wedi lleihau'r ynni sydd ei angen i oeri ein hystafelloedd gweinydd. Mae allyriadau cwmwl yn ein gwaelodlin allyriadau 2022-23 wedi'u cynnwys, ond dim ond data sy'n seiliedig ar wariant sydd gennym, sy'n faes yr ydym am ei wella. Rydym wedi symud i weinyddion allanol mwy soffistigedig ac rydym yn cyflawni prosiectau parhaus i leihau'r data sydd ei angen ar gyfer storio.

Rydym wedi cofnodi un hediad o fewn tir mawr Prydain ac yn parhau i gael teithiau hedfan i ac o'n swyddfa yn Belfast ac Ynysoedd yr Alban. Mae rhai cydweithwyr wedi treialu'r daith fferi. Rydym wedi cofnodi tair hediad rhyngwladol, sef 24% o'n hallyriadau aer.

Rydym wedi cael darlleniadau mesurydd dŵr gan rai o'n landlordiaid eleni ac yn parhau i weithio gyda nhw i gael setiau data mwy cyflawn ar gyfer yr holl gyfleustodau. Nid ydym wedi rhoi cyfrif am unrhyw ddŵr a ddefnyddiwyd neu wastraff a gynhyrchir gan gydweithwyr sy'n gweithio y tu allan i'r swyddfa. Rydym yn parhau i bwyso a mesur y gwastraff sydd gennym yn ein dwy swyddfa fwyaf ac wedi diweddaru sut rydym yn defnyddio'r ffigur hwnnw i amcangyfrif gwastraff ar gyfer ein hystâd swyddfeydd llawn, gan ddefnyddio ffigur gwastraff amcangyfrifedig fesul cyflogai llawn amser. Mae'r dull cyfrifo newydd hwn a'r defnydd cynyddol o'n swyddfeydd eleni wedi darparu cyfanswm gwastraff uwch na'r llynedd, ond mae'r allyriadau cysylltiedig yn ddibwys yn ein hôl troed cyfan. Er hyn, rydym yn dal i annog lleihau gwastraff lle y gallwn gan ei fod yn arwydd allweddol o newid ymddygiad.

Nodiadau i'r adroddiad cynaliadwyedd

1. Yn seiliedig ar yr holl deithio a gwestai a archebwyd trwy ein system rheoli teithio a chostau teithio a gwestai ar eu cyfer.
2. Yn seiliedig ar gyfrif pennau yn y swyddfa ac ystyried diwrnodau gwaith cyfartalog blynyddol, llai o wyliau blynyddol a neilltuwyd a chyfartaledd absenoldeb salwch.
3. Mae Useful Projects yn cyfrifo pryniannau technoleg fel cyfrifiaduron a nwyddau electronig, yn seiliedig ar wariant. Rydym wedi cynnwys cyfanswm allyriadau yn seiliedig ar ddadansoddiad cynnyrch a ddarparwyd gan ein tîm technoleg, yn seiliedig ar y math o gynnyrch/deunydd a phwysau.

Allyriadau nwyon tŷ gwydr		2023-24[4]	2022-23
Dangosyddion anariannol (tCO2E)	Cyfanswm gros ar gyfer Cwmpasau 1 a 2	186	223[5]
	Cyfanswm net ar gyfer Cwmpasau 1 a 2 (namyn gostyngiadau h.y. tariffau Gwyrdd)	168	167[6]
	Cyfanswm allyriadau ar gyfer Cwmpas 3	2140	2,021[7]
	Wedi'u cynnwys yng nghyfanswm cwmpas 3:[8]		
	Gweithio gartref	359	305
	Teithio busnes trwy bob dull teithio, gan gynnwys unrhyw arosiadau mewn gwesty[9]	270	218
	Offer technegol[10]	64	47
	Prynu offer swyddfa	0.6	1
	Gwastraff[11]	0.14	0.07[12]
Defnydd ynni cysylltiedig (kWh)	Trydan: anadnewyddadwy	184,927	284,457
	Trydan: adnewyddadwy	83,999	23,273[13]
	Nwy	617,457	826,733[14]
	LPG	-	-
	Arall	-	-
Dangosyddion ariannol (£000) Cwmpas 1, 2 a 3	Gwariant ar ynni[15]	361[16]	239[17]
	Gwariant ar deithio busnes swyddogol	954	629

Gwastraff		2023-24	2022-23
Dangosyddion anariannol (t)	Cyfanswm gwastraff	6.5	3.5
	Gwastraff Peryglus	-	-
	Tirlenwi	-	
	Ailddefnyddio/Ailgylchu	1.8	0.9
	Ynni o wastraff a losgir	1.1	1.6[18]
	Cyfarpar trydanol ac electronig gwastraff	3.6	1
Dangosyddion ariannol (£000oedd)	Cyfanswm cost gwaredu	5.2	5.7
	Gwastraff peryglus - cyfanswm cost gwaredu	-	-
	Tirlenwi[19]	-	2.85
	Ailddefnyddio/Ailgylchu	2.6	2.85
	Ynni o wastraff	2.6	-

Datganiad cydymffurfio'r Tasglu ar Ddatgeliad Ariannol Cysylltiedig â'r Hinsawdd (TCFD)

Mae'r Gronfa wedi adrodd ar ddatgeliadau ariannol sy'n ymwneud â'r hinsawdd sy'n gyson â chanllawiau ceisiadau datgeliad wedi'u halinio â TCFD Trysorlys EF, sy'n dehongli ac yn addasu'r fframwaith ar gyfer sector cyhoeddus y DU. Mae'r Gronfa wedi cydymffurfio ag argymhellion TCFD ac wedi argymell datgeliadau ynghylch:

Llywodraethu - datgeliadau a argymhellir (a) Goruchwyliaeth y Bwrdd (b) Rôl y rheolwyr

Metrigau a Thargedau - datgeliadau a argymhellir (b) allyriadau

Mae hyn yn unol ag amserlen gweithredu datgeliadau wedi'i halinio â TCFD y llywodraeth ganolog ar gyfer Cam 1. Mae'r Gronfa'n bwriadu darparu datgeliadau a argymhellir ar gyfer rheoli risg a strategaeth mewn cyfnodau adrodd yn y dyfodol yn unol ag amserlen gweithredu llywodraeth ganolog.

Goruchwyliaeth y Bwrdd

Adroddir ar faterion yn ymwneud â hinsawdd i'r Bwrdd yn flynyddol. Mae gan ddau unigolyn o fewn aelodaeth y Bwrdd gefndir amgylcheddol penodol.

Mae'r ARC yn adolygu ac yn goruchwylio'r Gofrestr Risgiau Sefydliadol, sy'n cynnwys cyfeiriadau newydd at risg sy'n gysylltiedig â'r hinsawdd.

Rôl Rheolwyr

Cyhoeddodd y sefydliad y Cynllun Amgylcheddol ym mis Medi 2023, i alinio â'r strategaeth sefydliadol hyd at 2030, sy'n nodi pedwar prif nod (a ddisgrifir uchod) ar dudalen 74. Ysgrifennir y Cynllun Amgylcheddol gan y Pennaeth Gweithredu Hinsawdd, a oruchwylir gan arweinydd yr Uwch Dîm Rheoli ar gyfer yr Amgylchedd, ac mae'n eiddo i'r is-bwyllgor Polisi ac Ymarfer, ac yn cael ei adolygu yn flynyddol.

Mae Grŵp Cyflawni'r Cynllun Amgylcheddol, sy'n cynnwys cynrychiolwyr o bob cyfarwyddiaeth ar draws y Gronfa, yn goruchwylio cyflawni'r gwaith hwn. Mae'r Grŵp yn cyfarfod bob chwarter. Ers mis Rhagfyr 2023, rhaid i holl gydweithwyr y Gronfa dderbyn hyfforddiant gorfodol mewn ymwybyddiaeth hinsawdd.

Swyddog yr Amgylchedd sy'n gyfrifol am gasglu data amgylcheddol ar ôl troed amgylcheddol y mudiad, gan gynnwys adrodd yn erbyn y llwybr sero net, gan weithio'n agos gyda'r Pennaeth Gweithredu Hinsawdd ac arweinydd yr UDRh ar yr amgylchedd.

Mae ein cynllun corfforaethol a'n strategaeth yn ymrwymo'r mudiad i fod yn ariannwr amgylcheddol adfywiol. Mae un o'r wyth DPA yn ein cynllun corfforaethol 2024-27 (DPA 4) yn gosod targed o ddosbarthu o leiaf 15% o grantiau i brosiectau sydd â chynaliadwyedd amgylcheddol fel eu prif nod. Mae'r Gronfa hefyd yn cynnal cofrestr risgiau yn benodol ar gyfer risgiau sy'n ymwneud â'r hinsawdd a'r amgylchedd, sy'n cael ei hadolygu bob chwarter a'i hadrodd i uwch reolwyr fel rhan o'r cylch adrodd risg chwarterol.

Nodiadau i'r adroddiad cynaliadwyedd

[4] Yn seiliedig ar wybodaeth sydd ar gael hyd at 16 Ebrill 2024

[5] Fel y nodwyd gan UP, yn seiliedig ar yr holl ddata sydd ar gael ym mis Gorffennaf 2023. Mae oedi rhwng defnyddio cyfleustodau ac anfonebu, felly roedd y set ddata a oedd ar gael yn fwy cyflawn na phan amcangyfrifwyd yr allyriadau ar gyfer ein cyfrifon ar gyfer 2022-23 ac mae UP wedi defnyddio'r canllawiau cyfrifyddu carbon diweddaraf.

[6] Allyriadau Cwmpas 2 wedi'u tynnu o'r cyfanswm net, i gyfrif am dariffau adnewyddadwy a phrynu Tystysgrifau Priodoledd Ynni i gyd-fynd ag unrhyw drydan anadnewyddadwy a ddefnyddiwyd.

[7] Cymerwyd o adroddiad gwaelodlin UP.

[8] Cyfrifiadau allyriadau ar sail cynnyrch, gyda gweddill allyriadau cwmpas 3 yn seiliedig ar wariant.

[9] Mae ychydig bach o ddata sy'n seiliedig ar wariant yn ein cyfansymiau teithio, o'r teithio y gwneir cais amdano drwy ein system dreuliau.

[10] Cyfrifiadau ar sail cynnyrch (yn seiliedig ar y math o gynnyrch a'r pwysau), wedi'u cyfrifo'n fewnol.

[11] Rydym yn parhau i bwyso'r gwastraff yn ein dau safle swyddfa mwyaf, Birmingham a Newcastle. Rydym wedi defnyddio'r ffigurau i greu amcangyfrif o bwysau gwastraff fesul CALl i'w gymhwyso ar draws y mudiad. Nid yw hyn yn cynnwys gwastraff a gynhyrchir wrth weithio gartref a gweithio o bell.

[12] Wedi'i ailddatgan, mae'r pwysau gwastraff yr un fath ag adroddwyd y llynedd, mae'r newid oherwydd newid yn y dull cyfrifo, yn dilyn gwaith UP a newid i amcangyfrif gwastraff fesul CALl yn hytrach na m^2.

[13] Yn seiliedig ar ein swyddfeydd yn y Drenewydd, Caerwysg a Chaerdydd dim ond ar dariffau trydan gwyrdd 'o ansawdd da'. Mae swyddfeydd eraill wedi adrodd yn flaenorol eu bod ar dariffau tebyg, ond mae ymchwiliad pellach wedi gwrthbrofi hyn. Mae'r swyddfa newydd yn Llundain, o fis Ionawr, hefyd ar dariff gwyrdd derbyniol.

[14] Wedi'i ailddatgan fel y'i cyfrifwyd gan Useful Projects ac yn seiliedig ar ddarlleniadau mesurydd swyddfa a ddosrannwyd yn Birmingham, Newcastle, Glasgow a Llundain, a gynhyrchodd amcangyfrif defnydd m^2 ar gyfer Caerwysg a'r Drenewydd. Tynnwyd yr amcangyfrifon ar gyfer Belfast, Leeds (cadarnhawyd nad oes nwy ar y safle) a Chaerdydd (defnydd nwy cymunedol yn unig).

[15] Mae'r cyfrifiadau ar gyfer y ddwy flynedd yn cynnwys costau ar gyfer nwy a thrydan swyddfa gymunedol (cwmpas 3), fel y talwyd amdano yn ein taliadau gwasanaeth, yn ogystal â nwy (cwmpas 1) a thrydan (cwmpas 2) sy'n uniongyrchol gysylltiedig â'n gofod a feddiannir.

[16] Nid cynnydd yn y defnydd o ynni sy'n gyfrifol am y cynnydd. Mae ein defnydd o nwy a thrydan wedi lleihau, ond mae costau uned wedi cynyddu a thaliadau gwasanaeth wedi cynyddu'n sylweddol i gyfrif am anweddolrwydd y farchnad.

[17] Wedi'i ailddatgan gan gynnwys anfonebau a thaliadau gwasanaeth nad oeddent ar gael ar adeg y cyfrifiad.

[18] Adroddwyd fel safle tirlenwi y llynedd, ond nid oes tystiolaeth bod ein gwastraff cyffredinol yn cael ei gludo i safleoedd tirlenwi. Lle y gallem ganfod ei gyrchfan, mae wedi'i anfon at adfer ynni.

[19] Nid yw costau rheoli gwastraff adeiladu yn cael eu rhannu fesul ffrwd, felly rydym wedi rhannu cyfanswm y gost yn gyfartal.

David Knott
Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu

23 Gorffennaf 2024

South Downs National Park Trust, Lloegr

Adroddiad atebolrwydd

Mae tair adran i'r adroddiad atebolrwydd:

- adroddiad llywodraethu corfforaethol – trafodaeth ar ein strwythur llywodraethu a'i gyflawniadau yn y flwyddyn dan sylw
- adroddiad tâl cydnabyddiaeth a staff – mae hwn yn manylu ar dâl cydnabyddiaeth ariannol i aelodau'r Bwrdd ac uwch reolwyr yn ogystal â threfniadau pensiwn. Yn ogystal, rydym yn trafod ein cyflawniadau ym maes cydraddoldeb ac amrywiaeth ar gyfer cydweithwyr
- adroddiad atebolrwydd ac archwilio seneddol – adroddiad gan ein harchwilwyr ar ganlyniadau eu harchwiliad o'n cyfrifon ar gyfer 2023-24 yn unol â safonau cyfrifyddu ac archwilio.

Adroddiad llywodraethu corfforaethol

Adroddiad y Cyfarwyddwyr

Mae'r Gronfa wedi'i llywodraethu gan Fwrdd sy'n cynnwys y Cadeirydd, cadeiryddion y pedwar pwyllgor gwlad a hyd at saith aelod arall. Swydd interim yw'r Cadeirydd presennol, ar ôl i'r Cadeirydd parhaol ymddiswyddo ym mis Gorffennaf 2023. Mae ymgyrch recriwtio ar y gweill i benodi Cadeirydd parhaol newydd yn ddiweddarach eleni. Mae'r Bwrdd wedi penodi un o'i aelodau yn Is-Gadeirydd ac un arall yn Uwch Gyfarwyddwr Annibynnol. Yn ystod 2023-24 roedd 12 aelod o'r Bwrdd (rhai am ran o'r flwyddyn adrodd yn unig). Bu sawl penodiad i rolau Bwrdd a phwyllgor yn ystod y flwyddyn. Mae manylion aelodau'r Bwrdd a phwyllgorau ar gyfer y cyfnod adrodd wedi'u nodi'n fanwl yn yr adroddiad tâl cydnabyddiaeth ar dudalen 59.

Mae gan bob gwlad bwyllgor sy'n gyfrifol am y rhaglenni ariannu yn ei wlad; mae'r Bwrdd wedi penodi pwyllgor ar gyfer ariannu Deyrnas Unedig gyfan hefyd.

Mae'r Bwrdd yn pennu Fframwaith Strategol y Gronfa ac mae'r pwyllgorau'n gweithio o fewn y fframwaith hwn, wedi dirprwyo awdurdod i bennu'r rhaglenni ariannu yn eu gwledydd (neu ar gyfer y portffolio ariannu Deyrnas Unedig). Maent hefyd yn gwneud penderfyniadau am grantiau, neu'n cytuno ar y trefniadau dirprwyedig ar gyfer eu gwneud nhw, o fewn y rhaglenni hyn.

Mae'r Bwrdd wedi penodi Pwyllgor Archwilio a Risg sy'n cwrdd pob chwarter i roi cyngor ar faterion adrodd ariannol, archwilio a sicrwydd a rheoli risg. Mae wedi penodi Pwyllgor Tâl Cydnabyddiaeth a Phenodiadau i ddelio gyda'r materion a nodir yn yr adroddiad tâl cydnabyddiaeth a Phwyllgor Pobl i drosoli profiad, mewnwelediad a phersbectif y Bwrdd wrth gynorthwyo'r Bwrdd Gweithredol i ddarparu strategaeth bobl gydlynol yn y tymor canolig a'r hirdymor. Mae'r Pwyllgor Tâl Cydnabyddiaeth a Phenodiadau yn cyfarfod yn flynyddol fel arfer. Mae Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Risg yn adrodd i bob cyfarfod o'r Bwrdd ar unrhyw faterion y mae'r Pwyllgor yn tybio y mae angen eu dwyn at eu sylw, ac i ddarparu sicrwydd i'r Bwrdd. Mae'r Pwyllgor Archwilio a Risg hefyd yn darparu adroddiad llawn i'r Bwrdd ar ei waith unwaith y flwyddyn.

Mae'r Bwrdd yn derbyn adroddiadau am y rhaglenni ym mhob portffolio gwlad er mwyn iddo sicrhau bod eu gweithgarwch gwneud grantiau'n cydymffurfio â'r Fframwaith Strategol a bod dysgu'n cael ei rannu.

Mae aelodaeth y Bwrdd a'r holl bwyllgorau a phresenoldeb ynddynt wedi'i amlinellu yn y tablau ar ddiwedd yr adran hon.

Penodir holl aelodau'r Bwrdd gan yr Ysgrifennydd Gwladol ar gyfer ein hadran noddi, DCMS. Mae aelodau Pwyllgorau Gwlad yn cael eu penodi gan y Gronfa. Mae'r gweinyddiaethau datganoledig yn cymryd rhan yn llawn yn y penodiadau sy'n gysylltiedig â'u gwledydd ac mae'r holl aelodau Bwrdd a Phwyllgor yn cael eu penodi yn sgil proses hysbysebu a dethol agored.

Cofrestr buddiannau

Mae'n rhaid i holl aelodau ein Bwrdd a'n Pwyllgorau, ein haseswyr, ein hymgynghorwyr ac aelodau unrhyw banel ymgynghorol, a'n staff, ddatgan buddiannau perthnasol o dan ein côd moeseg. Mae'r côd hwn yn cydymffurfio â chôd ymarfer Swyddfa'r Cabinet ar gyfer aelodau Byrddau cyrff cyhoeddus. Mae buddiannau a ddatganwyd gan aelodau'r Bwrdd ar gael ar wefan Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol – www.tnlcommunityfund.org.uk/welsh.

Mae manylion y cyfryw fuddiannau ar gyfer yr holl aelodau pwyllgor sy'n gwneud penderfyniadau ar gael trwy ysgrifennu at y Pennaeth Llywodraethu. Os yw'r Bwrdd neu bwyllgor yn ystyried unrhyw faterion y gellir tybio'n rhesymol

Ffigur 4: Strwythur llywodraethu: Y Bwrdd a'i strwythur pwyllgorau yng Nghronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol yn ystod 2023-24

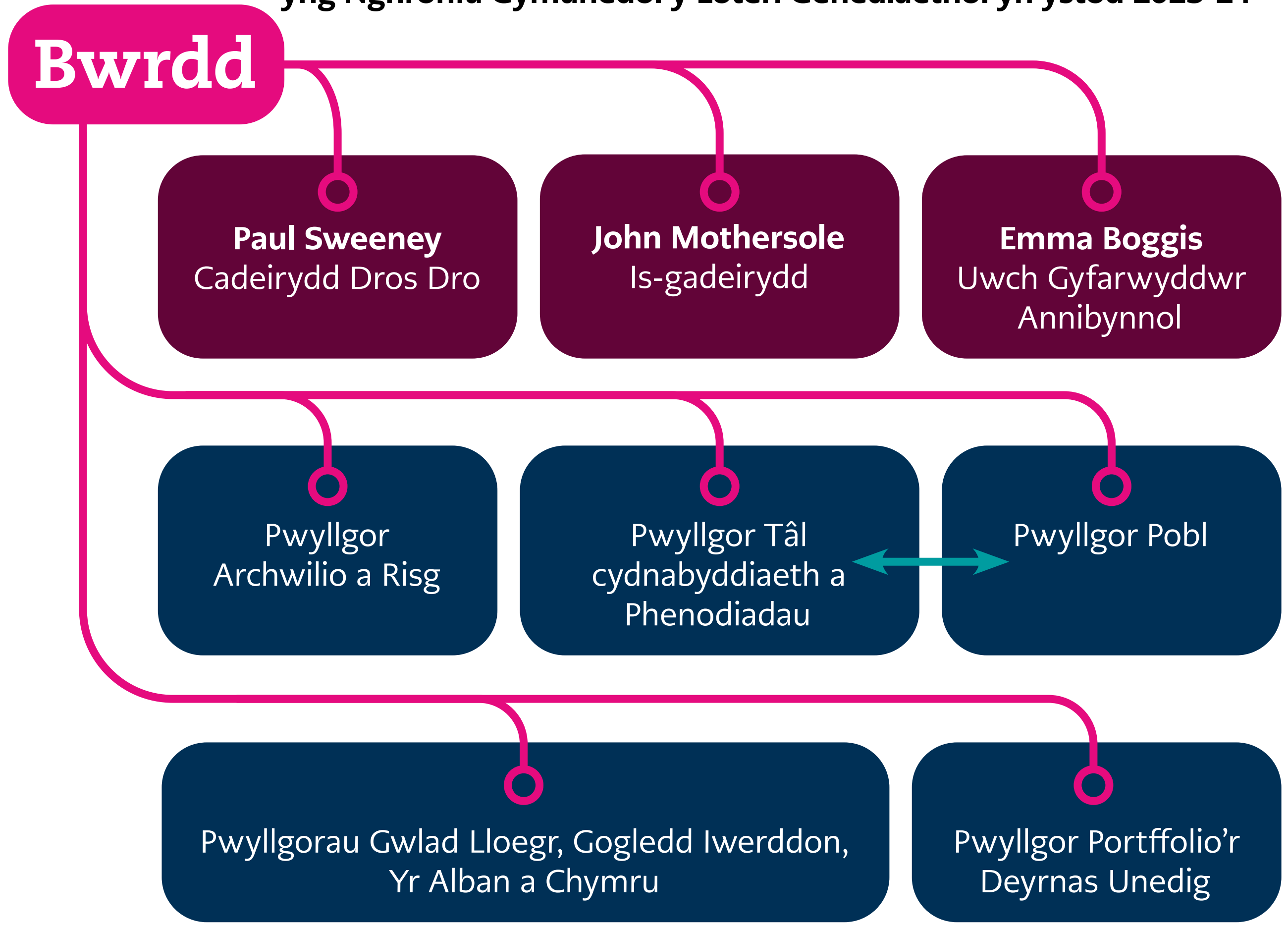

eu bod yn achosi gwrthdaro buddiannau, yn bennaf o ran penderfyniadau ar grantiau i fudiadau ond hefyd unrhyw berthnasoedd masnachol, mae Cadeirydd y cyfarfod yn sicrhau o'r cychwyn cyntaf bod y datgeliad yn cael ei wneud a bod yr aelod yn gadael pan drafodir yr eitem berthnasol.

Atebolrwydd y Gronfa i Senedd y Deyrnas Unedig, y cyrff deddfwriaethol a llywodraethau datganoledig

Mae'r Gronfa yn gweithredu ar draws y Deyrnas Unedig dan Ddeddf y Loteri Genedlaethol etc 1993 (fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf y Loteri Genedlaethol 1998 a Deddf y Loteri Genedlaethol 2006). Mae'r Ddeddf yn nodi'r rheolau sylfaenol y mae'n gweithredu oddi tanynt. Mae ganddo hefyd swyddogaethau a ddynodwyd iddo o dan Ddeddfau Asedau Segur 2008 i 2022.

Mae'r Gronfa'n gorff cyhoeddus anadrannol ac yr wyf (David Knott) yn llawn atebol i Senedd y Deyrnas Unedig am ein hariannu. Mae Senedd y DU, Senedd yr Alban, Senedd Cymru neu Adran Cymunedau Gogledd Iwerddon yn gwneud gorchmynion penodol yn ymwneud ag arian y loteri genedlaethol ac arian cyfrifon segur, ond mae cyfarwyddiadau a roddir gan weinidogion yn arfer prif oruchwyliaeth y llywodraeth o'r Gronfa.

Mae'r Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn atebol am Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol a hefyd yn cyhoeddi cyfarwyddiadau ariannol a chyfrifon i'r Gronfa mewn perthynas â'i swyddogaethau o dan Ddeddfau'r Loteri Genedlaethol. Mae'r cyfarwyddiadau hyn yn rheoleiddio systemau a phrosesau'r Gronfa.

Noddwr polisi'r Gronfa yw'r Adran dros Ddiwylliant, Cyfryngau a Chwaraeon (DCMS). Mae Gweinidog yr adran noddi'n cyhoeddi cyfarwyddiadau polisi y mae'n rhaid eu hystyried wrth ddosbarthu arian yn gyffredinol ar draws y Deyrnas Unedig ac yn benodol yn Lloegr, ac mae'r gweinyddiaethau datganoledig yng Nghymru, Yr Alban a Gogledd Iwerddon yn cyhoeddi cyfarwyddiadau polisi mewn perthynas ag arian a ddosberthir yn y gwledydd hynny. Mae'r Ysgrifennydd Gwladol yn cyhoeddi cyfarwyddyd tebyg mewn perthynas ag arian cyfrifon segur. Mae'r cyfarwyddiadau hyn yn gynwysedig o dudalen 327 o'r adroddiad hwn.

O fewn fframwaith y cyfarwyddiadau hyn mae'r Gronfa yn gwneud penderfyniadau annibynnol ar ba raglenni y dylai eu rhedeg a pha grantiau y dylai eu gwneud.

Mae'r Gronfa'n cymhwyso arweiniad Trysorlys EF a Swyddfa'r Cabinet mewn Llywodraethu Corfforaethol adrannau llywodraeth ganolog i'r graddau ei fod yn berthnasol i gyrff cyhoeddus anadrannol. Rwyf wedi fy modloni bod yr egwyddorion yn yr arweiniad, ynghyd â ffynonellau arweiniad eraill ar arfer da mewn llywodraethu corfforaethol wedi'u hadlewyrchu'n llawn yn nhrefniadau llywodraethu'r Gronfa.

Mae'r Gronfa wedi cydymffurfio â holl hysbysiadau Trysorlys EF ynghylch sancsiynau ariannol yn erbyn Rwsia. Nid yw'r Gronfa'n cynnal unrhyw gyfrifon nac yn dal unrhyw gronfeydd, buddsoddiadau, rhoddion nac adnoddau economaidd gan y personau/mudiadau a restrir yn Hysbysiad diweddaraf Trysorlys EF ar Sancsiynau Ariannol, Rwsia.

Archwilwyr

O dan Ddeddf y Loteri Genedlaethol 1993, mae'n rhaid i'n cyfrifon blynyddol gael eu harchwilio a'u hardystio gan y Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol.

Nid oedd unrhyw ffioedd ar gyfer gwasanaethau nad oeddent yn ymwneud ag archwilio gan archwilwyr allanol.

Ansawdd data a diogelu data

Rydym yn trin ein rhwymedigaethau diogelu gwybodaeth fel mater o'r bwys pennaf ac, o dan weithdrefnau craffu a chynghori'r Pwyllgor Archwilio a Risgiau, aseswn ddigonolrwydd ein mesurau diogelu gwybodaeth yn rheolaidd.

Daeth y Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol (GDPR) i rym ym mis Mai 2018 ac, yn dilyn ymadawiad y DU â'r Undeb Ewropeaidd ar 31 Ionawr 2020, daeth GDPR y DU i rym. Mae GDPR y DU, ochr yn ochr â Deddf Diogelu Data ddiwygiedig 2018 a'r Rheoliadau Preifatrwydd a Chyfathrebu Electronig (PECR), yn llywodraethu'r holl brosesu data personol gan unigolion yn y DU (Deddfwriaeth Diogelu Data'r DU). Mae GDPR y DU yn cadw'r GDPR mewn cyfraith ddomestig ond mae gan y DU yr annibyniaeth i barhau i adolygu'r fframwaith. Mae'r GDPR a GDPR y DU yn gosod mwy o reolaethau ar fudiadau o ran eu cyfrifoldebau am brosesu data personol. Mae llawer o sail gyfreithlon y Gronfa ar gyfer prosesu data personol yn cael ei galluogi gan ein statud lywodraethol a chyfarwyddiadau polisi gan DCMS. Rydym wedi addasu ein prosesau a'n hymagwedd er mwyn sicrhau ein bod yn gallu bodloni'r gofynion a ddisgrifir yn Neddfwriaeth Diogelu Data y DU. Rydym wedi diweddaru ein cytundebau grant ac wedi ystyried trefniadau gyda deiliaid grantiau a budd-ddeiliaid eraill yn ofalus ar gyfer prosesu eu data personol, gan gynnwys unrhyw ofynion ychwanegol sy'n berthnasol i ddata personol categori arbennig.

Nid oedd unrhyw doriadau data adroddadwy yn 2023-24.

Deiliad gwybodaeth y sector cyhoeddus

Fel pob corff cyhoeddus, mae'r Gronfa yn ddeiliad gwybodaeth sector cyhoeddus. Felly, nid yw wedi codi tâl am ailddefnydd penodol o wybodaeth.

Ychwanegedd

Yn unol â Deddf y Loteri Genedlaethol 2006 mae'n ofynnol i holl ddosbarthwyr y Loteri adrodd am eu polisïau a'u harferion ychwanegedd. Mae ychwanegedd yn egwyddor bwysig ein hariannu. Mae'r Gronfa'n defnyddio'r diffiniad a ganlyn: "Dylid defnyddio arian y Loteri Genedlaethol i ariannu prosiectau, neu agweddau ar brosiectau, y byddai ariannu yn annhebygol o fod ar gael ar eu cyfer gan Lywodraeth y DU neu'r Gweinyddiaethau Datganoledig. Gelwir hyn yn 'egwyddor ychwanegedd' gan sicrhau bod datblygiad rhaglenni ac ariannu prosiectau yn ychwanegol at ac yn wahanol i ariannu'r llywodraeth, tra'n ategu ac yn ychwanegu gwerth ato mewn meysydd o ddiddordeb polisi cilyddol."

Roedd yr holl ddyfarniadau a wnaed yn 2023-24 yn cyfateb i'r diffiniad hwn o ychwanegedd. Yn ychwanegol at y diffiniad hwn, mae'r Gronfa hefyd yn ystyried y ddarpariaeth a ganlyn ar ychwanegedd a ddisgrifir yn ein cyfarwyddiadau polisi: Ychwanegedd a chydweddu – dylai datblygu rhaglenni ac ariannu prosiectau gydweddu ag arianwyr a phartïon eraill sy'n gweithio tuag at gyrchnodau'r Gronfa, ychwanegu gwerth atynt a bod yn unigryw iddynt.

Mae'r Bwrdd yn ystyried sefyllfa'r Gronfa ar ychwanegedd yn flynyddol, gyda'r adolygiad diwethaf ym mis Rhagfyr 2023.

Datganiad o Gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu

Dan Adran 36A Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 (fel y'i diwygiwyd gan Ddeddfau'r Loteri Genedlaethol 1998 a 2006), mae'r Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon wedi cyfarwyddo'r Gronfa Loteri Fawr i baratoi datganiad o gyfrifon ar gyfer bob blwyddyn ariannol ar ffurf ac ar sail a amlinellir yng Nghyfarwyddiadau'r Cyfrifon. Paratoir y Cyfrifon ar sail croniadau ac mae'n rhaid iddo ddarparu golwg gwir a theg o sefyllfa'r Gronfa ac o'i hincwm, ei gwariant, Datganiad sefyllfa ariannol a'i llif arian ar gyfer y flwyddyn ariannol.

Wrth baratoi'r cyfrifon, mae'n ofynnol i'r Swyddog Cyfrifyddu gydymffurfio â gofynion Llawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth ac yn benodol:

- glynu wrth y Cyfarwyddyd Cyfrifyddu a gyhoeddir gan yr Ysgrifennydd Gwladol, gan gynnwys y gofynion cyfrifyddu a datgelu perthnasol, a chymhwyso polisïau cyfrifyddu priodol yn gyson;
- gwneud dyfarniadau ac amcangyfrifon ar sail resymol
- datgan a yw safonau cyfrifyddu perthnasol fel y'u disgrifir yn Llawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth wedi eu dilyn, a datgelu ac esbonio unrhyw wyriadau materol yn y datganiadau ariannol
- paratoi'r datganiadau ariannol ar sail busnes cyfredol
- cadarnhau bod yr Adroddiad a Chyfrifon Blynyddol cyfan yn deg, yn gytbwys ac yn ddealladwy.

Mae DCMS wedi penodi Prif Weithredwr y Gronfa yn Swyddog Cyfrifyddu. Mae cyfrifoldebau Swyddog Cyfrifyddu, gan gynnwys cyfrifoldeb dros briodoldeb a rheoleidd-dra'r cyllid cyhoeddus y mae'r Swyddog Cyfrifyddu'n gyfrifol amdano, cadw cofnodion priodol a diogelu asedau'r Gronfa, wedi'u disgrifio yn 'Rheoli Arian Cyhoeddus' a gyhoeddir gan Drysorlys EF.

Fel Swyddog Cyfrifyddu ar gyfer y Gronfa, ymgymeraf â chyfrifoldeb dros yr Adroddiad a Chyfrifon Blynyddol a'r farn y mae ei hangen i bennu eu bod yn deg, cytbwys ac yn ddealladwy. Cadarnhaf fod yr adroddiad hwn yn gyffredinol yn bodloni'r gofynion hynny yn fy marn i.

Fel y Swyddog Cyfrifyddu, rwyf wedi cymryd yr holl gamau y dylwn i sicrhau fy mod yn ymwybodol o unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol ac i bennu bod archwilwyr y Gronfa'n ymwybodol o'r wybodaeth honno. Hyd yr wyf yn gwybod, does dim gwybodaeth archwilio berthnasol nad yw'r archwilwyr yn ymwybodol ohoni.

Cyfrifoldebau dirprwyedig

Pryd bynnag y bo'n briodol, mae'r Gronfa wedi ceisio defnyddio pwerau dirprwyo y darparwyd ar eu cyfer gan Ddeddf y Loteri Genedlaethol 1998. O ganlyniad i hyn, gall partïon eraill fod yn atebol am rai rhaglenni dyfarnu neu elfennau ohonynt.

Cynlluniau ar y cyd

Mae'r Gronfa wedi ymgymryd â chynlluniau ar y cyd, fel y'u diffinnir yn Neddf y Loteri Genedlaethol 1998, i ddarparu ariannu ochr yn ochr â dosbarthwyr eraill y Loteri Genedlaethol er mwyn cyflawni'r canlyniadau a ddiffiniwyd gan y Gorchymyn Cynllun ar y Cyd perthnasol. Yn y cynlluniau hyn mae'r Swyddog Cyfrifyddu yn gyfrifol am sicrhau:

- y cymhwysir arian y Loteri Genedlaethol a ddyrennir gan y Gronfa yn unol â'n pwerau cyfreithiol;
- defnydd economaidd, effeithlon ac effeithiol o arian y Loteri Genedlaethol a ddyrennir gan y Gronfa i'r rhaglen
- bod y systemau a ddefnyddir i weithredu'r rhaglen yn gadarn ac yn addas i'r diben
- bod y mecanwaith ar gyfer dyrannu costau gweinyddol y rhaglen yn cael ei gytuno ar y cyd rhwng dosbarthwyr y Loteri Genedlaethol sy'n cymryd rhan.

Yn ystod 2023-24, mae'r Gronfa wedi cymryd rhan yn y cynllun canlynol ar y cyd:

- Parks for People - cynllun a weinyddwyd gan Gronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol, ar ran Cronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol a Chronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol.

Mudiadau dirprwyol

Mae'r Gronfa wedi defnyddio'r pwerau a ddarperir gan Ddeddf y Loteri Genedlaethol 1998 i ddirprwyo'r cynlluniau grant a restrir isod i fudiadau. Mae'r cytundeb dirprwyo rhwng y Gronfa a'r partner dyfarnu'n amlinellu cyfrifoldeb Prif Weithredwr y partner dyfarnu i sicrhau bod y systemau a roddir ar waith i weinyddu ceisiadau'r Loteri Genedlaethol ac i brosesu a monitro grantiau'r Loteri Genedlaethol yn dderbyniol ac yn addas i'r diben a bod arian y Loteri Genedlaethol yn cael ei ddosbarthu mewn ffordd gywir a phriodol.

Mae Prif Weithredwr y Gronfa yn cadw'r cyfrifoldeb dros ddiogelwch cyffredinol yr arian cyhoeddus a ddaw o'r Loteri Genedlaethol a dros sicrhau bod partneriaid dirprwyol yn gweithredu o fewn telerau a gytunir arnynt ac yn unol â chyfarwyddiadau ariannol a pholisi.

Ein mudiadau dirprwyol fel rhan o'r Gronfa Dwf

- Community Impact Partnership
- BIG Issue Access Ltd
- Cultural Impact Loans
- Devon Community Foundation
- Greater Manchester Centre for Voluntary Organisation (GMCVO)
- Homeless Link Social Investment Ltd
- Kent Community Foundation
- Somerset Community Foundation
- Sporting Capital Ltd
- UnLtd
- First Ark
- Key Fund
- Resonance

Fel rhan o raglen Cronfa #iwill

- Co-operative Community Investment Foundation
- Awdurdod Llundain Fawr
- Clarion Futures
- UK Community Foundations
- Plant mewn Angen y BBC
- Ernest Cook Trust
- Premier League Charitable Fund
- Bite Back 2030
- The Dulverton Trust
- Impetus – The Private Equity Foundation
- Sovereign Housing Association Limited

Fel rhan o raglen Partneriaeth

- Yr Ysgol Entrepreneuriaid Cymdeithasol
- Consortiwm o Fudiadau Gwirfoddol a Chymunedol Lesbiaidd, Hoyw, Deurywiol a Thrawsrywiol
- Y Sefydliad Entrepreneuriaid Cymdeithasol
- Big Issue Invest Ltd
- Community Land and Finance CIC
- Key Fund
- Buttle UK
- Smallwood Trust
- The Access to Justice Foundation

Fel rhan o gytundeb y Loteri Ynys Manaw

- Ymddiriedolaeth y Loteri Ynys Manaw

Fel rhan o raglen Tlodi Gwledig

- Asiantaeth Ynni Hafren Gwy Cyf

Fel rhan o raglen Cronfa Gweithredu Hinsawdd

- Cumbria Action for Sustainability
- Voluntary Action Leeds
- Lancaster District Community and Voluntary Solutions
- The Women's Environment Network Trust

Fel rhan o raglen Tyfu Syniadau Gwych

- Transition Network

Fel rhan o raglen Asedau Segur Gogledd Iwerddon

- Arts & Business Northern Ireland

Y datganiad llywodraethu

Fel Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu rwy'n gyfrifol am sicrhau bod trefniadau llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth fewnol gadarn ar draws y mudiad cyfan sy'n cefnogi cyflawni pwrpas y Gronfa tra'n diogelu'r cronfeydd ac asedau cyhoeddus yr wyf hefyd yn gyfrifol amdanynt.

Mae'r datganiad hwn yn disgrifio sut yr wyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldeb i reoli a rheoleiddio adnoddau'r Gronfa yn ystod y flwyddyn. Mae'n tynnu ar waith Bwrdd y Gronfa, y Pwyllgor Archwilio a Risg, y Pwyllgor Pobl a'r Pwyllgor Tâl Cydnabyddiaeth a Phenodiadau, yn ogystal â'r UDRh fel ei gorff gweithredol. Rwyf hefyd wedi adolygu ac ystyried yr adroddiad sicrwydd blynyddol a baratowyd gan yr adran Archwilio Mewnol.

Rheolaeth weithredol

Fi sy'n arwain rheolaeth weithredol y Gronfa, gyda chefnogaeth yr UDRh, a oedd â 10 aelod am y rhan fwyaf o'r flwyddyn ariannol, gydag un ymadawiad ar ddiwedd y flwyddyn.

Mae'r UDRh yn cwrdd yn rheolaidd gyda chyfarfodydd ffurfiol o leiaf unwaith y mis fel arfer. Mae'r UDRh yn ystyried materion polisi, strategol a gweithredol allweddol, yn darparu cyngor i'r Bwrdd ar faterion sy'n gofyn am ei gymeradwyaeth ac yn goruchwylio perfformiad gweithredol ac ariannol a threfnau rheoli risg y Gronfa'n gyffredinol.

Mae aelodau'r UDRh a'u meysydd cyfrifoldeb wedi'u disgrifio ar ddiwedd yr adran hon.

Gadawodd un aelod o'r UDRh (Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol) y Gronfa ar ddiwedd y flwyddyn. Mae recriwtio ar y gweill i benodi Cyfarwyddwr Pobl a Diwylliant.

Sefydlwyd dau is-bwyllgor newydd o'r UDRh yn ystod y flwyddyn i ganiatáu ar gyfer trefniadau llywodraethu effeithlon a chadarn, yn enwedig wrth i ni symud tuag at roi'r strategaeth ar waith. Y rhain yw Perfformiad a Rhaglenni a Pholisi ac Ymarfer. Mae gan bob pwyllgor wedi cyfrifoldebau wedi'u dirprwyo o'r UDRh fel y cadarnhawyd yn eu cylch gorchwyl ac mae'r ddau yn darparu crynodeb gweithredol misol i'r UDRh. Mae strwythurau rheoli gweithredol priodol yn bodoli ar draws y mudiad i oruchwylio gweithgareddau craidd a'r prosiectau a rhaglenni sy'n cael eu gweithredu ar draws y Gronfa.

Rheoli risg

Mae'r Gronfa'n gweithredu system gynhwysfawr o reoli risg, gyda chofrestr risgiau sefydliadol yn cael ei hadolygu'n chwarterol yn fewnol gan ail a thrydedd linell swyddogaethau risg amddiffyn ac yn allanol gan yr ARC.

Mae'r Bwrdd yn adolygu'r gofrestr risgiau i sicrhau o leiaf bob blwyddyn i sicrhau nad oes unrhyw hepgorion materol. Mae'r Bwrdd hefyd, gyda chyngor ac arweiniad yr ARC ac ar argymhelliad gan yr UDRh, wedi pennu 11 thema risg ar gyfer 2024 i reoli ein hymagwedd at risg.

Mae wedi cytuno ar lefelau archwaeth risg y Gronfa ar gyfer pob un o'r rhain a throthwyon i fesur pob archwaeth yn gywir. Mae cofrestrau risgiau'n cael eu cadw ar lefel cyfarwyddiaethau ac ar gyfer pob prosiect a rhaglen allweddol, ac maent yn cael eu hadolygu ar lefel uwch o leiaf unwaith y chwarter.

Mae gennym broses aeddfed ar gyfer uwchgyfeirio materion risg sylweddol i'r UDRh ac, os oes angen, i'r ARC. Ar ben hynny, mae'r UDRh yn ystyried yn rheolaidd pa risgiau allweddol sydd â'r potensial i effeithio ar y mudiad ac yn sicrhau bod yr ymagwedd rheoli risg yn mynd i'r afael â'r rhain ar draws y Gronfa.

Mae ein system o reolaethau, ynghyd â throsolwg tîm rheoli profiadol a thîm Cyfreithiol mewnol, wedi'i dylunio i reoli risg i lefel dderbyniol. Ni all ddileu pob risg o fethiant wrth geisio cyflawni ein nodau a'n hamcanion strategol ac, felly, dim ond sicrwydd rhesymol, yn hytrach na sicrwydd absoliwt, o effeithiolrwydd y gall ei roi.

Mae ein rheolaethau ar dwyll yn cynnwys polisi gwrth-dwyll clir a pholisi chwythu'r chwiban a dulliau i'r cyhoedd gyfeirio pryderon yn uniongyrchol at ein tîm Archwilio ac Ymchwilio.

Y flwyddyn lywodraethu

Mae rhaglen waith archwilio mewnol yn cael ei pharatoi bob blwyddyn gan y Pennaeth Archwilio Mewnol a'i chytuno gyda'r UDRh a'r Pwyllgor Archwilio a Risg, cyn i mi roi cymeradwyaeth derfynol fel Swyddog Cyfrifyddu. Dylunnir y rhaglen hon i roi sicrhad bod mesurau rheoli priodol wedi cael eu dylunio a'u bod yn gweithredu'n gywir mewn perthynas â'r holl risgiau sylweddol y mae'r Gronfa yn eu hwynebu. Mae adroddiadau archwilio mewnol wedi mynd i'r afael â llawer o risgiau, gan gynnwys o fewn y meysydd risg allweddol a ganlyn: mudo data, data AD, ymholiad diwylliannol, cynllunio busnes, partneriaethau busnes, model gweithredu gwasanaethau cyfreithiol a rhoi strategaeth y Gronfa ar waith.

Mae'r ARC, y cyfarwyddwyr nawdd, a minnau'n ystyried canfyddiadau adroddiadau archwilio mewnol. Rydym yn craffu mwy ar adroddiadau sy'n rhoi sicrwydd cyfyngedig o ran naill ai cynllun rheolaethau neu eu heffeithiolrwydd gweithredol. Mae'r rheolwyr yn cytuno ar gamau gweithredu mewn ymateb i'r holl argymhellion a wnaed, ac adroddir ar gynnydd yn erbyn y rhain ym mhob cyfarfod ARC.

O'r ystod o adroddiadau archwilio mewnol a gwblhawyd, gwelwyd gwelliant mewn lefelau sicrwydd, gyda llai o fylchau yn y gweithdrefnau a'r rheolaethau mewn meysydd penodol nag yn y flwyddyn flaenorol. Yn ystod 2023-24 roedd un adroddiad yn cyfyngu ar y sicrwydd ar gyfer effeithiolrwydd rheolaethau yn ymwneud â data AD. Nododd meysydd eraill a archwiliwyd naill ai sicrwydd cymedrol neu sylweddol o ran dyluniad ac effeithiolrwydd. Roeddwn yn falch o nodi'r gostyngiad yn yr argymhellion archwilio sy'n weddill, sy'n adlewyrchu ymgysylltiad cynyddol â phrosesau archwilio mewnol yr oeddwn yn eu disgwyl gan yr UDRh yn ystod y flwyddyn.

Gofynnodd y Pwyllgor Archwilio a Risg am sicrwydd ychwanegol gan swyddogion yn ystod y flwyddyn trwy archwiliad dwfn wedi'i gynllunio ar feysydd risg allweddol. Rhoddwyd y sicrwydd ychwanegol hyn i foddhad y pwyllgor a minnau fel Swyddog Cyfrifyddu.

Mae'r Gronfa'n rhoi mwyafrif ei weithgaredd archwilio mewnol ar gontract allanol mewn trefniant a drefnir ar y cyd. Gadawodd y Pennaeth Archwilio Mewnol blaenorol y Gronfa yn ystod y flwyddyn, gyda'n partner allanol yn darparu sicrwydd Pennaeth Archwilio Mewnol yn ystod y cyfnod pontio byr cyn i'r Pennaeth Archwilio Mewnol newydd ddechrau yn ei swydd.

Mae pob un o gyfarwyddwyr yr UDRh wedi darparu datganiad sicrwydd y maent yn gyfrifol amdano i mi. Gan dynnu ar y rhain, a chanlyniadau adolygiadau archwilio mewnol, mae'r Pennaeth Archwilio Mewnol wedi darparu adroddiad sicrwydd blynyddol ar fy nghyfer. Mae'r adroddiad yn asesu bod gan y Gronfa 'sicrwydd cymedrol' mewn perthynas â'i fframwaith llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth. Mae hyn yn seiliedig ar ganlyniadau'r gwaith a wnaed gan yr archwilwyr mewnol yn ystod y cyfnod hwn ac ymateb y Gronfa hyd yma, ei chynlluniau a'i hymrwymiad i barhau i fynd i'r afael â'r argymhellion mwy heriol a chymhleth a'r cynnydd a wnaed wrth fynd i'r afael â'r meysydd a nodwyd yn yr argymhellion blaenorol.

Mae'r Swyddfa Archwilio Genedlaethol yn cynnal archwiliad allanol o'r adroddiad blynyddol hwn a'r cyfrifon. Ymdrinnir â chanfyddiadau ac argymhellion sy'n codi o'r archwiliad allanol yn yr un modd â'r rhai o'r archwiliad mewnol a chânt eu hystyried yn llawn gan y Pwyllgor Archwilio a Risg.

Mae'r Pwyllgor Pobl yn parhau i wella trefniadau llywodraethu'r Gronfa, ac mae wedi cymryd diddordeb gweithredol mewn adroddiadau archwilio mewnol ar faterion pobl, gan gynnwys Cadeirydd y Pwyllgor Pobl yn mynychu'r Pwyllgor Archwilio a Risg pan fydd adroddiadau o'r fath wedi'u trafod.

Sicrwydd Swyddog Cyfrifyddu

Fel Swyddog Cyfrifyddu, rhaid i mi gynnal system gadarn o reolaethau mewnol sy'n cefnogi cyflawni polisïau, nodau ac amcanion y Gronfa i ddiogelu arian cyhoeddus ac asedau'r Gronfa.

Er mwyn cyflawni'r amcan hwn, mae'r Gronfa wedi ennill a derbyn sicrwydd o'r ffynonellau canlynol:

1. Adroddiad Archwilio allanol diwedd blwyddyn

Ni chynigiwyd unrhyw addasiadau archwilio, ac ni wnaed unrhyw argymhellion blaenoriaeth uchel ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024. Mae gwaith archwilio allanol ar drafodion yn rhoi sicrwydd archwilio bod rheolaethau digonol ar waith, yn ogystal â sicrwydd rheoli a gafwyd o oruchwyliaeth a rheolaethau dros ddyfarniadau grant a gwariant i ddangos priodoldeb a rheoleidd-dra ein gweithgarwch ariannu.

2. Datganiad sicrwydd blynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol ac adroddiadau archwilio mewnol

Yn gyffredinol, mae'r adroddiad mewnol blynyddol yn rhoi sicrwydd cymedrol, sy'n parhau i adeiladu ar y gwelliannau a gychwynnwyd y llynedd. Rwyf wedi adolygu'r adroddiad hwn yn fanwl ac rwy'n fodlon bod unrhyw feysydd perthnasol i'w nodi naill ai wedi cael sylw eisoes neu fod yna gynlluniau gweithredu diffiniedig. Rwy'n croesawu'r mewnwelediad a gyflwynwyd yn yr adroddiad ar feysydd i'w gwella i ganolbwyntio arnynt os ydym am sicrhau lefel uwch o sicrwydd yn y dyfodol.

Mae'r dirwedd reoli yn y Gronfa wedi'i chryfhau'n sylweddol trwy ymatebion gweithredol cydgysylltiedig yn ystod y flwyddyn, y mae canlyniadau'r rhain yn bwydo i mewn i gynlluniau uniongyrchol a gweithrediad y strategaeth.

3. Datganiadau Sicrwydd Blynyddol gan gyfarwyddwyr

Fel rhan o'r broses lywodraethu a'r swyddogaeth archwilio fewnol, derbynnir datganiadau Sicrwydd gan y cyfarwyddwyr yn cadarnhau eu bod wedi cyflawni eu cyfrifoldebau wrth sicrhau y cydymffurfir â pholisïau a gweithdrefnau'r Gronfa. Drwy gydol y flwyddyn, cafodd cyfarwyddwyr sesiynau sefydlu a gloywi lle'r oedd hynny'n berthnasol i amlinellu eu cyfrifoldebau am sicrwydd blynyddol. Cyflwynir datganiadau sicrwydd blynyddol y cyfarwyddwyr i mi fel Swyddog Cyfrifyddu i'w hadolygu a'u hystyried wrth baratoi'r datganiad llywodraethu hwn. Maent hefyd yn cael eu derbyn gan y Pennaeth Archwilio Mewnol ac yn llywio eu barn flynyddol. Cafwyd ymatebion cadarnhaol i bob rhan o'r Gronfa.

4. Rheoli risg

Mae'r cofrestrau risg yn cael eu hadolygu'n fanwl bob chwarter. Yna mae'r panel cymedroli risg yn trafod cofrestrau risg y gyfarwyddiaeth a'r gofrestr risg sefydliadol i benderfynu pa risgiau i'w hychwanegu neu eu tynnu oddi ar y gofrestr risg sefydliadol.

Wedi hynny, mae'r UDRh yn cymeradwyo'r gofrestr risg sefydliadol cyn iddi gael ei chyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio a Risg i'w hadolygu a'i chraffu. Arweinir fframwaith rheoli risg y Gronfa gan ofynion a argymhellir yn Llyfr Oren Trysorlys EF ac mae'n mabwysiadu'r model tair llinell o sicrwydd amddiffyn. Yn ystod 2023-24 mae gwelliannau pellach i'r fframwaith rheoli risg wedi'u cyflwyno sydd wedi rhoi gwell sicrwydd i'r Pwyllgor Archwilio a Risg.

Er bod y Pwyllgor Archwilio a Risg yn rhoi sicrwydd i'r Bwrdd yn ei adolygiad a chraffu ar drefniadau rheoli risg y Gronfa, y Bwrdd sy'n gyfrifol yn y pen draw am sicrhau bod arferion rheoli risg priodol ar waith.

5. Asesiad risg twyll a llwgrwobrwyo manwl

Mae 'plymio dwfn' risg twyll a llwgrwobrwyo wedi'i gynnal. Roedd yn cynnwys arolygu a chynnal cyfarfodydd manwl gyda phenaethiaid adrannau a staff gweithredol perthnasol. Mae'r asesiad risg twyll yn dangos y prif risgiau twyll a pha reolaethau sydd gan y gronfa ar waith i liniaru'r risgiau hyn. Mae risg twyll cyffredinol i'r Gronfa yn cael ei fonitro a'i adrodd yn chwarterol i'r Pwyllgor Archwilio a Risg drwy'r Grŵp Rheoli Risg Twyll. Eglurwyd y cyfrifoldebau am weithgareddau a phrosesau gwrth-dwyll tua diwedd y flwyddyn, gan ganiatáu mwy o eglurder a chyfeiriad yn y dyfodol.

6. Adolygiad a chymeradwyaeth yr Uwch dîm rheoli (UDRh)

Mae'r UDRh yn adolygu'r holl newidiadau i gofrestrau risgiau'r cyfarwyddiaethau a'r gofrestr risg sefydliadol bob chwarter.

Mae perchnogion risg yr UDRh hefyd yn darparu sylwebaeth berthnasol bob chwarter yn erbyn pob thema risg allweddol a ddefnyddir yn fframwaith rheoli risg y Gronfa. Bydd pob un o aelodau'r UDRh yn adolygu cofrestr risg eu cyfarwyddiaeth mewn cydweithrediad â'r tîm rheoli risg a chaiff risgiau eu hychwanegu, eu cau neu eu sgorio/eu hailsgorio yn seiliedig ar ffactorau dylanwadol amrywiol, megis newidiadau yn yr amgylchedd gweithredu allanol

neu mewn ymateb i ganfyddiadau archwilio mewnol.

7. Pwyllgor Archwilio a Risg

Mae'r Pwyllgor Archwilio a Risg yn cyfarfod bob chwarter i adolygu a thrafod yr holl ddiweddariadau risg er mwyn sicrhau bod rheolaethau lliniarol a sicrwydd rheolaeth yn rheoli risgiau'n briodol. Yn ystod y flwyddyn canolbwyntiodd y pwyllgor ar dderbyn sicrwydd ychwanegol gan swyddogion ar faterion yn ymwneud â phobl/AD, trefniadau diogelwch data a gwybodaeth a threfniadau atal twyll. Mae'r pwyllgor yn herio ac yn craffu ar drefniadau cofnodi risg, adrodd a sicrwydd y Gronfa ac mae hefyd wedi gofyn am sicrwydd ynghylch ymatebolrwydd rheolwyr i weithredu argymhellion archwilio mewnol. Mae'r sicrwydd hwn wedi'i ddarparu i foddhad y pwyllgor.

8. Safonau swyddogaethol

Mae'r Gronfa'n parhau i hunanasesu o bryd i'w gilydd yn erbyn y swyddogaethau busnes a ragnodir yn Safonau Swyddogaethol y Llywodraeth yn ôl yr angen. Nododd y Gronfa'r safonau swyddogaethol perthnasol a hunanasesu yn eu herbyn, gan gadarnhau cydymffurfiaeth â'r safonau cymwys hyn. Rhoddwyd sicrwydd ar gydymffurfio yn erbyn y safonau hyn i'r Pwyllgor Archwilio a Risg.

Gwerthusiad y Bwrdd

Yn ystod 2023-24, cwblhaodd y Gronfa adolygiad o drefniadau llywodraethu gyda'r adroddiad a chynllun gweithredu manwl sylfaenol yn cael ei gyflwyno i'r Bwrdd ym mis Gorffennaf 2023. Cwblhaodd Deloitte LLP yr ymarfer hwn ac roedd yr adroddiad a'r camau gweithredu a ddilynodd yn cynnwys asesiad yn erbyn arfer da cydnabyddedig. Mae cynnydd yn erbyn gweithredu'r argymhellion hyn wedi'i wneud drwy gydol 2023-24, gydag is-gadeirydd y Bwrdd yn arwain ar gau'r ymchwiliad diwylliannol, gyda diweddariadau interim yn cael eu darparu i'r Bwrdd yn ôl yr angen.

Cynllunio corfforaethol a rheoli perfformiad

Mae gan y Gronfa system gynllunio gyda'r nod o adnabod blaenoriaethau a chynlluniau corfforaethol ym mhob cyfnod ac i weithredu fel canllaw wrth gyflwyno'r strategaeth a gymeradwywyd gan y Bwrdd. Mae cynlluniau Cyfarwyddiaethau'n cael eu datblygu ar draws y Gronfa, ac yn bwydo i mewn i'r cynllun corfforaethol cyffredinol ac amcanion personol staff.

Roedd y cynllun corfforaethol ar gyfer y flwyddyn yn cynnwys dau ddangosydd perfformiad allweddol (DPA) ariannol a phump anariannol. Cafodd y rhain eu monitro'n rheolaidd ac adroddwyd amdanynt i'r UDRh ac i'r Bwrdd, gyda chamau unioni'i cael eu cytuno pryd bynnag y bu angen.

Adroddir ar ein perfformiad yn erbyn y DPA hyn yn adran Adroddiad Perfformiad y ddogfen hon. Bodlonwyd chwech o'r saith DPA a osodwyd ar gyfer y flwyddyn.

Coladwyd a dadansoddwyd gwybodaeth reoli allweddol (KMI) ychwanegol ar gyfer yr UDRh trwy gydol y flwyddyn mewn amryw ffurfiau. Mae hyn yn cyflwyno data ar y fath faterion ag ystadegau cyflogaeth, gwasanaethau gwneud grantiau a materion ariannol eraill fel ein balans yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol.

Mae ein hymagwedd at gynllunio yn parhau i esblygu ac mae wedi cefnogi ein cynlluniau a'n cyllideb ar gyfer y cyfnod i ddod. Mae hyn yn cynnwys gosod blaenoriaethau penodol i ddatblygu yn erbyn tri nod corfforaethol.

Asedau Segur

Mae gan y Gronfa uwch brosesau llywodraethu sydd wedi'u hen sefydlu i reoli llif ariannu'r cyfrifon banc a chymdeithasau adeiladu segur mewn ymateb i lefelau cynyddol o weithgarwch. Rydym wedi gweithio gyda DCMS i sefydlu strwythurau adrodd i sicrhau bod pob agwedd ar yr ystod o weithgareddau dyfarnu grantiau yn cael eu dylunio a'u cyflawni'n briodol, a bod y trefniadau llywodraethu ar gyfer y Gronfa yn effeithiol yn y maes hwn a'u bod yn cefnogi'r cynllun Asedau Segur cyffredinol yn briodol. Mae'r gwaith i gyflwyno gweithgareddau asedau segur yn llunio rhan o'n hymagwedd gyffredinol at lywodraethu sefydliadol ar draws y Gronfa a, thrwy hynny, mae rôl y Bwrdd, y Pwyllgor Archwilio a Risg, Archwilio Mewnol a'r Swyddog Cyfrifyddu yn ymestyn i fynd i'r afael â'r gweithgareddau hyn ynghyd â'r sawl sy'n gysylltiedig â'r gweithgareddau a ariannwn trwy'r Loteri Genedlaethol.

Mae cronfeydd Asedau Segur yn parhau i gael eu dosbarthu er mwyn cael effaith a dod â budd i'n cymunedau.

Arian trydydd parti

Mae'r Bwrdd (neu gynrychiolwyr drwy bwyllgorau perthnasol) yn cymryd rhan weithredol mewn penderfyniadau trydydd parti am waith trydydd parti gan ystyried, ar gyfer pob cynnig, a yw'n briodol, neu a allai fod yn briodol i'r Gronfa ei wneud ac a yw'n gyson â'n strategaeth arian trydydd parti a'r egwyddorion yn y fframwaith strategol. Rydym yn cymhwyso risgiau a chyfundrefn reoli i bob cyfle yn unol â'r dasg a bennir gan y cleient, gan sicrhau nad oes unrhyw risg y bydd arian Loteri'n cael ei roi mewn perygl neu y bydd gwaith nad yw'n ymwneud â'r Loteri Genedlaethol yn cael ei groes-gymorthdalu.

Trefniadau dirprwyedig ac ymddiriedolaeth

Mae'r Gronfa'n dirprwyo rhai o'i swyddogaethau i fudiadau eraill, fel a ddisgrifir yn y Datganiad o Gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu. Cyflawnir gwaith diwydrwydd dyladwy cymesur ar lywodraethu a systemau partneriaid dyfarnu arfaethedig cyn dyfarnu ariannu. Mae'r trefniadau'n cael eu rheoli'n weithredol ac mae trefniadau archwilio mewnol ac allanol priodol yn cael eu cymhwyso hefyd. Mae Cytundebau Dirprwyo Allanol (cytundebau cyfreithiol rhwymol) yn eu lle fel mesur rheoli i liniaru risg.

Gall y Gronfa hefyd wneud dyfarniadau fel gwaddolion i ymddiriedolaethau, fel arfer wedi'u creu'n benodol at ddibenion y dyfarniad. Esiampl flaenorol o hyn yw Ymddiriedolaeth Power to Change a gafodd ei sefydlu i gefnogi mentrau cymunedol ledled Lloegr, o ysbrydoli a meithrin syniadau i helpu cymunedau i gynyddu graddfa ac ehangu eu busnesau.

Wrth bennu trefniadau o'r math hwn, mae'r Gronfa'n gwneud gwaith diwydrwydd dyladwy tebyg cyn y dyfarniad ac yn y mwyafrif o achosion mae'r Gronfa yn penodi amddiffynnwr annibynnol sydd â phwerau i ystyried ac adrodd i'r Gronfa i sicrhau bod y gwaddol yn cael ei gymhwyso'n briodol yn unol â bwriad y Gronfa.

Ein polisi ac arfer talu

Yn unol â'r canllaw Arfer Taliadau Gwell, rydym yn anelu at dalu ein holl gredydwyr o fewn 30 niwrnod o dderbyn anfoneb, oni bai bod amodau a thelerau eraill wedi eu cyd-drafod. Yn 2023-24, talwyd 94% (90% yn 2022-23) o'r holl gredydwyr o fewn 30 niwrnod ar ôl i ni dderbyn anfoneb.

Canran y cyflenwyr a dalwyd o fewn 10 diwrnod oedd 62% yn ystod 2023-24 (72% yn 2022-23).

Roedd ein cyfanswm diwrnodau credydwyr (cyfanswm gwerth ein credydwyr ar 31 Mawrth 2024 wedi'i rannu â'r cyfanswm taliadau credydwyr yn ystod 2023-24, wedi'i fynegi mewn diwrnodau) yn 17 diwrnod (25 diwrnod yn 2022-23).

Chwythu'r chwiban

Mae polisi chwythu'r chwiban y Gronfa yn deillio o Ddeddf Datgelu er Lles y Cyhoedd 1998, i ddiogelu unrhyw gydweithwyr sy'n gwneud datgeliadau'n ddidwyll am ddrwgweithredu neu weithgarwch sydd yn erbyn budd y cyhoedd. Mae'r polisi ar gael i bob cydweithiwr parhaol a thros dro ac fe'i cyhoeddir ar ein mewnrwyd. Mae'r polisi'n ymdrin â phryderon sydd er budd y cyhoedd ac mae'n cynnwys y materion canlynol (nad ydynt yn gyfyngedig):

- camymddwyn ariannol
- methu â chydymffurfio â rhwymedigaeth gyfreithiol
- peryglon i iechyd a diogelwch neu'r amgylchedd
- gweithgaredd troseddol
- camweinyddu cyfiawnder
- ymdrechion i guddio unrhyw un o'r uchod

Ni chafwyd unrhyw achosion o ddatgelu chwythu'r chwiban er budd y cyhoedd yn ystod y flwyddyn.

Atebolrwydd Seneddol

Cynhwysir datganiad o golledion a thaliadau arbennig yn nodyn 21. Nid oes unrhyw rwymedigaethau wrth gefn perthnasol i'w hadrodd. Nid oedd unrhyw roddion dros y terfynau a ragnodir yng nghanllawiau'r llywodraeth Managing Public Money. Nid oes unrhyw ffioedd na thaliadau i'w datgelu.

Effaith Ymadael â'r UE

Roedd y Gronfa yn cymryd rhan mewn dwy raglen ariannu gydag arian cyfatebol o Gronfa Gymdeithasol Ewrop sydd bellach yn y cyfnod cau gyda hawliadau terfynol yn cael eu cyflwyno.

Nid yw gweddill gweithgareddau'r Gronfa'n ddibynnol ar ffynonellau ariannu ar draws ffiniau na chwaith ydyw'n dibynnu ar wasanaethau arwyddocaol o endidau'r Undeb Ewropeaidd. Ni welwyd unrhyw effaith sylweddol ar y Gronfa hyd yma yn dilyn ymadawiad y DU â'r UE. Mae'r prif newidiadau i'r Gronfa a ddaeth yn sgil ymadawiad y DU â'r Undeb Ewropeaidd wedi bod yn gysylltiedig â'r newid o orfod cydymffurfio â rheolau cymorth gwladwriaethol yr UE i gyfundrefn rheoli cymhorthdal newydd y DU a lywodraethir gan Ddeddf Rheoli Cymhorthdal 2022. Mae telerau ac amodau grant a phrosesau mewnol y Gronfa wedi'u diweddaru i adlewyrchu a chydymffurfio â'r ddeddfwriaeth newydd ac nid yw'r effaith ar weithgareddau'r Gronfa wedi bod yn sylweddol.

Asesiad cyffredinol o lywodraethu a rheoli mewnol

Yn fy marn i, wedi ystyried adroddiad sicrwydd y Pennaeth Archwilio Mewnol, mae systemau llywodraethu a rheoli mewnol y Gronfa yn ddigon i'm galluogi fi i sicrhau cydymffurfiad y Gronfa â Deddfau'r Loteri Genedlaethol, Deddf Asedau Segur 2008 i 2022 a'r cyfarwyddiadau polisi, ariannol a chyfrifyddu a gyhoeddir oddi tanynt.

David Knott
Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu

23 Gorffennaf 2024

Ein hadroddiad tâl cydnabyddiaeth a staff

Aelodaeth, presenoldeb mewn cyfarfodydd a thâl cydnabyddiaeth y Bwrdd a phwyllgorau yn ystod y flwyddyn

Mae tâl cydnabyddiaeth aelodau Bwrdd a Phwyllgorau'r Gronfa wedi'i bennu gan Ysgrifennydd Gwladol yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon.

Mae Cadeiryddion y Bwrdd Deyrnas Unedig a'r pwyllgorau gwlad yn derbyn cyflog blynyddol yn seiliedig ar nifer y diwrnodau y mae disgwyl iddynt eu hymroi i waith y Gronfa. Disgrifiwyd y rhain yn eu llythyr penodi.

Nid yw aelodau Bwrdd a phwyllgorau'n derbyn unrhyw fuddiannau trethadwy mewn da neu fuddiannau pensiwn. Ad-delir eu treuliau a eir iddynt fel rhan o'u dyletswyddau ar yr un sail â chyflogeion y Gronfa.

Dangosir y cyfansymiau a gawsant yn y tablau canlynol.

Aelodau Bwrdd

Enw	Rôl	Presenoldeb 2023-24	Tâl cyd-nabyddiaeth 2023-24*	Tâl cyd-nabyddiaeth 2022-23*
Blondel Cluff CBE	Cadeirydd, Pwyllgor DU (tan 20 Gorffennaf 2023)	1/1	12,151	47,984
	Cadeirydd, Pwyllgor Ariannu DU (tan 20 Gorffennaf 2023)	2/2		
	Cadeirydd, Pwyllgor Tâl cydnabyddiaeth a Phenodiadau (tan 20 Gorffennaf 2023)	1/1		
Perdita Fraser	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig (tan 31 Mai 2022)	-	-	1,308
	Aelod, Pwyllgor Archwilio a Risg (tan 31 Mai 2022)	-		

Enw	Rôl	Presenoldeb 2023-24	Tâl cyd-nabyddiaeth 2023-24*	Tâl cyd-nabyddiaeth 2022-23*
Elizabeth Passey	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig (tan 31 Mai 2022)	-	-	1,308
Rachael Robathan	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig (tan 31 Mai 2023)	4/4	1,308	7,848
	Aelod, Is-bwyllgor Pobl (tan 31 Mai 2023)	-		
	Aelod, Pwyllgor Tâl cydnabyddiaeth a Phenodiadau (tan fis Mai 2023)	1/1		
	Aelod, Archwilio a Risg (tan fis Mai 2023)	0/0		
Simone Lowthe-Thomas	Cadeirydd, Pwyllgor Cymru	4/4	24,000	24,000
	Aelod, Pwyllgor Ariannu'r Deyrnas Unedig	3/5**		
	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig	4/4		
	Aelod, Is-bwyllgor Adnewyddu Strategaeth	0/1**		
	Aelod, Is-bwyllgor Ymgysylltu â Budd-ddeiliad a Pherthynas â'r Llywodraeth	0/1**		
	Aelod, Pwyllgor Archwilio a Risg (o 28 Medi 2023)	2/3**		

**cyfarfodydd wedi'u methu oherwydd gwasanaeth rheithgor estynedig

Enw	Rôl	Presenoldeb 2023-24	Tâl cyd-nabyddiaeth 2023-24*	Tâl cyd-nabyddiaeth 2022-23*
Paul Sweeney	Cadeirydd Dros Dro, Bwrdd Deyrnas Unedig (o 1 Awst 2023) Is-gadeirydd (o 1 Ebrill 2023) Aelod (tan 31 Mawrth 2023)	4/4	36,411	24,000
	Cadeirydd, Pwyllgor Gogledd Iwerddon	7/7		
	Cadeirydd Dros Dro, Pwyllgor Ariannu Deyrnas Unedig (o 1 Awst 2023) Aelod (tan 31 Gorffennaf 2023)	5/5		
	Pwyllgor Tâl cydnabyddiaeth a Phenodiadau	1/1		
	Aelod, Is-bwyllgor Adnewyddu Strategaeth	1/1		
	Aelod, Is-bwyllgor Ymgysylltu â Budd-ddeiliad a Pherthynas â'r Llywodraeth	3/3		

Enw	Rôl	Presenoldeb 2023-24	Tâl cyd-nabyddiaeth 2023-24*	Tâl cyd-nabyddiaeth 2022-23*
Emma Boggis	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig Uwch Gyfarwyddwr Annibynnol (o 16 Tachwedd 2023)	4/4	7,848	9,240
	Aelod, Pwyllgor Archwilio a Risg (o 17 Hydref 2022) Cadeirydd, Pwyllgor Archwilio a Risg (tan 16 Hydref 2022)	5/5		
	Aelod, Is-bwyllgor Adnewyddu Strategaeth	1/1		
Danielle Walker-Palmour	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig	4/4	7,848	7,848
	Aelod, Is-bwyllgor Adnewyddu Strategaeth	1/1		
	Aelod, Is-bwyllgor Pobl	6/6		
	Aelod, Pwyllgor Ariannu DU (o 1 Mawrth 2024)	1/1		

Enw	Rôl	Presenoldeb 2023-24	Tâl cyd-nabyddiaeth 2023-24*	Tâl cyd-nabyddiaeth 2022-23*
John Mothersole	Is-gadeirydd, Bwrdd DU (o 16 Tachwedd 2023) Aelod (tan 15 Tachwedd 2023)	4/4	24,000	24,000
	Aelod, Pwyllgor Ariannu'r Deyrnas Unedig	5/5		
	Cadeirydd, Pwyllgor Lloegr	10/10		
	Cadeirydd, Is-bwyllgor Ymgysylltu â Budd-ddeiliad a Pherthynasâ'r Llywodraeth	3/3		
Kate Still	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig Is-gadeirydd (tan 31 Mawrth 2023)	4/4	24,000	24,000
	Aelod, Pwyllgor Ariannu'r Deyrnas Unedig	5/5		
	Cadeirydd, Pwyllgor Yr Alban	7/7		
	Aelod, Is-bwyllgor Pobl (Cadeirydd tan 31 Rhagfyr 2023)	6/6		
	Aelod, Is-bwyllgor Ymgysylltu â Budd-ddeiliad a Pherthynas â'r Llywodraeth	3/3		
	Pwyllgor Tâl cydnabyddiaeth a Phenodiadau	1/1		

Enw	Rôl	Presenoldeb 2023-24	Tâl cyd-nabyddiaeth 2023-24*	Tâl cyd-nabyddiaeth 2022-23*
Richard Collier-Keywood	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig (o 1 Gorffennaf 2022)	3/4	10,464	7,081
	Cadeirydd, Pwyllgor Archwilio a Risg (o 17 Hydref 2022)	5/5		
	Aelod, Is-bwyllgor Adnewyddu Strategaeth	1/1		
Stuart Hobley	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig (o 1 Gorffennaf 2022)	3/4	7,848	5,886
	Aelod, Is-bwyllgor Ymgysylltu â Budd-ddeiliad a Pherthynas â'r Llywodraeth	2/3		
Peter Stewart	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig (o 1 Gorffennaf 2022)	4/4	7,848	5,886
	Aelod, Is-bwyllgor Adnewyddu Strategaeth	0/1		
	Aelod, Pwyllgor Ariannu DU (o 1 Mawrth 2024)	1/1		
Helen Stephenson	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig (o 1 Gorffennaf 2022)	4/4	-	-
	Aelod, Is-bwyllgor Adnewyddu Strategaeth	1/1		
	Cadeirydd, Is-bwyllgor Pobl (Aelod tan 31 Rhagfyr 2023)	6/6		

*Gwybodaeth wedi'i harchwilio

Aelodau eraill - Lloegr

Enw	Rôl	Presenoldeb 2023-24	Tâl cydnabyddiaeth 2023-24*	Tâl cydnabyddiaeth 2022-23*
Margaret Jones	Aelod, Pwyllgor Lloegr (tan 31 Ionawr 2024)	10/10	6,540	7,848
Tarn Lamb	Aelod, Pwyllgor Lloegr (tan 28 Chwefror 2023)	-	-	7,194
Kevin Bone	Aelod, Pwyllgor Lloegr	8/10	7,848	7,848
Rosie Ginday	Aelod, Pwyllgor Lloegr (tan 31 Mawrth 2023)	-	-	7,848
Ray Coyle	Aelod, Pwyllgor Lloegr	7/10	7,848	7,848
Halima Khan	Aelod, Pwyllgor Lloegr (o 1 Ebrill 2023)	10/10	7,848	-
Kamran Rashid	Aelod, Pwyllgor Lloegr (o 1 Ebrill 2023)	10/10	7,848	-
Karin Woodley	Aelod, Pwyllgor Lloegr (o 1 Ebrill 2023)	9/10	7,848	-

Aelodau eraill - Yr Alban

Enw	Rôl	Presenoldeb 2023-24	Tâl cydnabyddiaeth 2023-24*	Tâl cydnabyddiaeth 2022-23*
Jackie Brock	Aelod, Pwyllgor Yr Alban	6/7	5,232	5,232
Lindsay Graham	Aelod, Pwyllgor Yr Alban	6/7	5,232	5,232
Aaliya Seyal	Aelod, Pwyllgor Yr Alban	6/7	5,232	5,232
Martin Johnstone	Aelod, Pwyllgor Yr Alban	6/7	5,232	5,232
Janet Miles	Aelod, Pwyllgor Yr Alban	6/7	5,232	6,040
Naila Wood	Aelod, Pwyllgor Yr Alban (o 1 Mehefin 2022)	5/7	5,232	4,683

Aelodau eraill - Cymru

Enw	Rôl	Presenoldeb 2023-24	Tâl cydnabyddiaeth 2023-24*	Tâl cydnabyddiaeth 2022-23*
Trystan Pritchard	Aelod, Pwyllgor Cymru	4/4	5,232	5,232
Kate Young	Aelod, Pwyllgor Cymru	4/4	5,232	5,232
Gwenllian Lansdown Davies	Aelod, Pwyllgor Cymru	3/4	5,232	5,232
Nicola Russell-Brooks	Aelod, Pwyllgor Cymru	4/4	5,232	5,232
Fadhili Maghiya	Aelod, Pwyllgor Cymru	4/4	5,232	5,232

Aelodau eraill - Gogledd Iwerddon

Enw	Rôl	Presenoldeb 2023-24	Tâl cydnabyddiaeth 2023-24*	Tâl cydnabyddiaeth 2022-23*
Charles Mack	Aelod, Pwyllgor Gogledd Iwerddon (tan 31 Hydref 2022)	-	-	3,052
Sandra McNamee	Aelod, Pwyllgor Gogledd Iwerddon (tan 31 Hydref 2022)	-	-	3,052
Nick Garbutt	Aelod, Pwyllgor Gogledd Iwerddon	7/7	5,232	5,232
Cara Cash-Marley	Aelod, Pwyllgor Gogledd Iwerddon	4/7	5,232	5,232
Kate Clifford	Aelod, Pwyllgor Gogledd Iwerddon	7/7	5,232	5,232
Anne-Marie McClure	Aelod, Pwyllgor Gogledd Iwerddon (o 1 Tachwedd 2022)	7/7	5,232	2,180
Norman McKinley	Aelod, Pwyllgor Gogledd Iwerddon (o 1 Tachwedd 2022)	5/7	5,232	2,180

Aelodau eraill - Pwyllgor Archwilio a Risg

Enw	Rôl	Presenoldeb 2023-24	Tâl cydnabyddiaeth 2023-24*	Tâl cydnabyddiaeth 2022-23*
Ruth Marchington	Aelod, Pwyllgor Archwilio a Risg (tan 29 Chwefror 2024)	4/5	1,599	1,744
Charlotte Moar	Aelod, Pwyllgor Archwilio a Risg	5/5	1,744	1,744

Yr Uwch Dîm Rheoli

Prif Weithredwr
David Knott

Cyfarwyddwr Gogledd Iwerddon
Kate Beggs

Cyfarwyddwr Lloegr, Strategaeth, Partneriaethau ac Ymgysylltu
Phil Chamberlain (o fis Mehefin 2022)

Cyfarwyddwr Lloegr, Rhaglenni, Gweithrediadau a Rhanbarthau
Emma Corrigan (o fis Gorffennaf 2022)

Prif Swyddog Cyllid ac Adnoddau
Stuart Fisher

Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol (tan fis Mawrth 2024)
Neil Harris

Cyfarwyddwr Pobl a Diwylliant (o fis Mawrth 2024)
Gwag

Cyfarwyddwr Strategaeth Ariannu, Cyfathrebu ac Effaith
Laura Lucking a Verity Prime (o fis Tachwedd 2022)

Cyfarwyddwr yr Alban
Neil Ritch

Cyfarwyddwr Cymru (a Chyfarwyddwr y Cenhedloedd tan fis Mawrth 2024)
John Rose

Llywodraethu

Mae gan Bwyllgor Tâl Cydnabyddiaeth a Phenodiadau'r Bwrdd gyfrifoldeb i:

- gytuno ar amodau a thelerau cyflogaeth y Prif Weithredwr
- penderfynu ar arfarniad perfformiad a thâl cysylltiedig y Prif Weithredwr
- pennu tâl cydnabyddiaeth cyfarwyddwyr
- cymeradwyo arfarniadau perfformiad a thâl cysylltiedig cyfarwyddwyr, a
- phenderfynu ar delerau diswyddo ar gyfer y Prif Weithredwr a'r cyfarwyddwyr.

Ar gais Cadeirydd y Pwyllgor, mae'r Prif Weithredwr, Cyfarwyddwr Pobl neu swyddogion eraill yn dod i gyfarfodydd ar gyfer eitemau penodol ar yr agenda.

Mae penderfyniadau'r Pwyllgor yn amodol ar:

- gydymffurfio â'r arweiniad tâl a gyhoeddir gan Swyddfa'r Cabinet/ Trysorlys EF sy'n berthnasol i dâl cydnabyddiaeth staff yn gyffredinol
- cymeradwyaeth gan DCMS o amodau a thelerau cyflogaeth y Prif Weithredwr
- cymeradwyaeth gan DCMS o unrhyw daliadau terfynu i'r Prif Weithredwr.

Polisi tâl cydnabyddiaeth cyfarwyddwyr gweithredol

Mae ein polisi yn cynnig tâl cydnabyddiaeth sy'n galluogi'r Gronfa i ddenu, cadw a symbylu unigolion hynod alluog sydd â'r sgiliau a'r galluoedd i arwain a rheoli'r mudiad. Wrth wneud hyn, mae'r polisi'n ceisio darparu tâl cydnabyddiaeth teg ar gyfer cyfraniadau a chyfrifoldeb unigol, gan ddarparu elfen o dâl ar sail perfformiad.

Mae Cyfarwyddwyr, gan gynnwys y Prif Weithredwr, yn derbyn cyflog sylfaenol a thâl ar sail perfformiad. Mae'r amodau a thelerau cyflogaeth eraill yr un â chyflogeion eraill y Gronfa. Mae ganddynt hawl i fod yn aelodau o Brif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (PCSPS).

Mae'r holl gyfarwyddwyr ar gontractau parhaol (ac eithrio pan fônt yn destun trefniadau dros dro neu interim) yn amodol ar dri mis o rybudd. Telir unrhyw daliadau terfynu yn unol â chynllun iawndal y gwasanaeth sifil.

Pennir unrhyw gynnydd yng nghyflog y Prif Weithredwr gan y Pwyllgor Tâl Cydnabyddiaeth; ar gyfer 2023-24 roedd cynnydd o 4.25% (2022-23: 1%). Cymeradwyir unrhyw gynnydd blynyddol yng nghyflogau'r Cyfarwyddwyr eraill gan y Prif Weithredwr, gan adlewyrchu canlyniad dyfarniad tâl y staff yn gyffredinol.

Mae gan y Prif Weithredwr hawl i daliad ar sail perfformiad gwerth hyd at 12% o'i chyflog sylfaenol. Mae gan y Cyfarwyddwyr eraill hawl i daliad gwerth hyd at 8% o'u cyflog sylfaenol. Mae taliadau ar sail perfformiad yn anghyfunedig (hynny yw, nid ydynt yn cael eu hychwanegu at y cyflog sylfaenol, ac mae'n rhaid eu hennill eto bob blwyddyn). Nid ydynt wedi'u cynnwys mewn tâl pensiynadwy.

Nid oes unrhyw un o'r cyfarwyddwyr yn derbyn unrhyw fuddiannau trethadwy mewn da. Ad-delir treuliau a geir fel rhan o'u dyletswyddau i gyfarwyddwyr ar yr un sail â holl gyflogeion eraill y Gronfa.

Gadawodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol o dan delerau ymadael gwirfoddol ar 31 Mawrth 2024 yn dilyn ailstrwythuro rhai swyddogaethau a ddaeth â'r gofyniad am y rôl i ben. Gwnaethpwyd y taliad terfynu yn unol â'r trefniadau dan gynllun iawndal y gwasanaeth sifil a'r swm a dalwyd oedd £71,034.

Mae manylion y cyflog sylfaenol, taliadau ar sail perfformiad a buddiannau pensiwn cyfarwyddwyr wedi'u hamlinellu yn y tablau isod. Gellir dod o hyd i fanylion eu treuliau ar y wefan: tnlcommunityfund.org.uk/welsh/about/our-people/senior-management-team

Tâl cydnabyddiaeth gweithredwyr - cyfanswm ffigur tâl cydnabyddiaeth unigol (gwybodaeth wedi'i harchwilio)

	Cyflog 2023-24	Taliadau ar sail perfformiad 2023-24	Gwerth buddiannau pensiwn 2023-24	Buddion terfynu 2023-24	Cyfanswm ffigur tâl cydnabyddiaeth unigol 2023-24	Cyflog 2022-23	Taliadau ar sail perfformiad 2022-23	Gwerth buddiannau pensiwn 2022-23	Cyfanswm ffigur tâl cydnabyddiaeth unigol 2022-23
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
David Knott (Prif Weithredwr) 0.91 CaALl	135-140 (CaALl 150-155)	10-15	38	-	185-190	130-135 (CaALl 145-150)	0-5	61	190-195
Kate Beggs (Cyfarwyddwr Gogledd Iwerddon)	80-85	0-5	21	-	105-110	75-80	0-5	2	80-85
Phil Chamberlain (Cyfarwyddwr Lloegr – Strategaeth, Partneriaethau ac Ymgysylltu) o fis Mehefin 2022	85-90	0-5	35	-	120-125	70-75 (CaALln 85-90)	Dd/B	28	95-100
Emma Corrigan (Cyfarwyddwr Lloegr - Rhaglenni, Gweithrediadau a Rhanbarthau) o fis Gorffennaf 2022	85-90	0-5	35	-	120-125	60-65 (CaALln 85-90)	Dd/B	25	85-90
Stuart Fisher (Prif Swyddog Cyllid ac Adnoddau)	105-110	0-5	41	-	145-150	95-100	0-5	39	135-140
Neil Harris (Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol) tan fis Mawrth 2024	95-100	0-5	37	70-75	205-210	90-95	0-5	36	125-130
Laura Lucking (Cyfarwyddwr Strategaeth Ariannu, Cyfathrebu ac Effaith) o fis Tachwedd 2022 0.84 rhannu swydd	80-85 (CaALl 95-100)	0-5	61	-	140-145	25-30 (CaALl 95-100)	Dd/B	1	25-30

	Cyflog 2023-24	Taliadau ar sail perfformiad 2023-24	Gwerth buddiannau pensiwn 2023-24	Buddion terfynu 2023-24	Cyfanswm ffigur tâl cydnabyddiaeth unigol 2023-24	Cyflog 2022-23	Taliadau ar sail perfformiad 2022-23	Gwerth buddiannau pensiwn 2022-23	Cyfanswm ffigur tâl cydnabyddiaeth unigol 2022-23
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Verity Prime (Cyfarwyddwr Strategaeth Ariannu, Cyfathrebu ac Effaith) o fis Tachwedd 2022 0.84 rhannu swydd	80-85 (CaALl 95-100)	0-5	68	-	145-150	25-30 (CaALl 95-100)	Dd/B	9	35-40
Neil Ritch (Cyfarwyddwr yr Alban)	80-85	0-5	19	-	100-105	75-80	0-5	-6	70-75
John Rose (Cyfarwyddwr Cymru)	90-95	0-5	52	-	145-150	85-90	0-5	11	100-105

Swyddogion sydd â chyfrifoldeb ariannol sylweddol

Penododd y Gronfa 22 o aelodau Bwrdd neu aelodau o’r Uwch Dîm Rheoli yn ystod y flwyddyn y pennwyd bod ganddynt gyfrifoldeb ariannol sylweddol. Talwyd am yr holl benodiadau hyn trwy gyflogres y Gronfa.

Tâl cydnabyddiaeth Gweithredwyr – Pensiynau (gwybodaeth wedi'i harchwilio)

	Pensiwn cronnus ar oedran pensiynadwy ar 31/03/24 a chyfandaliad cysylltiedig	Cynnydd gwirioneddol mewn pensiwn a chyfandaliad ar oedran pensiwn	Gwerthoedd Trosglwyddo Cyfwerth ag Arian (CETV) ar 31/03/24	CETV ar 31/03/23	Cynnydd gwirioneddol mewn CETV
	£000	£000	£000	£000	£000
David Knott (Prif Weithredwr)	35-40	0-2.5	635	562	15
Kate Beggs (Cyfarwyddwr Gogledd Iwerddon)	20-25 plws cyfandaliad o 60-65	0-2.5 plws cyfandaliad o 0	484	431	10
Phil Chamberlain (Cyfarwyddwr Lloegr - Strategaeth, Partneriaethau ac Ymgysylltu) o fis Mehefin 2022	0-5	0-2.5	55	23	23
Emma Corrigan (Cyfarwyddwr Lloegr - Rhaglenni, Gweithrediadau a Rhanbarthau) o fis Gorffennaf 2022	0-5	0-2.5	46	18	19
Stuart Fisher (Prif Swyddog Cyllid ac Adnoddau)	5-10	0-2.5	68	34	22
Neil Harris (Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol) tan fis Mawrth 2024	10-15	0-2.5	189	141	25
Laura Lucking (Cyfarwyddwr Strategaeth Ariannu, Cyfathrebu ac Effaith) o fis Tachwedd 2022	25-30	2.5-5	449	372	40
Verity Prime (Cyfarwyddwr Strategaeth Ariannu, Cyfathrebu ac Effaith) o fis Tachwedd 2022	20-25	2.5-5	380	297	51
Neil Ritch (Cyfarwyddwr yr Alban)	25-30 plws cyfandaliad o 70-75	0-2.5 plws cyfandaliad o 0	595	535	9
John Rose (Cyfarwyddwr Cymru)	30-35	2.5-5	728	623	44

Gwerthoedd Trosglwyddo Cyfwerth ag Arian (CETV)

Gwerth trosglwyddo cyfwerth ag arian (CETV) yw gwerth wedi'i gyfalafu buddiannau'r cynllun pensiwn fel yr aseswyd gan actiwari sydd wedi'i gronni gan aelod ar bwynt penodol mewn amser. Mae'r buddion a brisiwyd yw buddiannau cronnus yr aelod a phensiwn unrhyw briod dilynol a delir o'r cynllun. Mae'r ffigurau pensiwn a ddangosir yn ymwneud â'r buddiannau y mae'r unigolyn wedi'u cronni o ganlyniad i'w cyfanswm aelodaeth o'r cynllun, nid dim ond eu gwasanaeth mewn swydd uwch y mae'r datgeliad yn berthnasol iddi. Mae'r ffigurau hefyd yn cynnwys gwerth unrhyw bensiwn mewn cynllun neu drefniad arall y mae'r aelod wedi'i drosglwyddo i'r trefniadau pensiwn Gwasanaeth Sifil. Maent hefyd yn cynnwys unrhyw fuddiant pensiwn ychwanegol y mae'r aelod wedi'i gronni o ganlyniad iddynt brynu buddiannau pensiwn ychwanegol y maent wedi talu amdanynt eu hunain. Mae CETV yn cael eu cyfrifo yn unol â Rheoliadau Cynlluniau pensiwn galwedigaethol (Gwerthoedd Trosglwyddo) (Diwygiad) 2008 ac nid ydynt yn ystyried unrhyw ostyngiad gwirioneddol neu bosib i fudd-daliadau o ganlyniad i Dreth Lwfans Gydol Oes a allai fod yn ddyledus pan ystyrir buddiannau pensiwn.

Cynnydd gwirioneddol mewn CETV

Mae hyn yn adlewyrchu'r cynnydd mewn CETV sy'n cael ei ariannu gan y Gronfa. Nid yw'n cynnwys y cynnydd mewn pensiwn cronedig oherwydd chwyddiant neu gyfraniadau a dalwyd gan y cyflogai (gan gynnwys gwerth unrhyw fuddiannau a drosglwyddwyd o gynllun neu drefniant pensiwn arall) ac mae'n defnyddio ffactorau prisio'r farchnad gyffredin ar gyfer dechrau a diwedd y cyfnod.

Cyfrifir ffigurau CETV gan ddefnyddio'r canllawiau ar gyfraddau disgownt ar gyfer cyfrifo cyfraddau cyfraniadau pensiwn gwasanaeth cyhoeddus heb eu hariannu a oedd yn bodoli ar 31 Mawrth 2024. Cyhoeddodd Trysorlys EF ganllawiau wedi'u diweddaru ar 27 Ebrill 2023; bydd y canllawiau hyn yn parhau i gael eu defnyddio wrth gyfrifo ffigurau CETV 2024-25.

Pensiynau

Darperir buddiannau pensiwn trwy drefniadau Pensiwn y Gwasanaeth Sifil. O 1 Ebrill 2015 cyflwynwyd cynllun pensiwn newydd ar gyfer gweision sifil – Cynllun Pensiwn Gweision Sifil ac Eraill neu alpha, sy'n darparu buddion ar sail cyfartaledd gyrfa gydag oedran pensiwn arferol sy'n cyfateb i oedran Pensiwn y Wladwriaeth yr aelod (neu 65 os yw'n uwch). O'r dyddiad hwnnw ymunodd pob gwas sifil a oedd newydd ei benodi a mwyafrif y rhai a oedd eisoes mewn gwasanaeth ag alpha. Cyn y dyddiad hwnnw, roedd gweision sifil yn cymryd rhan yn y PCSPS. Mae gan y PCSPS bedair adran: tair yn darparu buddion ar sail cyflog terfynol (classic, premium or classic plus) gydag oedran pensiwn arferol o 60; ac un yn darparu buddion ar sail gyrfa gyfan (nuvos) gydag oedran pensiwn arferol o 65.

Nid yw'r trefniadau buddiant diffiniedig statudol yn cael eu hariannu, telir costau'r buddiannau gan arian a bennir gan Senedd y Deyrnas Unedig bob blwyddyn. Mae pensiynau sy'n daladwy o dan classic, premium, classic plus, nuvos ac alpha yn cael eu cynyddu'n flynyddol yn unol â deddfwriaeth Cynyddu Pensiynau. Arhosodd aelodau presennol o'r PCSPS a oedd o fewn 10 mlynedd i'w hoedran pensiwn arferol ar 1 Ebrill 2012 yn y PCSPS ar ôl 1 Ebrill 2015. Newidiodd y rhai a oedd rhwng 10 mlynedd ac 13 mlynedd a 5 mis o'u hoedran pensiwn arferol ar 1 Ebrill 2012 i alpha rywbryd rhwng 1 Mehefin 2015 a 1 Chwefror 2022. Oherwydd bod y Llywodraeth yn bwriadu dileu'r gwahaniaethu a nodwyd gan y llysoedd yn y ffordd y cyflwynwyd diwygiadau pensiwn 2015 ar gyfer rhai aelodau, efallai y bydd gan aelodau cymwys sydd â gwasanaeth perthnasol rhwng 1 Ebrill 2015 a 31 Mawrth 2022 hawl i fuddiannau pensiwn gwahanol mewn perthynas â'r cyfnod hwnnw (a gallai hyn effeithio ar y CETVs a ddangosir yn yr adroddiad hwn – gweler isod). Mae buddion PCSPS pob aelod sy'n newid i alpha yn cael eu 'bancio', gyda'r rhai sydd â buddion cynharach yn un o adrannau cyflog terfynol y PCSPS yn cael y buddion hynny yn seiliedig ar eu cyflog terfynol pan fyddant yn gadael alpha. (Mae'r ffigurau pensiwn a ddyfynnir ar gyfer swyddogion yn dangos y pensiwn a enillwyd yn PCSPS neu alpha - fel y bo'n briodol. Lle mae gan y swyddog fuddiannau yn PCSPS ac alpha y ffigur a ddyfynnir yw gwerth cyfunol eu buddiannau yn y ddau gynllun.) Gall aelodau sy'n ymuno o Hydref 2002 ddewis naill ai'r trefniant buddiannau diffiniedig priodol neu bensiwn cyfraniad diffiniedig (prynu arian) gyda chyfraniad cyflogwr (cyfrif pensiwn partneriaeth).

Mae cyfraniadau gweithwyr yn gysylltiedig â chyflog ac yn amrywio rhwng 4.6% ac 8.05% ar gyfer aelodau classic, premium, classic plus, nuvos ac alpha. Mae buddiannau'r cynllun classic yn cronni ar gyfradd o 1/80 o'r enillion pensiynadwy terfynol ar gyfer bob blwyddyn o wasanaeth. At hynny, mae cyfandaliad cyfwerth â phensiwn tair blynedd yn daladwy wrth ymddeol. Ar gyfer premium, mae'r buddiannau'n cronni ar gyfradd o 1/60 o'r enillion pensiynadwy terfynol ar gyfer bob blwyddyn o wasanaeth. Yn wahanol i classic, nid oes cyfandaliad awtomatig. I bob pwrpas mae Classic Plus yn gynllun cymysg, gyda buddiannau ar gyfer gwasanaeth cyn 1 Hydref 2002 yn cael eu cyfrifo'n fras yn unol â classic a buddiannau ar gyfer gwasanaeth o fis Hydref 2002 wedi'u cyfrifo'n unol â premium. Yn nuvos, mae aelod yn cronni pensiwn yn seiliedig ar ei enillion pensiynadwy yn ystod cyfnod ei aelodaeth o'r cynllun. Ar ddiwedd blwyddyn y cynllun (31 Mawrth) mae'r cyfrif pensiwn wedi'i ennill yn cael ei gredydu gyda 2.3% o'u henillion pensiynadwy yn y flwyddyn honno o'r cynllun ac mae'r pensiwn a gronnir yn cael ei uwchraddio'n unol â deddfwriaeth Cynyddu Pensiynau. Mae buddion yn alpha yn cronni mewn ffordd debyg i nuvos, ac eithrio bod y gyfradd gronni yn 2.32%. Ym mhob achos gall aelodau ddewis ildio (cyfnewid) y pensiwn am gyfandaliad hyd at y terfynau a ganiateir gan Ddeddf Cyllid 2004.

Mae'r cyfrif pensiwn partneriaeth yn drefniant pensiwn cyfraniad diffiniedig galwedigaethol sy'n rhan o Legal & General Mastertrust. Mae'r cyflogwr yn gwneud cyfraniad sylfaenol rhwng 8% a 14.75% (yn dibynnu ar oedran yr aelod). Nid oes rhaid i'r cyflogydd gyfrannu ond os yw'n gwneud cyfraniadau, bydd y cyflogwr yn cyfrannu'n gyfatebol hyd at uchafswm o 3% o'r cyflog pensiynadwy (yn ogystal â chyfraniad sylfaenol y cyflogwr).

Mae'r cyflogwyr hefyd yn cyfrannu 0.5% pellach o gyflog pensiynadwy i dalu cost yr yswiriant risg (marw mewn gwasanaeth ac ymddeol oherwydd salwch).

Y pensiwn cronedig a ddyfynnir yw'r pensiwn y mae gan yr aelod hawl i'w gael pan fydd yn cyrraedd oedran pensiwn, neu'n syth ar ôl peidio â bod yn aelod gweithredol o'r cynllun os yw eisoes wedi cyrraedd oedran pensiwn neu'n hŷn na hynny.

Yr oedran pensiwn yw 60 ar gyfer aelodau classic, premium a classic plus, 65 ar gyfer aelodau nuvos, a'r uchaf o 65 neu oedran Pensiwn y Wladwriaeth ar gyfer aelodau alpha. (Mae'r ffigurau pensiwn a ddyfynnir ar gyfer swyddogion yn dangos y pensiwn a enillwyd yn PCSPS neu alpha - fel y bo'n briodol. Lle mae gan y swyddog fuddiannau yn PCSPS ac alpha y ffigur a ddyfynnir yw gwerth cyfunol eu buddiannau yn y ddau gynllun, ond noder y gallai'r rhan honno o'r pensiwn fod yn daladwy o wahanol oedrannau.)

Ceir rhagor o fanylion am drefniadau pensiwn ar wefan Cynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil https://www.civilservicepensionscheme.org.uk/

Nifer y staff y gwnaed cyfraniadau pensiwn ar eu cyfer yn 2023-24 oedd 0 classic, 0 premium, 0 nuvos, 919 alpha a 38 partneriaeth. Mae'r cyfanswm o 957 yn cynrychioli'r mwyafrif o gyfanswm yr aelodau staff unigol a gyflogwyd yn ystod y flwyddyn.

Ar gyfer 2023-24, roedd cyfraniadau cyflogwyr o £151,027 yn daladwy i'r cyfrif pensiwn partneriaeth (2022-23: £153,681) gyda £4,357 ychwanegol (2022-23: £3,774) yn daladwy ar gyfer yswiriant buddiannau.

Ar gyfer 2023-24, roedd cyfraniadau cyflogwyr o £7,317,255 yn daladwy i'r PCSPS (2022/23: £6,865,462) ar un o bedair graddfa yn yr amrediadau i'r dde. Caiff cyfraniadau cyflogwr eu hadolygu

Bandiau

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023 £000
£23,000 a llai	26.6%	26.6%
£23,001 – £45,500	27.1%	27.1%
£45,501 – £77,000	27.9%	27.9%
£77,001 a mwy	30.3%	30.3%

adeg prisiad llawn o'r cynllun. Cynhaliwyd y prisiad diweddaraf, wedi'i gyflawni gan Hewitt Associates, ar 31 Mawrth 2020. Mae'r cyfraddau cyfrannu'n adlewyrchu'r buddiannau wrth iddynt gronni, nid pan fo'r costau'n cael eu codi, ac maent yn adlewyrchu profiadau'r cynllun yn y gorffennol. Mae'r cyfraddau ar gyfer 2023-24 yn cyfateb i argymhellion gan yr Actiwari.

Ar hyn o bryd, mae cyflogwyr yn talu 27.43% o gyflog eu gweithwyr ar gyfartaledd fel cyfraniad pensiwn ar bensiynau Alpha a 9.71% ar bensiynau Partneriaeth. Mae'r union ffigur yn dibynnu ar gyflogau'r cyflogeion unigol.

Lefel ragfynedig cyfraniadau'r cyflogwr i PCSPS ar gyfer 2024-25 yw £7,536,773 a £7,683,118 yn seiliedig ar ddyfarniad tâl rhwng 3% a 5% ar lefelau tâl 2023-24.

Fel cynllun amlgyflogwr heb ei ariannu sy'n gweithredu'n bennaf yn y sector cyhoeddus, mae Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil yn cynnal trafodaethau gyda'r Llywodraeth, Undebau Llafur ac aelodau mewn perthynas â'i sefyllfa ariannol, ei sefyllfa actiwaraidd a lefelau tebygol cyfraniadau cyflogeion a chyflogwyr. Mewn cyffredin â'r holl brif gynlluniau pensiwn gwasanaeth cyhoeddus eraill, mae'r tebygolrwydd o gynnydd yn lefel y cyfraniadau'n rhan o'r trafodaethau hyn.

Mae Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil yn gynllun buddiant diffiniedig amlgyflogwr, felly ni allwn adnabod ein cyfran ni o asedau neu rwymedigaethau'r cynllun.

Lluosrifau tâl (gwybodaeth wedi'i harchwilio)

Rydym yn datgelu'r berthynas rhwng tâl cydnabyddiaeth ein cyfarwyddwr sy'n cael y cyflog uchaf (y Prif Weithredwr) a thâl cydnabyddiaeth gweithwyr y Gronfa ar y 25ain, y 50fed a'r 75ain canradd.

Mae'r cyfanswm tâl cydnabyddiaeth yn cynnwys cyflog, tâl ar sail perfformiad a buddiannau mewn da; mae'n eithrio taliadau terfynu. Nid yw'n cynnwys cyfraniadau pensiwn cyflogwyr a gwerth trosglwyddo cyfwerth â gwerth pensiynau.

Bandio cyfanswm y cyflog ynghyd â dyfarniad perfformiad yn ystod blwyddyn y Cyfarwyddwr ar y cyflog uchaf (y Prif Weithredwr) oedd £150,000 i £155,000 (2022- 23: £145,000 i £150,000 – cynnydd o 3.4%). Yn 2023-24, doedd dim (2022-23: dim) cyflogeion a dderbyniodd tâl cydnabyddiaeth sy'n fwy na'r cyfarwyddwr â'r tâl uchaf.

Y cyflog cyfartalog cymedrig ar gyfer yr holl cyflogeion eraill yn ystod 2023-24 oedd £35,559 (2022-23: £34,312 – cynnydd o 3.6%). Y taliadau cyfartalog ar sail perfformiad yn ystod 2023-24 ar gyfer yr holl weithwyr eraill oedd £258 (2022-23: £206 – cynnydd o 24.9%). Mae'r ystod tâl cydnabyddiaeth yn amrywio o'r ystod £20,000 i £25,000 i'r ystod £150,000 i £155,000.

Mae'n ofynnol i ni hefyd ddatgelu cymhareb cyfanswm tâl cydnabyddiaeth y Prif Weithredwr o'i gymharu â'r 25ain, 50fed a 75ain canradd o gyflog staff cyfwerth ag amser llawn. Crynhoir hwn yn y tabl isod. Mae cymarebau wedi cynyddu ychydig ers y llynedd, gan aros yn unol, fodd bynnag, â chynnydd yn y cylch cyflog oherwydd dim newidiadau sylweddol i'r strwythur taliadau cydnabyddiaeth.

	2023-24	2023-24	2022-23	2022-23
	£	Cymhareb	£	Cymhareb
25ain canradd	27,968	6.0:1	26,407	5.6:1
50fed canradd	31,097	5.4:1	30,000	4.9:1
75ain canradd	39,000	4.3:1	37,596	3.9:1

Ni thelir unrhyw fuddiannau mewn nwyddau neu fuddiannau eraill i gyflogeion felly mae'r holl symiau a chymarebau a ddyfynnir yn ymwneud ag elfennau cyflog cyfanswm tâl a buddiannau.

Staff (gwybodaeth wedi'i harchwilio)

Roedd cyfanswm costau staff, gan gynnwys tâl cydnabyddiaeth aelodau'r Bwrdd, fel a ganlyn:

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023 £000
Tâl a chyflogau	30,253	27,349
Costau nawdd cymdeithasol	3,131	2,882
Costau pensiwn eraill	7,473	7,019
Costau ardoll brentisiaethau	141	125
Costau staff asiantaeth	1,100	581
	42,098	**37,956**

Secondiwyd nifer o staff sydd wedi'u cynnwys uchod i fudiadau eraill, y mae ad-daliadau o £432,000 wedi'u cynnwys mewn incwm arall. Oherwydd y ffordd y mae ein systemau busnes yn gweithredu mae'n amhosib nodi nifer a chost yr aelodau staff o fewn y cyfanswm nad ydynt yn cael eu cyflogi'n barhaol, ac eithrio'r rhai a gyflogir trwy asiantaethau.

Roedd nifer y cyflogeion cyfwerth ag amser llawn a staff dros dro sy'n gweithio i'r Gronfa yn ystod y flwyddyn fel a ganlyn:

	Nifer y staff dros dro ar 31 Mawrth 2024	Nifer y cyflogeion ar 31 Mawrth 2024	Cyfanswm nifer y staff ar 31 Mawrth 2024	Cyfanswm nifer y staff ar 31 Mawrth 2023
	(CaALl)	(CaALl)	(CaALl)	(CaALl)
Gwneud grantiau	11	484	495	464
Cefnogi cwsmeriaid a budd-ddeiliaid	1	133	134	159
Llywodraethu a gweinyddu	1	174	175	163
	13	791	804	786

Ar 31 Mawrth 2024, cyflogodd y Gronfa 804 o gyflogeion cyfwerth ag amser llawn (31 Mawrth 2023: 786). Roedd hyn yn cynnwys 13 o gyflogeion dros dro cyfwerth ag amser llawn (31 Mawrth 2023: 12).

Pecynnau ymadael

Er nad yw cyflogeion y Gronfa'n weision sifil, mae eu telerau cyflogaeth yn darparu ar gyfer taliadau terfynu a phensiynau ymddeol yn gynnar a gyfrifir yn yr un modd â Chynllun Digolledu'r Gwasanaeth Sifil. Telir costau'r buddiannau hyn gan y Gronfa ac nid gan y Gwasanaeth Sifil neu gronfeydd y Trysorlys. Roedd 13 o ddiswyddiadau/ymadael yn wirfoddol o £1,091,000 (2022-23: £49,000) gan gynnwys 5 pensiwn ymddeoliad cynnar yn 2023-24 o 731,000 (2022-23: dim) ac 1 diswyddiad gorfodol o £11,000 (2022-23: dim).

Band costau'r pecyn ymadael	Nifer y diswyddiadau gorfodol ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024	Nifer y diswyddiadau gwirfoddol yn ystod y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024	Cyfanswm y diswyddiadau ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024	Cyfanswm y diswyddiadau ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023
<£10,000	–	1	1	–
£10,000 - £25,000	1	–	1	–
£25,001 - £50,000	–	5	5	1
£50,001 - £100,000	–	4	4	–
£100,001 - £150,000	–	1	1	–
£150,001 - £200,000	–	1	1	–
£200,001 +	–	1	1	–
Cyfanswm y pecynnau ymadael	**1**	**13**	**14**	**1**
Cyfanswm cost £000	**11**	**1,091**	**1,102**	**49**

Absenoldeb salwch staff

Rydym yn ymroddedig i iechyd a lles ein staff. Mae gan y Gronfa bolisi absenoldeb salwch staff cynhwysfawr ac mae'n gweithredu gweithgareddau lles a arweinir gan gyflogeion hefyd. Yn ystod 2023-24, y nifer cyfartalog o ddiwrnodau absenoldeb salwch oedd 7 diwrnod fesul cyflogai (7.6 diwrnod yn 2022-23).

Cyfartaledd y diwrnodau gwaith a gollwyd fesul CALl

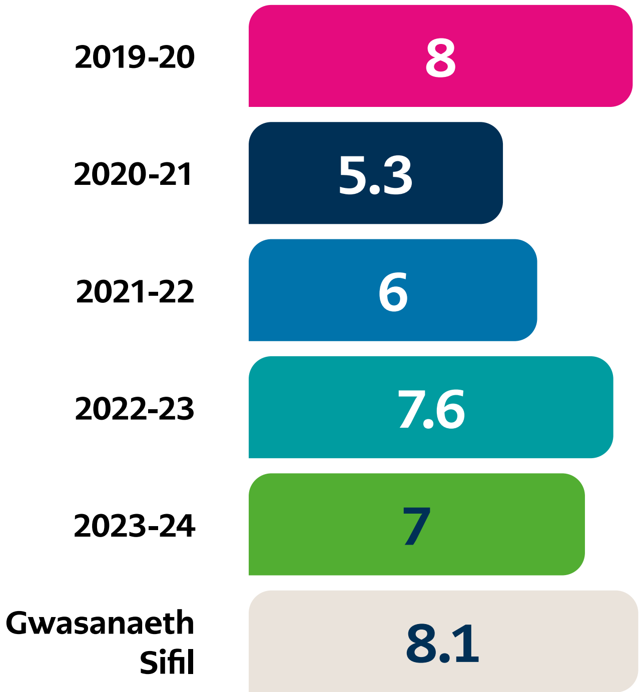

Gostyngodd absenoldebau yn 2020-2022 oherwydd COVID-19, fel gyda sefydliadau eraill, oherwydd bod staff yn gweithio gartref ac yn dod i gysylltiad â llai o heintiadau a thangofnodi posibl. Mae ein diwrnodau gwaith a gollwyd yn 2023-24 wedi codi ers yr amser hwn ond maent yn dal i fod o dan lefelau cyn-bandemig a ffigurau'r gwasanaeth sifil ar gyfer 2023.

Trosiant

Yn 2023-24 gadawodd 124 o staff y Gronfa; mae hyn yn cynrychioli 15% o'n cyfrif pennau ar ddechrau'r cyfnod. Yr ymadawiadau cyfatebol yn 2022-23 oedd 135 (16%). Mae'r Gronfa'n cydnabod y cydbwysedd rhwng cyfraddau cadw staff iach a dod â thalent newydd i'r Gronfa.

Trosiant

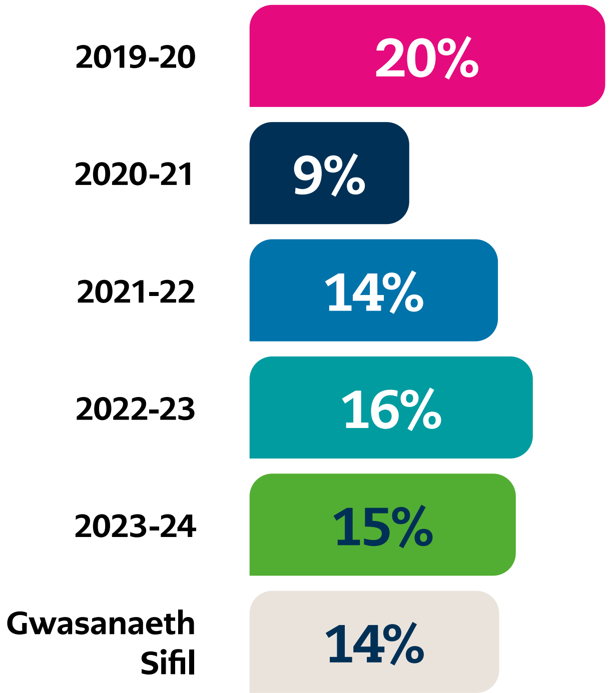

Cyfranogiad cyflogeion

Mae gan y Gronfa berthynas adeiladol gyda'n hundebau cydnabyddedig ar y cyd, Prospect ac Unite, ac mae'n ceisio annog a dod o hyd i gyfleoedd cynnwys ac ymgynghori â chyflogeion. Mae'r Gronfa yn cywain barn ei staff yn rheolaidd trwy ddeialog anffurfiol a thrwy arolygon cyswllt cyflogeion blynyddol ffurfiol. Cynyddodd ein mesur ymgysylltu â gweithwyr 12% yn ystod y flwyddyn i 73%. Mae cyd-gyngor a sefydlwyd yn ystod y flwyddyn ariannol flaenorol yn parhau i glywed mwy o leisiau o bob rhan o'r mudiad wrth siapio'r Gronfa i fod yn lle gwych i weithio.

Iechyd a Diogelwch

Mae'r Gronfa yn trin ei chyfrifoldebau dros Iechyd a Diogelwch ei staff, contractwyr a deiliaid grant fel mater o ddifrif. Rydym yn ceisio mabwysiadu arfer gorau wrth reoli ac adrodd ar risg. Mae newidiadau i'r ffordd yr ydym yn gweithio, gyda mwy o'n staff yn gweithio i ffwrdd o swyddfeydd penodol, wedi achosi i ni ymdrin ag unrhyw risgiau ychwanegol a allai godi.

Penodiadau ac Ymgynghoriaeth Oddi Ar y Gyflogres

Yn ystod y flwyddyn nid yw'r Gronfa wedi penodi (2022-23: dim) unrhyw unigolion trwy gontractau oddi ar y gyflogres.

Mae'r Gronfa wedi talu costau ymgynghori o £1.4 (2022-23: £0.7) yn ystod y flwyddyn mewn perthynas â darparu cyngor ac arbenigedd na fyddem yn eu caffael fel mater o drefn i gefnogi ein gweithgareddau parhaus. Ar gyfer 2023-24, mae hyn yn cynnwys gwaith ymgynghori sy'n ymwneud â rhoi'r strategaeth ar waith, parhau â'n taith dechnoleg i'r cwmwl a gweithgarwch i gefnogi'r rhaglen gwella sefydliadol.

Ardoll Brentisiaethau

Mae'r ardoll brentisiaethau'n berthnasol i bob mudiad sydd â bil cyflogau blynyddol dros £3 miliwn. Mae cyfraniadau at y cyfrif ardoll brentisiaethau'n 0.5% o'r cyfanswm bil cyflogau ar ôl didynnu lwfans £15,000.

Mae'r llywodraeth yn cyfrannu hyd at 10% at y cyfrif mewn perthynas â symiau sy'n gysylltiedig â Lloegr. Gall cyflogwyr ddefnyddio'r cyfrif i dalu am weithgareddau hyfforddiant cymwys. Mae trefniadau prentisiaeth mewn perthynas â Chymru, Yr Alban a Gogledd Iwerddon heb eu newid.

Mae'r Gronfa wedi gwneud cyfanswm cyfraniad o £141,000 (2022-23: £125,000) at y cynllun yn ystod y flwyddyn ac yn unol ag arweiniad cyfrifyddu'r llywodraeth mae wedi dileu hwn fel cost staff o dan drethi.

Mae'r Gronfa wedi hawlio cyfanswm o £5,000 (2022-23: £48,000) yn ôl mewn costau hyfforddi gan ddarparwyr priodol. Dangosir y costau hyn fel costau hyfforddi mewn costau gweithredu gyda mantais tynnu i lawr o'r cyfrif ardoll brentisiaethau wedi'i ddangos mewn incwm fel grant gan y llywodraeth.

Cydraddoldeb mewn cyflogaeth

Mae'r Gronfa yn ceisio bod yn gyflogwr amrywiol a chynhwysol. Rydym yn ceisio sicrhau bod ein cydweithwyr yn adlewyrchu ac yn cynrychioli'r cymunedau y maent yn eu cefnogi'n briodol. Mae ein dull recriwtio'n sicrhau ein bod yn denu ystod amrywiol o ymgeiswyr ac rydym yn defnyddio ffynonellau, sianeli, cysylltiadau, asiantaethau a dulliau hysbysebu priodol i gefnogi hyn.

Rydym yn ceisio sicrhau ein bod yn darparu cyfleoedd hyfforddi a datblygu i'r holl gydweithwyr i fwyafu eu gallu i ymgymryd â'u rolau dros y Gronfa. Rydym yn cefnogi ystod o gyfleoedd hyfforddi sy'n gysylltiedig yn uniongyrchol, ac yn unigryw, i sgiliau y mae eu hangen i gyflawni'r rôl gan gynnwys datblygu arweinwyr a rheolwyr. Pan fydd staff yn datblygu problemau mynediad yn ystod eu cyflogaeth rydym yn ceisio sicrhau y gallant barhau i fodloni gofynion eu rôl gan gynnwys darparu cefnogaeth a hyfforddiant ychwanegol fel y bo angen. Mae'r tabl isod yn amlinellu ein hadroddiad monitro cydraddoldeb ar gyfer 2023-24.

Pobl ag Anableddau

	Y Gronfa	Gwasanaeth Sifil	DEYRNAS UNEDIG sy'n weithgar yn economaidd
	%	%	%
Staff sydd wedi datgan anabledd	17.4	15.8	24.0
Staff sydd heb ddatgan anabledd	82.6	84.2	76.0

Rhywedd

	Y Gronfa	Gwasanaeth Sifil	DEYRNAS UNEDIG sy'n weithgar yn economaidd
	%	%	%
Benywaidd	70.0	54.6	47.6
Gwrywaidd	30.0	45.4	52.4

Rhywedd

	Bwrdd	Cyfarwyddwyr	Uwch Staff y Gronfa (Arweinwyr)
	%	%	%
Benywaidd	58.3	40.0	69.2
Gwrywaidd	41.7	60.0	30.8

Grŵp Ethnig

	Y Gronfa	DEYRNAS UNEDIG sy'n weithgar yn economaidd
	%	%
Asiaidd	6.8	5.8
Du	4.7	3.9
Tsieineaidd	0.3	0.8
Cymysg	2.3	1.7
Arall	0.3	4.0
Gwyn	83.9	83.7
Dim Gwybodaeth	1.7	0.1
Ddim eisiau datgan	-	-

LGBT+

	Y Gronfa	Gwasanaeth Sifil
	%	%
LGBT+	8.7	6.4
Nad sy'n LGBT+	70.8	93.6
Anhysbys	20.5	-

Bwlch Cyflog Rhwng y Rhywiau

Mae'n ofynnol i'r Gronfa adrodd ar ei pherfformiad i'r llywodraeth o dan y rheoliadau Bwlch Cyflog Rhwng y Rhywiau.

Mae manylion llawn ar gael ar borth bwlch cyflog rhwng y rhywiau gov.uk ac fe'u cyhoeddir ar ein gwefan. Ar draws y Gronfa'n gyffredinol, rydym yn adrodd am fwlch cyflog rhwng y rhywiau o 1.9% (2022-23: 1.3%) ar gyfer cyflog canolrif tra ar gyfer tâl cymedrig, y bwlch yw 4.7% (2022-23: 6.7%). Rydym yn falch o'r gostyngiad yn ein bwlch cyflog cymedrig ers y llynedd a byddwn yn parhau â'r gwaith cadarnhaol rydym wedi'i ddechrau i leihau'r bwlch hwn ymhellach fyth.

Bwlch Cyflog mewn perthynas ag Ethnigrwydd

Er na fod dyletswydd gyfreithiol arnom i adrodd ein bwlch cyflog mewn perthynas ag ethnigrwydd, rydym wedi gwneud y penderfyniad i gyhoeddi ein canlyniadau ochr yn ochr â'r bwlch cyflog rhwng y rhywiau. Ar draws y Gronfa'n gyffredinol, rydym yn adrodd am fwlch cyflog mewn perthynas ag Ethnigrwydd o 2.4% (2022-23: 1.1%) ar gyfer cyflog canolrif. Ar gyfer tâl cymedrig, y gyfradd yw 4.5% (2022-23: minws 1.8%). Er bod y bwlch wedi ehangu ers y llynedd, rydym yn parhau i berfformio'n sylweddol well na fudiadau'r DU gyfan a'r Gwasanaeth Sifil ehangach.

Amser Hwyluso Undebau Llafur

Nifer y cyflogeion a oedd yn swyddogion perthnasol yr undeb yn ystod y flwyddyn ariannol	3
Nifer y cyflogeion cyfwerth ac amser llawn	1.5
Canran yr amser sy'n cael ei dreulio ar amser hwyluso gan swyddogion perthnasol yr undeb:	
0%	-
1-50%	3
51-99%	-
100%	-
Cyfanswm cost yr amser hwyluso	£66,277
Cyfanswm cost y bil cyflogau	£40,857,337
Canran y bil cyflogau sy'n cael ei threulio ar amser hwyluso	**0.2%**
Oriau a dreulir ar weithgareddau undeb llafur â thâl	180
Oriau a dreulir ar amser hwyluso â thâl	2,886
Canran	**6.2%**

David Knott
Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu

23 Gorffennaf 2024

North East Young Dads and Lads, Lloegr

Tystysgrif ac Adroddiad y Rheolwr a'r Archwilydd Cyffredinol i Senedd y Deyrnas Unedig, Senedd yr Alban, Senedd Cymru a Senedd Gogledd Iwerddon

Barn am ddatganiadau ariannol

Ardystiaf fy mod wedi archwilio datganiadau ariannol y Gronfa Loteri Fawr ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024 o dan Ddeddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 a Deddf Asedau Segur 2008 i 2022.

Mae'r datganiadau ariannol yn cynnwys

- datganiad sefyllfa ariannol y Gronfa Loteri Fawr ar 31 Mawrth 2024;
- Datganiad Incwm Net Cynhwysfawr, Datganiad Lif Arian a Datganiad Newidiadau mewn Ecwiti ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; a'r
- nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys y polisïau cyfrifyddu perthnasol.

Mae'r fframwaith adrodd ariannol a ddefnyddiwyd wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn gyfraith berthnasol a Safonau Cyfrifyddu Rhyngwladol a fabwysiadwyd gan y DU.

Yn fy marn i:

- mae'r datganiadau ariannol yn darparu barn wir a theg am gyflwr materion y Gronfa Loteri Fawr ar 31 Mawrth 2024 ac o gyfanswm ei wariant net cynhwysfawr ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- mae'r datganiadau ariannol wedi cael eu paratoi'n briodol yn unol â Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993, Deddf Asedau Segur 2008 i 2022 a chyfarwyddiadau'r Ysgrifennydd Gwladol a gyhoeddir oddi tanynt

Barn am reoleidd-dra

Yn fy marn i, ym mhob agwedd faterol mae'r incwm a gwariant a gofnodir yn y datganiadau ariannol wedi cael eu cymhwyso yn unol â bwriad Senedd y DU ac mae'r trafodion ariannol a gofnodir yn y datganiadau ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu.

Sail dros y farn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â'r Safonau Cyfrifyddu Rhyngwladol (ISA) (Deyrnas Unedig) a Nodyn Arfer 10 Archwilio Datganiadau Ariannol a Rheoleidd-dra Cyrff Sector Cyhoeddus yn y Deyrnas Unedig (2022). Disgrifir fy nghyfrifoldebau o dan y safonau hynny ymhellach yn adran cyfrifoldebau'r Archwilydd dros archwilio'r datganiadau ariannol fy nhystysgrif.

Mae'r safonau hynny'n mynnu fy mod i a fy staff yn cydymffurfio â Safonau Moesegol 2019 diwygiedig y Cyngor Adrodd Ariannol. Rwy'n annibynnol oddi wrth y Gronfa Loteri Fawr yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm archwiliad a'r datganiadau ariannol yn y Deyrnas Unedig. Mae fy staff a minnau wedi cyflawni ein cyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn.

Credaf fod y dystiolaeth archwilio yr wyf wedi'i chael yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail dros fy marn.

Casgliadau yn ymwneud â'r busnes gweithredol

Wrth archwilio'r datganiadau ariannol, deuthum i'r casgliad bod defnydd Cronfa'r Loteri Fawr o sail cyfrif busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol.

Yn seiliedig ar y gwaith yr wyf wedi'i wneud, nid wyf wedi nodi unrhyw ansicrwydd perthnasol yn ymwneud â digwyddiadau neu amodau a allai, yn unigol neu ar y cyd, daflu amheuaeth sylweddol ar allu'r Gronfa Loteri Fawr i barhau fel busnes gweithredol am gyfnod o ddeuddeg mis o leiaf o'r adeg yr awdurdodir y datganiadau ariannol i'w cyhoeddi.

Disgrifir fy nghyfrifoldebau a chyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu mewn perthynas â busnes gweithredol yn adrannau perthnasol y dystysgrif hon.

Mabwysiadir sail busnes gweithredol cyfrifyddu y Gronfa Loteri Fawr wrth ystyried y gofynion a nodir yn Llawlyfr Adrodd Llywodraeth y Trysorlys EF, sy'n ei gwneud yn ofynnol i endidau fabwysiadu sail cyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol lle roedd yn rhagweld y byddai'r gwasanaethau y maent yn eu darparu yn parhau i'r dyfodol.

Gwybodaeth Arall

Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys gwybodaeth a gynhwysir yn yr Adroddiad Blynyddol, ond nid yw'n cynnwys y datganiadau ariannol na fy nhystysgrif ac adroddiad archwilydd arnynt. Y Swyddog Cyfrifyddu sy'n gyfrifol am wybodaeth arall.

Nid yw fy marn ar y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall a gan eithrio i'r graddau y nodir yn benodol yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o gasgliad sicrwydd arnynt.

Fy nghyfrifoldeb yw darllen yr wybodaeth arall ac, wrth wneud hynny, ystyried p'un a yw'r wybodaeth arall yn faterol anghyson â'r datganiadau ariannol neu fy ngwybodaeth y daethpwyd o hyd iddi yn yr archwiliad neu sydd fel arall i'w gweld fel cael ei chamddatgan yn faterol.

Os byddaf yn nodi anghysondebau perthnasol o'r fath neu gamddatganiadau perthnasol ymddangosiadol, mae'n ofynnol i mi benderfynu a yw hyn yn arwain at gamddatganiad perthnasol yn y datganiadau ariannol eu hunain. Os dof i'r casgliad, yn seiliedig ar y gwaith yr wyf wedi'i wneud, bod camddatgan materol o'r wybodaeth arall hon, mae'n ofynnol i mi adrodd y ffaith honno.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w adrodd ar hyn o beth.

Barn am faterion eraill

Yn fy marn i, mae'r rhannau o'r Adroddiad Tâl cydnabyddiaeth a Staff sydd i'w harchwilio wedi'u paratoi'n briodol yn unol â chyfarwyddiadau'r Ysgrifennydd Gwladol a gyhoeddwyd o dan Ddeddf y Loteri Genedlaethol etc 1993 a Deddf Asedau Segur 2008 i 2022.

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a gyflawnwyd yn ystod yr archwiliad:

- mae'r rhannau o'r Adroddiad Atebolrwydd sydd i'w harchwilio wedi'u paratoi'n briodol yn unol â chyfarwyddiadau'r Ysgrifennydd Gwladol a gyhoeddwyd o dan Ddeddf y Loteri Genedlaethol etc 1993 a Deddf Asedau Segur 2008 i 2022; ac
- mae'r wybodaeth a roddir yn yr Adroddiadau Perfformiad ac Atebolrwydd ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar eu cyfer yn gyson â'r

datganiadau ariannol ac yn unol â'r gofynion cyfreithiol perthnasol.

Materion yr adroddaf arnynt trwy eithriad

Yng ngoleuni gwybodaeth a dealltwriaeth o'r Gronfa Loteri Fawr a'i hamgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi adnabod unrhyw gamddatgan materol yn yr Adroddiadau Perfformiad ac Atebolrwydd.

Nid oes gennyf unrhyw beth i adrodd amdano mewn perthynas â'r materion canlynol yr adroddaf amdanynt i chi os, yn fy marn i:

- nad yw cofnodion cyfrifyddu digonol wedi'u cadw gan y Gronfa Loteri Fawr neu ddychweliadau sy'n ddigonol ar gyfer fy archwiliad wedi'u derbyn gan ganghennau nas ymwelwyd â hwy gan fy staff; neu
- os nad wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau y mae eu hangen ar gyfer fy archwiliad; neu
- os nad yw'r datganiadau ariannol a'r rhannau o'r Adroddiad Atebolrwydd sydd i'w harchwilio'n cyfateb i'r cofnodion cyfrifo a'r dychweliadau; neu
- nid yw rhai datgeliadau o daliadau a nodir gan Lawlyfr Adroddiadau Ariannol y Llywodraeth Trysorlys EF wedi'u gwneud neu nid yw rhannau o'r Adroddiad Tâl a Staff sydd i'w harchwilio yn cyd-fynd â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- os nad yw'r Datganiad Llywodraethu'n adlewyrchu cydymffurfiad â chanllawiau Trysorlys EF.

Cyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu ar gyfer y datganiadau ariannol

Fel yr esbonnir yn llawnach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu, mae'r Swyddog Cyfrifyddu'n gyfrifol am:

- gynnal cofnodion cyfrifyddu dilys;
- darparu mynediad i'r C&AG i'r holl wybodaeth y mae rheolwyr yn ymwybodol ohoni sy'n berthnasol i baratoi'r datganiadau ariannol megis cofnodion, dogfennaeth a materion eraill;
- rhoi gwybodaeth ychwanegol ac esboniadau i'r C&AG sydd eu hangen ar gyfer ei archwiliad;
- darparu mynediad anghyfyngedig i'r C&AG i bersonau o fewn y Gronfa Loteri Fawr y mae'r archwilydd yn penderfynu ei bod yn angenrheidiol cael tystiolaeth archwilio ganddynt;
- sicrhau bod rheolaethau mewnol o'r fath ar waith fel y bernir sy'n angenrheidiol i alluogi paratoi datganiadau ariannol i fod yn rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny oherwydd twyll neu gamgymeriad;
- paratoi datganiadau ariannol sy'n rhoi darlun cywir a theg yn unol â chyfarwyddiadau'r Ysgrifennydd Gwladol a gyhoeddwyd o dan Ddeddf y Loteri Genedlaethol etc 1993 a Deddfau Asedau Segur 2008 i 2022.
- paratoi'r adroddiad blynyddol, sy'n cynnwys yr Adroddiad Tâl cydnabyddiaeth a Staff, yn unol â chyfarwyddiadau'r Ysgrifennydd Gwladol a gyhoeddwyd o dan Ddeddf y Loteri Genedlaethol etc 1993 a Deddfau Asedau Segur 2008 i 2022; ac
- asesu gallu Cronfa'r Loteri Fawr i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu, fel y bo'n berthnasol, faterion sy'n ymwneud â busnes gweithredol a defnyddio sail busnes gweithredol cyfrifyddu oni bai bod y Swyddog Cyfrifyddu yn rhagweld na fydd y gwasanaethau a ddarperir gan y Gronfa Loteri Fawr yn parhau i gael eu darparu yn y dyfodol.

Cyfrifoldebau'r archwilydd dros archwilio'r datganiadau ariannol

Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio, ardystio ac adrodd ar y datganiadau ariannol yn unol â Deddf y Loteri Genedlaethol etc 1993 a Deddf Asedau Segur 2008 i 2022.

Fy amcanion yw sicrhau sicrwydd rhesymol ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd yn rhydd o gamddatganiad perthnasol, p'un ai oherwydd twyll neu wall, a chyhoeddi tystysgrif sy'n cynnwys fy marn. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhelir yn unol ag ISA (y Deyrnas Unedig) bob amser yn datgelu camddatgan materol pan fydd yn bodoli. Gall camddatgan ddeillio o dwyll neu wall ac ystyrir ei fod yn faterol os, yn unigol neu ar y cyd, gellir disgwyl yn rhesymol eu bod yn dylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr a wneir ar sail y datganiadau ariannol hyn.

I ba raddau yr ystyriwyd bod yr archwiliad yn gallu canfod diffyg cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau gan gynnwys twyll

Rwy'n dylunio gweithdrefnau yn unol â'm cyfrifoldebau, a amlinellir uchod, i ganfod camddatganiadau perthnasol mewn perthynas â diffyg cydymffurfio â deddfau a rheoleiddio, gan gynnwys twyll. Manylir isod i ba raddau y gall fy ngweithdrefnau ganfod diffyg cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau, gan gynnwys twyll.

Nodi ac asesu risgiau posibl yn ymwneud â diffyg cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau, gan gynnwys twyll

Wrth nodi ac asesu risgiau camddatganiad sylweddol mewn perthynas â diffyg cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau, gan gynnwys twyll, fe wnes y canlynol:

- ystyried natur y sector, yr amgylchedd rheoli a pherfformiad gweithredol gan gynnwys dyluniad polisïau cyfrifyddu a dangosyddion perfformiad allweddol y Gronfa Loteri Fawr.
- ymchwilio i reolwyr, pennaeth archwilio mewnol y Gronfa Loteri Fawr a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, gan gynnwys cael ac adolygu dogfennau ategol sy'n ymwneud â pholisïau a gweithdrefnau'r Gronfa Loteri Fawr sy'n ymwneud â:
  - nodi, gwerthuso a chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau;
  - canfod ac ymateb i risgiau twyll; a
  - y rheolaethau mewnol a sefydlwyd i liniaru risgiau sy'n ymwneud â thwyll neu ddiffyg cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau gan gynnwys rheolaethau'r Gronfa Loteri Fawr sy'n ymwneud â chydymffurfiaeth y Gronfa Loteri Fawr â Deddf y Loteri Genedlaethol etc 1993 a Deddfau Asedau Segur 2008 i 2022, a Rheoli Cyhoeddus Arian.
- holi rheolwyr, pennaeth archwilio mewnol y Gronfa Loteri Fawr a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu:

  - a oeddent yn ymwybodol o unrhyw achosion o ddiffyg cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau;
  - a oeddent yn gwybod am unrhyw dwyll gwirioneddol, amheus neu honedig;

- trafod ymhlith y tîm ymgysylltu ynghylch sut a ble y gallai twyll ddigwydd yn y datganiadau ariannol ac unrhyw ddangosyddion posibl o dwyll.

O ganlyniad i'r gweithdrefnau hyn, ystyriais y cyfleoedd a'r cymhellion a all fodoli o fewn y Gronfa Loteri Fawr ar gyfer twyll a nodais y potensial mwyaf ar gyfer twyll yn y meysydd canlynol: cydnabyddiaeth refeniw, postio cyfnodolion anarferol, trafodion cymhleth, rhagfarn mewn amcangyfrifon rheoli a gwariant grant. Yn gyffredin â phob archwiliad o dan ISAs (y DU), mae hefyd yn ofynnol i mi gyflawni gweithdrefnau penodol i ymateb i'r risg y bydd rheolwyr yn diystyru rheolaethau.

Cefais ddealltwriaeth o fframwaith awdurdod y Gronfa Loteri Fawr a fframweithiau cyfreithiol a rheoleiddiol eraill y mae'r Gronfa Loteri Fawr yn gweithredu ynddynt. Canolbwyntiais ar y cyfreithiau a'r rheoliadau hynny a gafodd effaith uniongyrchol ar symiau a datgeliadau perthnasol yn y datganiadau ariannol neu a gafodd effaith sylfaenol ar weithrediadau'r Gronfa Loteri Fawr. Roedd y cyfreithiau a'r rheoliadau allweddol a ystyriwyd gennyf yn y cyd-destun hwn yn cynnwys Deddf y Loteri Genedlaethol etc 1993 a Deddfau Asedau Segur 2008 i 2022, Rheoli Arian Cyhoeddus, cyfraith cyflogaeth a Deddfwriaeth treth.

Ymateb archwilio i risg a nodwyd

- Er mwyn ymateb i'r risgiau a nodwyd sy'n deillio o'r gweithdrefnau uchod, fe wnes i'r canlynol:
- adolygu datgeliadau'r datganiadau ariannol a phrofi dogfennau ategol i asesu cydymffurfiaeth â darpariaethau'r cyfreithiau a'r rheoliadau perthnasol a ddisgrifir uchod fel rhai sy'n cael effaith uniongyrchol ar y datganiadau ariannol;
- holi rheolwyr, y Pwyllgor Archwilio a Risg a chwnsler cyfreithiol mewnol ynghylch ymgyfreitha a hawliadau gwirioneddol a phosibl;
- adolygu cofnodion cyfarfodydd y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu a'r Bwrdd ac adroddiadau archwilio mewnol;
- mynd i'r afael â'r risg o dwyll trwy reolwyr yn diystyru rheolaethau, trwy brofi priodoldeb cofnodion cyfnodolion ac addasiadau eraill; asesu a yw'r dyfarniadau ar amcangyfrifon yn arwydd o ragfarn bosibl; a gwerthuso rhesymeg busnes unrhyw drafodion arwyddocaol sy'n anarferol neu y tu allan i waith arferol y busnes; a
- phrofi sampl o wariant grant i gael sicrwydd bod grantiau wedi'u gwario at y dibenion a fwriadwyd.

Cyfleu deddfau a rheoliadau perthnasol a risgiau twyll posib i holl aelodau'r tîm ymgysylltu a pharhau'n effro i unrhyw arwyddion o dwyll neu ddiffyg cydymffurfio â deddfau a rheoliadau trwy gydol yr archwiliad.

Mae disgrifiad pellach o fy nghyfrifoldebau dros archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol yn: www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities

Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o fy nhystysgrif.

Cyfrifoldebau eraill archwilwyr

Mae'n ofynnol i mi ddod o hyd i ddigon o dystiolaeth i roi sicrhad archwilio rhesymol bod y gwariant a'r incwm a gofnodir yn y datganiadau ariannol wedi cael eu cymhwyso i'r dibenion yn unol â bwriad Senedd y Deyrnas Unedig a bod y trafodion ariannol a gofnodir yn y datganiadau ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu.

Rwy'n cyfathrebu â'r rhai sydd â gofal llywodraethu mewn perthynas â, ymysg pethau eraill, cwmpas ac amseru cynlluniedig yr archwiliad a chanfyddiadau arwyddocaol yr archwiliad, gan gynnwys unrhyw ddiffygion arwyddocaol mewn rheolaeth fewnol yr wyf yn eu hadnabod yn ystod fy archwiliad.

Adroddiad

Nid oes gennyf unrhyw arsylwadau ynglŷn â'r datganiadau ariannol hyn.

Gareth Davies
24 Gorffennaf 2024
Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol

Y Swyddfa Archwilio Genedlaethol
157-197 Buckingham Palace Road
Victoria
Llundain
SW1W 9SP

Datganiadau ariannol

Datganiad incwm net cynhwysfawr

	Nodyn	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023 £000
Incwm			
Incwm Loteri			
Enillion gan y Loteri Genedlaethol	13	689,346	707,237
Incwm Buddsoddi o Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol	13	33,588	14,192
Llog banc a llog arall a dderbynnir	2	631	83
Adennill grantiau	2	4,034	2,932
		727,599	**724,444**
Incwm arian asedau segur			
Derbyniwyd/Derbyniadwy o Reclaim Fund Ltd	34a	90,374	91,756
Llog banc derbyniadwy	34a	7,450	1,753
Adennill grantiau	34a	68	7
		97,892	**93,516**
Incwm Cronfa Community Organisations Cost of Living			
Derbyniwyd/Derbyniadwy gan DCMS	28	74,216	-
Llog a dderbyniwyd	28	117	-
		74,333	**-**
Million Hours Fund Incwm			
Derbyniwyd/Derbyniadwy gan DCMS	29	3,938	-
Llog a dderbyniwyd	29	23	-
		3,961	**-**
Incwm Cronfa Gymorth Cymunedol y Coronafeirws			
Llog a dderbyniwyd	30	12	2
Adennill grantiau	30	6	97
		18	**99**
Incwm Cronfa Local Connections			
Adennill grantiau	31	2	-
		2	**-**
Incwm Cronfa Living Places and Spaces			
Derbyniwyd/Derbyniadwy gan DfI	32	-	791
Adennill grantiau	32	3	9
		3	**800**
Incwm Cronfa Caru'n Cynefin			
Adennill grantiau	33	-	5
		-	**5**
Incwm arall	2	2,227	4,806
Cyfanswm incwm		**906,035**	**823,670**

	Nodyn	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023 £000
Gwariant			
Gwariant ar raglenni'r Loteri Genedlaethol			
Gwariant ar grantiau	3	700,565	616,197
Gwariant ar grantiau wedi darfod neu eu diddymu	3	(17,483)	(4,317)
Gwariant uniongyrchol i gefnogi rhaglenni	4	3,226	3,557
		686,308	**615,437**
Gwariant ar y rhaglen arian asedau segur			
Trosglwyddiadau/trosglwyddadwy i ddosbarthwyr penodol	34a	111,780	65,847
Gwariant ar grantiau	34a	15,290	20,592
Gwariant ar grantiau wedi darfod neu eu diddymu	34a	(58)	(34)
		127,012	**86,405**
Gwariant ar raglenni Cronfa Community Organisations Cost of Living Fund			-
Gwariant ar grantiau	28	70,709	-
Gwariant ar grantiau wedi darfod neu eu diddymu	28	(192)	-
		70,517	**-**
Gwariant ar raglenni Cronfa Million Hours			
Gwariant ar grantiau	29	10,091	-
		10,091	**-**
Gwariant ar raglenni Cronfa Gymorth Cymunedol y Coronafeirws			
Gwariant ar grantiau	30	-	-
Gwariant ar grantiau wedi darfod neu eu diddymu	30	219	(28)
		219	**(28)**
Gwariant ar raglenni Cronfa Local Connections			
Ad-dalwyd i DCMS	31	5	-
		5	**-**

	Nodyn	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023 £000
Gwariant ar raglenni Cronfa Living Places and Spaces			
Gwariant ar grantiau	32	21	741
Ad-dalwyd i DfI	32	13	-
		34	**741**
Gwariant ar raglenni Cronfa Caru'n Cynefin			
Gwariant ar grantiau	33	-	-
Gwariant ar grantiau wedi darfod neu eu diddymu	33	5	-
		5	**-**
Costau gweithredu			
Costau gweithredu ar gyfer dosbarthu incwm y Loteri	5	51,944	49,899
Costau gweithredu a ailgodir	5	1,557	1,995
Costau gweithredu ar gyfer dosbarthu arian cyfrifon segur	5	830	615
Costau gweithredu ar gyfer dosbarthu arian Cronfa Community Organisations Cost of Living	5	3,316	-
Costau gweithredu ar gyfer dosbarthu arian Cronfa Million Hours	5	177	-
Costau gweithredu ar gyfer dosbarthu arian Cronfa Cymunedol y Coronafeirws	5	(213)	1
Costau gweithredu ar gyfer dosbarthu arian Cronfa Local Connections	5	-	-
Costau gweithredu ar gyfer dosbarthu arian Cronfa Living People and Spaces	5	-	41
		57,611	**52,551**
Ailstrwythuro a buddsoddiad	8	1,194	648
Cyfanswm gwariant		**952,996**	**755,754**
Gwarged cyn treth		**(46,961)**	**67,916**
Treth	9	(120)	(16)
Treth asedau segur	9	(1,748)	-
Cyfanswm(gwariant)/incwmnetcynhwysfawr		**(48,829)**	**67,900**

Mae'r holl incwm a gwariant yn berthnasol i weithgareddau parhaus.

Datganiad sefyllfa ariannol

	Nodyn	Ar 31 Mawrth 2024 £000	Ar 31 Mawrth 2023 £000
Asedau anghyfredol			
Eiddo, peiriannau a chyfarpar	10	283	367
Asedau anniriaethol	11	-	19
Asedau hawl i ddefnyddio	20	4,037	1,968
		4,320	**2,354**
Asedau cyfredol			
Masnach ac arian arall a dderbynnir	12	4,712	45,417
Arian yn y banc ac mewn llaw		231,961	237,626
Balans buddsoddi yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol	13	530,214	489,080
		766,887	**772,123**
Cyfanswm asedau		**771,207**	**774,477**
Rhwymedigaethau cyfredol			
Masnach ac arian arall a delir	14	(587,454)	(560,207)
Rhwymedigaethau prydles	20	(586)	(949)
Cyfanswm asedau llai ymrwymiadau net cyfredol		**183,167**	**213,321**
Asedau anghyfredol			
Masnach ac arian arall a delir	14	(473,129)	(457,599)
Rhwymedigaethau prydles	20	(3,561)	(757)
Darpariaethau	15	(1,389)	(1,048)
Asedau llai rhwymedigaethau		**(294,912)**	**(246,083)**
Cynrychiolir gan:			
Arian wrth gefn y Loteri		(366,755)	(355,458)
Arian wrth gefn asedau segur		76,886	108,584
Arian wrth gefn Cronfa Community Organisations Cost of Living Fund		500	-
Arian wrth gefn Cronfa Million Hours		(6,307)	-
Arian wrth gefn Cronfa Gymorth Cymunedol y Coronafeirws		764	752
Arian wrth gefn Cronfa Local Connections		-	3
Arian wrth gefn Cronfa Living Places and Spaces		-	31
Arian wrth gefn Cronfa Caru'n Cynefin		-	5
		(294,912)	**(246,083)**

Mae'r nodiadau ar dudalennau 220 i 326 yn ffurfio rhan o'r cyfrifon hyn.

Llofnodwyd ar ran Bwrdd y Gronfa Loteri Fawr ar 23 Gorffennaf 2024.

David Knott
Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu

Paul Sweeney
Cadeirydd

Datganiad newidiadau mewn ecwiti

Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024

	Cyfrifon Loteri	Asedau Segur	Cronfa Community Organisations Cost of Living	Cronfa Million Hours	Cronfa Gymorth Cymunedol y Coronafeirws	Cronfa Local Connections	Cronfa Living Places and Spaces	Cronfa Caru'n Cynefin	Cyfanswm
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Sefyllfa warged gychwynnol	(355,458)	108,584	-	-	752	3	31	5	(246,083)
Trosglwyddwyd o'r Datganiad Incwm Cynhwysfawr	(11,297)	(31,698)	500	(6,307)	12	(3)	(31)	(5)	(48,829)
Sefyllfa warged derfynol	**(366,755)**	**76,886**	**500**	**(6,307)**	**764**	**-**	**-**	**-**	**(294,912)**

Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023

	Cyfrifon Loteri	Asedau Segur	Cronfa Community Organisations Cost of Living	Cronfa Million Hours	Cronfa Gymorth Cymunedol y Coronafeirws	Cronfa Local Connections	Cronfa Living Places and Spaces	Cronfa Caru'n Cynefin	Cyfanswm
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Sefyllfa warged gychwynnol	(416,713)	102,088	-	-	626	3	13	-	(313,983)
Trosglwyddwyd o'r Datganiad Incwm Cynhwysfawr	61,255	6,496	-	-	126	-	18	5	67,900
Sefyllfa warged derfynol	**(355,458)**	**108,584**	**-**	**-**	**752**	**3**	**31**	**5**	**(246,083)**

Datganiad llif arian

	Nodyn	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023 £000
(Diffyg)/Gwarged ar gyfer y cyfnod		(48,829)	67,900
Colled wrth waredu asedau anghyfredol	10, 11	45	37
Dibrisio eiddo, peiriannau a chyfarpar ac amorteiddio asedau anniriaethol	10, 11	245	760
Dibrisiant asedau prydles hawl-i-ddefnydd	20	1,456	1,600
Treuliau llog	20	174	(32)
(Diffyg)/Gwarged wedi'i addasu ar gyfer trafodion nad ydynt yn arian parod		**(46,909)**	**70,265**
Gostyngiad/(Cynnydd) mewn masnachu ac arian arall a dderbynnir	12	40,705	(3,559)
(Cynnydd) yn balans NLDF	13	(41,134)	(90,430)
Cynnydd mewn masnachu ac arian taladwy arall	14	42,777	100,002
Cynnydd mewn darpariaethau	15	341	21
(All-lif)/mewnlif arian parod net o weithgareddau gweithredu		**(4,220)**	**76,299**
Llif arian o weithgareddau buddsoddi			
Ad-dalu benthyciadau a rhwymedigaethau prydlesu	20	(1,258)	(1,940)
Llif arian o weithgareddau buddsoddi			
Taliadau i gaffael eiddo, peiriannau a chyfarpar	10, 11	(187)	(46)
(Gostyngiad)/Cynnydd mewn arian parod		**(5,665)**	**74,313**
(Gostyngiad)/cynnydd net mewn arian parod a chyfwerth ag arian parod			
Balansau arian wedi'u cario ymlaen		231,961	237,626
Llai balansau arian wedi'u cario ymlaen		(237,626)	(163,313)
(Gostyngiad)/Cynnydd mewn arian parod		**(5,665)**	**74,313**

Mae'r nodiadau ar dudalennau 220 i 326 yn ffurfio rhan o'r cyfrifon hyn.

Nodiadau i'r cyfrifon

1. Datganiad o bolisïau cyfrifyddu

Paratowyd y datganiadau ariannol hyn yn unol â Llawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth (FReM) 2023-24 a gyhoeddir gan Drysorlys EF a'r Cyfarwyddiadau Cyfrifon a gyhoeddir gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn unol ag Adran 36A (2) Deddf y Loteri Genedlaethol etc 1993 (fel y'i diwygir gan Ddeddfau'r Loteri Genedlaethol 1998 a 2006) a Deddf Asedau Segur 2008 i 2022.

Mae'r polisïau cyfrifyddu sydd wedi'u cynnwys yn FReM yn cymhwyso Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS) fel y'u haddaswyd neu ddehonglwyd ar gyfer cyd-destun y sector cyhoeddus. Pan fydd FReM yn caniatáu dewis polisi cyfrifyddu, dewisir y polisi cyfrifyddu y bernir ei fod yn fwyaf priodol i amgylchiadau penodol y Gronfa at ddiben darparu barn wir a theg. Disgrifir y polisïau penodol a fabwysiedir gan y Gronfa ar gyfer 2023/24 isod. Maent wedi eu cymhwyso'n gyson wrth ymdrin ag eitemau yr ystyrir eu bod yn faterol i'r cyfrifon. Nid ydym wedi mabwysiadu unrhyw IFRS a gyhoeddwyd nad yw wedi dod i rym eto.

1.1 Confensiwn cyfrifyddu

Paratowyd y cyfrifon hyn o dan y confensiwn cost hanesyddol wedi'i addasu pan fo'n briodol er gwerth teg. Credwn nad yw'r gost hanesyddol yn sylweddol wahanol i werth teg.

Heb gyfyngu ar yr wybodaeth a roddir, mae'r cyfrifon yn bodloni gofynion cyfrifyddu a datgelu'r Ddeddf Cwmnïau, FReM a Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol, lle bo'n briodol.

1.2 Busnes gweithredol

Paratowyd y cyfrifon hyn ar sail busnes cyfredol; mae hyn yn gyson â'r canllawiau a nodir yn Llawlyfr Adroddiadau Ariannol y Llywodraeth sy'n dweud "rhoi sylw i'r dybiaeth sylfaenol y bydd datganiadau ariannol yn cael eu paratoi ar sail busnes cyfredol". Ar ben hynny, mae'n datgan y "dylai endidau noddedig y mae eu datganiadau o sefyllfa ariannol yn dangos cyfanswm rhwymedigaethau net baratoi eu datganiadau ariannol ar sail busnes gweithredol oni bai, ar ôl trafod gyda'u noddwyr, yr ystyrir bod y sail busnes gweithredol yn amhriodol". Nid oes unrhyw drafodaethau o'r fath wedi'u cynnal.

Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol yw enw gweithredu'r Gronfa Loteri Fawr. Mae'r Gronfa Loteri Fawr yn gorfforaeth statudol a sefydlwyd gan Ddeddf y Loteri Genedlaethol 2006. Hyd y gŵyr y Bwrdd, nid oes unrhyw fwriad i ddiddymu'r ddeddfwriaeth honno.

Mae'r Gronfa'n gyfrifol am ddosbarthu 40% o'r symiau achosion da a godir drwy'r Loteri Genedlaethol, y mae'n eu dosbarthu drwy ddyfarniadau grant i gefnogi prosiectau â ffocws cymunedol. Dyma ei phrif ffynhonnell ariannu a busnes.

Yn ychwanegol at ddosbarthu arian a godir gan y Loteri Genedlaethol i achosion da, mae'r Gronfa'n gyfrifol am ddosbarthu arian a ryddheir o gyfrifon banc segur ac asedau perthynol dan ddarpariaethau

Deddf Asedau Segur 2022. Mae’r Gronfa wedi’i chyfarwyddo yn y modd y mae arian cyfrifon segur yn cael ei ddosbarthu ac nid yw’n gwneud taliadau arian parod nes derbynnir arian parod.

Ni ddarperir unrhyw wasanaethau dewisol a gefnogir gan ffynonellau ariannu eraill.

Ar gyfer gweithgaredd grant y Loteri Genedlaethol tynnir arian parod i lawr o Gronfa Dosbarthu’r Loteri Genedlaethol NLDF yn ôl yr angen. Arian parod yw balans y Gronfa yn NLDF i bob pwrpas.

Ar gyfer incwm y Loteri Genedlaethol a thaliadau grant mae’r Gronfa, fel rhan o’i phrosesau busnes craidd, yn cynhyrchu rhagolwg llif arian manwl sy’n ymestyn ymlaen ar hyn o bryd hyd at ddiwedd blwyddyn ariannol 2028/29.

- Mae hwn yn defnyddio rhagolygon gweithredwyr o refeniw’r Loteri i lywio rhagamcanion incwm, gydag addasiadau’n cael eu gwneud yn lleol i adlewyrchu gofal dros uchelgeisiau twf yn y dyfodol. Mae’r Gronfa hefyd yn ystyried addasiad ar ragolygon incwm o +/- 5% yn ei rhagamcanion i ddangos effaith amrywiadau posibl yn erbyn rhagamcanion achosion canolog.
- Mae’n ofynnol i dimau ariannu ddarparu manylion am ymrwymiadau grant hysbys yn y dyfodol a dyfarniadau grant disgwyliedig yn y dyfodol i lywio’r rhagolygon llif arian. Lle nad yw dyfarniadau grant yn y dyfodol yn hysbys eto oherwydd nad yw rhaglenni’r dyfodol wedi’u cytuno eto, mae ymrwymiad grant heb ei ddyrannu wedi’i gynnwys yn y rhagolwg.
- Mae balans arian parod sylfaenol derbyniol hefyd wedi’i sefydlu yn NLDF, ar hyn o bryd yn seiliedig ar 20% o incwm y Loteri namyn £20 miliwn. Defnyddir hwn i bennu’r all-lif arian parod mwyaf a ragwelwyd o daliadau grant y gellir eu gwneud tra’n dal i ddiogelu lefel sylfaenol o arian yn NLDF.

Yn seiliedig ar y diweddariad diweddaraf o’r rhagolwg llif arian, mae’r Gronfa’n disgwyl cadw balans arian parod o £409.4 miliwn yn NLDF ar 31 Mawrth 2026. Mae hyn £279.6 miliwn yn uwch na’r isafswm balans arian parod derbyniol a bennwyd gan y Gronfa yn NLDF ar yr un pryd.

Er bod rhai risgiau i gyflawni hyn, er enghraifft, cynnal cyfran y Gronfa o 40% o incwm y Loteri, cyflawni yn erbyn cynlluniau twf uchelgeisiol gan y gweithredwr newydd a’r ansicrwydd cynhenid yn refeniw y Loteri yn y dyfodol, nid yw’r Bwrdd yn ystyried bod unrhyw ansicrwydd perthnasol i’w gasgliad ei bod yn briodol i’r cyfrifon gael eu paratoi ar sail busnes gweithredol.

1.3 Cronfa Ddosbarthu’r Loteri Genedlaethol

Mae’r balansau a ddelir yn NLDF yn parhau o dan stiwardiaeth yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon. Er hynny, mae cyfran y balans hwn y gellir ei phriodoli i’r Gronfa i’w gweld yn y cyfrifon ac, ar 31 Mawrth 2024, mae wedi’i hardystio gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon fel arian sydd ar gael ar gyfer ei ddosbarthu gan y Gronfa mewn perthynas ag ymrwymiadau presennol a’r rhai yn y dyfodol.

1.4 Eiddo, peiriannau a chyfarpar

Mae eiddo, peiriannu a chyfarpar wedi’u cydnabod yn y Datganiad o Sefyllfa Ariannol am y gost, ac eithrio eitemau â chost o lai na £2,000 sy’n cael eu dibrisio i’r Datganiad Incwm Cynhwysfawr ym mlwyddyn eu caffael.

Darperir dibrisiant yn unol â’r cyfraddau a gyfrifwyd i ddileu prisiau’r asedau ar sail llinell wastad yn ystod amcangyfrif o’u hoes ddefnyddiol, fel a ganlyn:

- **Gwelliannau prydles**
  Dros gyfnod y les
- **Cyfarpar TG**
  3 blynedd
- **Offer, dodrefn a ffitiadau swyddfa**
  3 blynedd

1.5 Asedau anniriaethol

Yn unol ag IAS 38 ‘Asedau Anniriaethol’, cydnabyddir costau datblygu y gellir eu priodoli’n uniongyrchol i ddylunio a phrofi’r meddalwedd adnabyddadwy ac unigryw fel ased anniriaethol. Mae costau y gellir eu priodoli’n uniongyrchol yn cynnwys ffioedd contractwyr allanol a chostau cyflogeion. Yn dilyn cydnabyddiaeth gychwynnol o’r asedau rydym yn amorteiddio ar sail linol dros y bywyd defnyddiol amcangyfrifedig fel a ganlyn:

- **System rheoli grantiau**
  Pedair blynedd neu fywyd economaidd defnyddiol sy’n weddill pan fydd wedi’i ddiwygio
- **Gwefan**
  Pum mlynedd

Nid ydym yn amorteiddio costau mewn perthynas ag asedau sy’n cael eu hadeiladu. Mae asedau anniriaethol wedi bod yn destun adolygiad gwerth gostyngol o dan IAS 36 (nodyn 11).

1.6 Cronfa bensiwn

Mae gweithwyr yn rhan o ddarpariaethau PCSPS, sy’n gynllun pensiwn amlgyflogwr heb ei ariannu â buddion wedi’u diffinio. Fel arall gallant ymuno â Chynllun Pensiwn Partneriaeth y Gwasanaeth Sifil - pensiwn budd-ddeiliad. Telir buddiannau pensiwn gan PCSPS. Mae ein rhwymedigaethau wedi’u cyfyngu i gost, sydd wedi’i osod gan Brif Actwari’r Llywodraeth, mewn perthynas â chyflogau a delir ym mhob blwyddyn. Prisiwyd y cynllun ddiwethaf ar 31 Mawrth 2020.

1.7 Prydlesi

Prydlesai

Nodir asedau hawl i defnyddio yn y datganiad sefyllfa ariannol ar gost a bennir gan werth gyfredol y taliadau dan bob prydles. Caiff y costau hyn eu hamorteiddio dros gyfnod isafswm y brydles gan gynnwys cyfnodau dewisol lle mae’r Gronfa’n sicr neu’n weddol sicr o arfer yr opsiwn i ymestyn. Codir y costau ariannol o wasanaethu’r asedau ar brydles fel llog yn y datganiad o incwm cynhwysfawr.

Leswr

Pan fyddwn wedi darparu cyfnod di-rent neu gymhelliad arall i denant, mae cost y cymhelliad hwn wedi’i dosrannu dros y cyfnod i ba un bynnag yw’r cynharaf o’r dyddiad adolygu rhent neu ddyddiad dod i ben y les ar sail linol.

1.8 Gwariant ar raglenni

Mae Deddf y Loteri Genedlaethol etc 1993 yn gwneud darpariaeth i’r Gronfa ddosbarthu grantiau i ariannu neu gynorthwyo ariannu prosiectau a

gwneud neu gychwyn trefniadau sydd â'r nod o dalu am wariant sy'n elusennol neu'n gysylltiedig ag iechyd, addysg neu'r amgylchedd fel a bennir gan yr Ysgrifennydd Gwladol.

Dyfarniadau grant

Cyfrifir dyfarniadau grant fel gwariant yn y Datganiad Incwm Net Cynhwysfawr a, hyd nes y cânt eu talu, fel rhwymedigaethau yn y Datganiad Sefyllfa Ariannol os ydynt yn gweddu i ddiffiniad rhwymedigaethau yn IAS37 Darpariaethau, Rhwymedigaethau Amodol ac Asedau Amodol, p'un a ydynt yn deillio o rwymedigaethau cyfreithiol neu adeiladol. Cydnabyddir dyfarniadau grant fel gwariant a chyfrifir am rwymedigaethau pan:

- fo'r Gronfa wedi dod i benderfyniad pendant ar y dyfarniad; ac
- mae derbynnydd y dyfarniad wedi'i hysbysu amdano; ac
- mae'r dyfarniad yn rhydd rhag unrhyw amodau o dan reolaeth y Gronfa.

Nid yw dyfarniadau grant y gwnaed penderfyniad ffurfiol arnynt gan y Gronfa nad ydynt yn bodloni diffiniad technegol rhwymedigaethau, naill ai oherwydd nad ydynt wedi'u cyfathrebu i'r derbynnydd, neu gan nad ydynt yn bodloni meini prawf llym mewn perthynas â naill ai amodau penodol neu fathau o ddyfarniadau (gweler isod), wedi'u cynnwys mewn gwariant yn y Datganiad Incwm Net Cynhwysfawr neu fel rhwymedigaethau yn y Datganiad Sefyllfa Ariannol ond yn cael eu datgelu fel rhwymedigaethau amodol yn Nodyn 17.

Dyfarniadau datblygu

Pan fydd y Gronfa'n cadw'r disgresiwn i wneud dyfarniadau dilynol yn dilyn cam datblygu a ariannwyd, nid yw'r dyfarniad dilynol posib yn cael ei drin fel rhwymedigaeth hyd nes bod y Gronfa wedi gwneud penderfyniad ffurfiol i symud ymlaen ag ef.

Dyfarniadau ar sail perfformiad

Pan fydd talu dyfarniad cyfan neu ran ohono'n amodol ar amod perfformiad, nid yw'r rhan o'r dyfarniad sy'n destun yr amod yn cael ei drin fel rhwymedigaeth hyd nes bod yr amod yn cael ei fodloni.

Dyfarniadau cam lluosog

Pan wneir dyfarniad sy'n daladwy dros gamau lluosog ac mae parhau â'r dyfarniad yn dibynnau ar ganlyniad adolygiadau ffurfiol gan y Gronfa, bydd camau diweddarach y dyfarniad yn cael eu trin fel rhwymedigaeth naill ai os mai natur yr adolygiad yw cadarnhau cynnydd, neu os mai canlyniad yr adolygiad yw bod y Gronfa'n parhau â'r dyfarniad.

Dosbarthu rhwymedigaethau

Mae rhwymedigaethau grant ar ddyddiad y Datganiad sefyllfa ariannol wedi'u dosbarthu'n groniadau oni bai eu bod yn bodloni'r meini prawf cydnabyddiaeth yn IAS37, Darpariaethau, Rhwymedigaethau Amodol ac Asedau Amodol.

Grantiau sy'n cael eu had-dalu a'u hadennill

Mae amodau ein grant yn cynnwys grantiau a dalwyd. Gall hyn ddigwydd pan fydd y deiliad grant yn methu â chydymffurfio ag amodau a thelerau neu pan fydd gwariant gwirioneddol derbynnydd yn is na'r grant a dalwyd yn seiliedig ar amcangyfrif o gostau.

Mae arian sy'n cael ei adennill yn cael ei gydnabod fel incwm ar ôl derbyn yr ad-daliad.

Gwariant uniongyrchol ar raglenni

Rydym yn cofnodi 'gwariant uniongyrchol ar raglenni' fel y costau hynny a geir wrth gyflwyno gwasanaethau'n uniongyrchol i fuddiolwyr neu dderbynyddion grant o dan a36B Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993. Er enghraifft, darparu strwythurau cefnogi ymgeiswyr a deiliaid grant a sicrhau ansawdd er budd uniongyrchol derbynyddion grant.

Gwariant ar grantiau wedi darfod neu eu diddymu

Rydym yn cofnodi 'gwariant grantiau wedi darfod neu eu diddymu' pan fydd y deiliad grant wedi dewis dychwelyd arian grant nas defnyddiwyd i'r Gronfa neu pan fyddwn wedi dewis diddymu arian grant nas defnyddiwyd gan y deiliad grant. Ym mhob achos mae hyn yn gysylltiedig â symiau a gofnodwyd yn flaenorol fel rhwymedigaethau.

1.9 Treth

Codir treth gorfforaethol ar sail y gyfraith dreth sydd mewn grym ar ddyddiad y sefyllfa ariannol. Mae'r dreth hon ar log a dderbyniwyd ar falansau arian a ddelir mewn cyfrifon banc masnachol. Rydym yn dyrannu treth gorfforaeth mewn perthynas â llog a dderbynnir ar arian Asedau Segur fel gwariant ar Asedau Segur.

Rydym yn gofrestredig ar gyfer treth ar werth (TAW). Codir ac adferir TAW ar ein gweithgareddau sy'n cydymffurfio â'r diffiniad o weithgareddau busnes a ddisgrifir mewn deddfwriaeth TAW. Mae hyn yn cynnwys elfennau o'n gweithgareddau trydydd parti.

Codir TAW anadferadwy ar wariant neu wedi'i gyfalafu yng nghost asedau sefydlog.

1.10 Arian parod a chyfwerth ag arian parod

Mae arian parod yn cynnwys arian mewn llaw ac adneuon a ddelir ar alwad gyda banciau masnachol.

1.11 Darpariaethau

Mae'r Gronfa'n cydnabod darpariaeth pan:

- fod rhwymedigaeth gyfreithiol o ganlyniad i benderfyniad yn y gorffennol
- fod hi'n debygol y bydd angen adnoddau i setlo'r rhwymedigaeth
- ellir amcangyfrif y swm yn ddibynadwy.

Ar hyn o bryd mae gennym ddarpariaethau ar gyfer costau sy'n ymwneud ag eiddo, diswyddiadau ac ymddeoliadau cynnar.

1.12 Rheoli'r grant

Mudiadau dirprwyol

Rydym wedi ymgymryd â chytundebau gyda'r bwriad i nifer o gyrff dirprwyedig weithredu fel mudiadau arweiniol wrth gyflwyno cynlluniau grant. Wrth wneud hyn rydym wedi dirprwyo'r swyddogaeth gwneud penderfyniadau am grantiau statudol i fudiadau eraill. Mae arian a roddir ymlaen llaw i fudiadau dirprwyol at ddibenion talu ymrwymiadau grant yn cael ei gydnabod fel ymrwymiad grant ar y pwynt dyfarnu.

Ymddiriedolaethau

Mae'r Gronfa wedi gwneud dyfarniadau i gwmnïau cyfyngedig trwy warant newydd sy'n gweithredu fel unig ymddiriedolwr mewn ymddiriedolaethau elusennol newydd. Cofnodir arian a ddyfernir i'r ymddiriedolaethau hyn fel rhwymedigaeth hyd nes ein bod yn gwneud taliadau i'r ymddiriedolaethau. Nid yw'r symiau a ddelir gan yr ymddiriedolaeth wedi'u dangos fel asedau.

Cynlluniau ar y cyd

Os ydym wedi ymrwymo i gynllun ar y cyd, fel a ddiffinnir yn Neddf y Loteri Genedlaethol 1998, cyfrifir ymrwymiadau grant a wneir trwy'r cynllun ar y cyd ar sail ein cyfran yn y cynllun. Cofnodir arian a anfonir ymlaen at y cynllun ar y cyd at ddiben talu ymrwymiadau grant fel ased cyfredol hyd nes i ni dderbyn cadarnhad bod y taliadau mewn perthynas â'r ymrwymiadau hynny wedi'u gwneud. Mae costau gweinyddu wedi'u cynnwys yn y Datganiad Incwm Net Cynhwysfawr yn unol â'r swm a godir ar y Gronfa.

1.13 Asedau trydydd parti

Mae'r Gronfa'n geidwad rhai asedau penodol sy'n perthyn i drydydd partïon. Nid yw'r rhain wedi'u cydnabod yn y cyfrifon gan nad oes gennym unrhyw fuddiant uniongyrchol ynddynt. Dangosir y balansau banc a ddelir ar ran trydydd partïon yn nodyn 23.

1.14 Offerynnau ariannol

Mae'r Gronfa wedi mabwysiadu Offerynnau Ariannol IFRS 9 a ddaeth i rym o flwyddyn ariannol 2018-19. Rydym wedi adolygu ein hofferynnau ariannol mewn perthynas â dosbarthu, mesur ac amhariad, gan nodi'r colledion credyd disgwyliedig lle bo'n berthnasol. Mae'r asedau a'r rhwymedigaethau yr ystyrir eu bod yn ariannol eu natur wedi'u hamlinellu yn nodyn 19. Nid ydym yn dal unrhyw offerynnau ariannol cymhleth.

1.15 Adrodd Cylchrannol

Yn unol ag IFRS 8 mae Bwrdd y Gronfa, fel 'Prif Gorff Gwneud Penderfyniadau Gweithredol', wedi pennu ein bod yn gweithredu mewn pum segment daearyddol materol - y Deyrnas Unedig, Cymru, Lloegr, Yr Alban a Gogledd Iwerddon. Mae gennym ffynhonnell incwm sylweddol unigol gan y Loteri Genedlaethol, ac mae'r fformat adrodd cylchrannol yn adlewyrchu'n strwythur rheoli ac adrodd mewnol. Gweithredir rhai rhaglenni ar draws y Deyrnas Unedig gyfan ac adroddir ar y rhain yn annibynnol i'r pedair gwlad.

1.16 Arian Asedau Segur

Mae'r Gronfa wedi asesu bod cyfarwyddiadau gwariant yn creu rhwymedigaeth bosibl ac felly bydd symiau cyfeiriedig heb gytundebau wedi'u llofnodi yn cael eu datgelu fel rhwymedigaethau wrth gefn, o ystyried y bydd eu bodolaeth yn cael ei gadarnhau drwy ddrafftio a llofnodi cytundeb newydd gyda pharti arall rywbryd yn y dyfodol.

Mae symiau o dan gytundeb wedi'i lofnodi ond heb incwm gan Reclaim Fund Ltd eto ar gael i'w talu yn cael eu cydnabod fel darpariaethau, o ystyried bod y rhwymedigaeth wedi'i chreu drwy lofnodi'r cytundeb ond bod ansicrwydd ynghylch amseriad y taliad. Mae symiau o gytundebau sydd wedi llofnodi ac incwm o Reclaim Fund Ltd yn cael eu cydnabod fel rhwymedigaethau ariannol o dan IFRS 9 ac IAS 37.

Mae trafodion asedau segur yn rhan o'r datganiadau ariannol hyn ac maent yn amodol ar farn archwilio. Er eglurder, mae datganiadau ariannol ffurf fer sy'n ymwneud ag arian asedau segur yn unig wedi'u cynnwys yn nodyn 34.

1.17 Cronfa Community Organisations Cost of Living

Cyfrifwyd am arian Cronfa Community Organisation Cost of Living Llywodraeth y DU o dan yr un polisïau ag arian y Loteri Genedlaethol, gyda'r symiau'n ffurfio rhan o'r datganiadau ariannol hyn ac yn destun barn archwilio. Er tryloywder ac eglurder, mae datganiadau ariannol ffurf fer sy'n ymwneud â'r rhaglen ariannu hon yn unig wedi'u cynnwys yn nodyn 28.

1.18 Cronfa Million Hours

Cyfrifwyd am arian Cronfa Million Hours o dan yr un polisïau ag arian y Loteri Genedlaethol, gyda'r symiau'n ffurfio rhan o'r datganiadau ariannol hyn ac yn destun barn archwilio. Er tryloywder ac eglurder, mae datganiadau ariannol ffurf fer sy'n ymwneud â'r rhaglen ariannu hon yn unig wedi'u cynnwys yn nodyn 29.

1.19 Cronfa Gymorth Cymunedol y Coronafeirws

Cyfrifwyd am arian Cronfa Gymorth Cymunedol Coronafeirws (CCSF) Llywodraeth y DU o dan yr un polisïau ag arian y Loteri Genedlaethol, gyda'r symiau'n ffurfio rhan o'r datganiadau ariannol hyn ac yn destun barn archwilio. Er tryloywder ac eglurder, mae datganiadau ariannol ffurf fer sy'n ymwneud ag arian CCSF yn unig wedi'u cynnwys yn nodyn 30.

1.20 Cronfa Local Connections

Cyfrifwyd am arian Cronfa Local Connections o dan yr un polisïau ag arian y Loteri Genedlaethol, gyda'r symiau'n ffurfio rhan o'r datganiadau ariannol hyn ac yn destun barn archwilio. Er tryloywder ac eglurder, mae datganiadau ariannol ffurf fer sy'n ymwneud â'r rhaglen ariannu hon yn unig wedi'u cynnwys yn nodyn 31.

1.21 Cronfa Living Places and Spaces

Cyfrifwyd am arian Cronfa Living Places and Spaces o dan yr un polisïau ag arian y Loteri Genedlaethol, gyda'r symiau'n ffurfio rhan o'r datganiadau ariannol hyn ac yn destun barn archwilio. Er tryloywder ac eglurder, mae datganiadau ariannol ffurf fer sy'n ymwneud â'r rhaglen ariannu hon yn unig wedi'u cynnwys yn nodyn 32.

1.22 Cronfa Caru'n Cynefin

Cyfrifwyd am arian Cronfa Caru'n Cynefin o dan yr un polisïau ag arian y Loteri Genedlaethol, gyda'r symiau'n ffurfio rhan o'r datganiadau ariannol hyn ac yn destun barn archwilio. Er tryloywder ac eglurder, mae datganiadau ariannol ffurf fer sy'n ymwneud â'r rhaglen ariannu hon yn unig wedi'u cynnwys yn nodyn 33.

1.23 Safonau Cyfrifyddu sydd wedi'u cyhoeddi ond heb eu mabwysiadu eto

Nid oes unrhyw safonau cyfrifyddu newydd wedi'u cyhoeddi ond heb eu mabwysiadu eto y tybiwyd eu bod yn berthnasol i gyfrifon y Gronfa yn 2023-24.

1.24 Amcangyfrifon cyfrifyddu a barn

Mae paratoi datganiadau ariannol yn gofyn bod rheolwyr yn ffurfio barn, tybiaethau neu amcangyfrif sy'n effeithio ar y symiau asedau, rhwymedigaethau, incwm a threuliau a adroddir amdanynt.

Caiff amcangyfrifon a barn eu gwerthuso'n rheolaidd a'u diweddaru i adlewyrchu unrhyw newidiadau yn ystod y cyfnod o'u hadolygu.

Mae'r polisïau cyfrifyddu'n disgrifio meysydd sy'n ymwneud â gradd uchaf o dechnegau ffurfio barn, tybiaethau neu amcangyfrif, megis nodyn 1.5 (Asedau anniriaethol), nodyn 1.8 (Gwariant ar raglenni) a nodyn 1.11 (Darpariaethau).

Y barnau mwyaf arwyddocaol yw:

- Gwariant ar raglenni - mae'r Gronfa'n cydnabod gwerth dyfarniadau sy'n destun amodau perfformiad fel rhwymedigaethau amodol yn hytrach na chroniadau grant. Mae'r farn yn seiliedig ar amodau a thelerau'r contractau dyfarnu.

Yr amcangyfrifon mwyaf arwyddocaol yw:

- Darpariaethau – Rydym wedi amcangyfrif costau dadfeiliad mewn perthynas ag ailstrwythuro ein gofod swyddfa yn seiliedig ar wybodaeth gan ein Hadran Gyfreithiol sydd wrthi'n trafod gyda landlordiaid ar ffioedd setlo.
- Dosbarthu rhwymedigaethau grant

Rydym wedi defnyddio offeryn modelu taliadau grant i bennu elfen o'r rhaniad rhwng rhwymedigaethau grant tymor byr a hirdymor.

1.25 Incwm

Mae effaith cymhwysiad Refeniw o Gytundebau gyda Chwsmeriaid IFRS 15 wedi cael ei asesu, gydag adolygiad a dadansoddiad o bob cytundeb refeniw. Rydym yn dod i'r casgliad nad oes gennym unrhyw refeniw perthnasol o gontractau gyda chwsmeriaid. Lle mae gan y Gronfa gytundeb gyda thrydydd parti sy'n adran o'r llywodraeth ar gyfer gwasanaethau ariannu uniongyrchol neu ar gyfer partneriaeth cyd-ariannu, mae'r cytundebau'n nodi neu'n awgrymu y dylid trin y refeniw fel grant llywodraeth. Felly, rydym yn parhau i gymhwyso Cyfrifo ar gyfer Grantiau Llywodraeth IAS 20 lle mae incwm a threuliau yn cyd-fynd yn ystod yr un cyfnod.

Mae incwm y Loteri Genedlaethol yn dderbyniadwy drwy statud, ac fel y cyfryw yn cael ei drin fel incwm o dan gontract fesul FReM.

2. Incwm

Isod mae dadansoddiad o incwm arall nad yw wedi'i nodi ar wahân yn y Datganiad Incwm Net Cynhwysfawr.

	Nodyn	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023
		£000	£000
Llog banc a llog arall a dderbynnir			
Llog banc derbyniadwy		631	83
		631	**83**
Incwm arall			
Gwerthu tir ar Benrhyn Greenwich		-	2,055
Incwm o gyflwyno arian nad yw'n arian y Loteri		1,459	2,035
Incwm o gyflwyno arian y Loteri ar ran dosbarthwyr eraill		88	148
Incwm rhent		118	187
Mân incwm		562	381
		2,227	**4,806**
Adennill grantiau gan ddeiliaid grant	1.8		
Adennill grantiau		4,034	2,932
		4,034	**2,932**

3. Gwariant ar raglenni'r Loteri Genedlaethol

Mae IFRS 8 yn mynnu datgelu data ariannol fesul cylchran adroddadwy. Mae'r Gronfa'n rheoli ac yn adrodd am weithgareddau dyfarnu grantiau fesul cylchrannau daearyddol. Er hynny, nid yw costau gweithredu'n cael eu rheoli a'u hadrodd ar sail gylchrannol.

Mae'r tabl isod yn amlinellu gwariant grant, ar gyfer pob portffolio, a godir ar y Datganiad Incwm Net Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn.

	DEYRNAS UNEDIG	Lloegr	Yr Alban	Cymru	Gogledd Iwerddon	Cyfanswm
	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Gwariant ar grantiau	50,259	532,352	51,446	39,223	27,285	700,565
Llai gwariant ar grantiau wedi darfod neu eu diddymu	(120)	(16,635)	(125)	(27)	(576)	(17,483)
Gwariant net ar grantiau a wnaed yn 2023-24	**50,139**	**515,717**	**51,321**	**39,196**	**26,709**	**683,082**
Gwariant net ar grantiau a wnaed yn 2022-23	**33,488**	**449,522**	**51,919**	**48,847**	**28,104**	**611,880**

4. Gwariant uniongyrchol i gefnogi rhaglenni

Costau yn ymwneud â gwariant er budd uniongyrchol derbynyddion grant a'u buddiolwyr a wnaed fel rhan o gontract yn hytrach na dyfarniad grant.

	DEYRNAS UNEDIG	Lloegr	Yr Alban	Cymru	Gogledd Iwerddon	Cyfanswm
	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Cefnogaeth a ddarperir yn uniongyrchol i dderbynyddion a buddiolwyr grant 2023-24	**(2,791)**	**5,200**	**704**	**24**	**89**	**3,226**
Cefnogaeth a ddarperir yn uniongyrchol i dderbynyddion a buddiolwyr grant 2022-23	**674**	**2,696**	**52**	**51**	**84**	**3,557**

5. Costau Gweithredu

	Costau gweithredu ar gyfer dosbarthu incwm y Loteri £000	Costau gweithredu a ail-godir £000	Costau gweithredu ar gyfer dosbarthu arian asedau segur £000	Costau gweithredu ar gyfer dosbarthu arian Cronfa Community Organisations Cost of Living Fund £000	Costau gweithredu ar gyfer dosbarthu arian Cronfa Million Hours £000	Costau gweithredu ar gyfer dosbarthu arian CCSF £000	Cyfanswm costau gweithredu Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024 £000	Cyfanswm costau gweithredu Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023 £000
Tâl cydnabyddiaeth cyflogeion	37,148	1,472	740	2,786	165	(213)	42,098	37,956
Teithio a Threuliau								
- Staff	1,162	27	3	6	-	-	1,198	1,033
- Bwrdd a Phwyllgor	25	-	-	-	-	-	25	18
Taliadau o dan lesi gweithredol tymor byr/gwerth isel:				-	-	-		
- Eiddo	341	-	-	-	-	-	341	91
- Arall	69	-	-	-	-	-	69	58
Costau llety eraill	1,378	-	-	-	-	-	1,378	1,231
Costau cyfathrebu	969	27	5	1	-	-	1,002	955
Cefnogaeth allanol ar gyfer rhaglenni grant	1,185	61	16	8	-	-	1,270	1,126
Gwerthuso rhaglenni	152	6	50	-	-	-	208	168
Recriwtio a hyfforddi staff	1,234	10	-	1	-	-	1,245	1,599
Ffioedd proffesiynol	349	6	-	-	-	-	355	402
Tâl archwilwyr ar gyfer gwaith archwilio	160	-	-	-	-	-	160	157
Costau isadeiledd TG	3,420	-	-	338	-	-	3,758	2,938
Costau eraill	688	(68)	-	6	-	-	626	913
Dibrisio eiddo, peiriannau a chyfarpar	45	-	-	-	-	-	45	37
TAW	1,744	16	16	170	12	-	1,958	1,541
Eitemau anariannol								
- Dibrisio (ac eithrio asedau hawl i ddefnyddio)	245	-	-	-	-	-	245	760
- Amorteiddio asedau hawl i ddefnyddio	1,456	-	-	-	-	-	1,456	1,600
- Costau llog ar rwymedigaethau prydlesi	174	-	-	-	-	-	174	(32)
	51,944	**1,557**	**830**	**3,316**	**177**	**(213)**	**57,611**	**52,551**

Nid oedd unrhyw ffioedd ar gyfer gwasanaethau nad oeddent yn ymwneud ag archwilio gan archwilwyr allanol.

6. Dangosydd perfformiad ariannol

Ein dangosydd perfformiad ariannol yw'r gyfran o incwm y Loteri a wariwn ar ddosbarthu, wedi'i hasesu dros gyfnod o dair blynedd. O'r mesur hwn rydym yn hepgor costau rydym yn eu hailgodi ar bobl eraill, gan gynnwys costau dosbarthu arian nad yw'n dod o'r Loteri dros fudiadau eraill, isosod eiddo a gwariant anghymhwysol. Rydym hefyd yn eithrio costau unigol buddsoddi i gyflawni mesurau effeithlonrwydd yn y dyfodol. Mae TAW anadferadwy hefyd wedi'i eithrio o wariant cymwys.

Fel olynydd i Gomisiwn y Mileniwm, mae gan y Gronfa hawl i gyfran o'r elw o werthu tir ar Benrhyn Greenwich a wnaed gan Awdurdod Llundain Fawr, wedi i gostau penodol gael eu talu. Derbyniwyd £2 filiwn yn 2023-24 ar gyfer incwm a gronnwyd yn 2022-23. Nid oes unrhyw incwm wedi'i gronni yn 2023-24.

Ar y sail hon, roedd y gost o ddosbarthu ein cyfran o incwm y Loteri Genedlaethol yn 6.8% o'r incwm hwnnw yn ystod y flwyddyn (2022-23: 6.6%). Wedi'i hasesu dros gyfnod treigl o dair blynedd, y gyfran oedd 6.6%.

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2022
	£000	£000	£000
Costau gweithredu ar gyfer dosbarthu incwm y Loteri Genedlaethol (yn unol â Nodyn 5)	51,843	49,899	48,594
Llai incwm rhent (yn unol â Nodyn 2)	(118)	(187)	(843)
Llai mân incwm (yn unol â Nodyn 2)	(562)	(381)	(388)
Namyn TAW anadferadwy	(1,958)	(1,541)	(1,458)
Cyfanswm gwariant cymwys	**49,205**	**47,790**	**45,905**
Enillion o'r Loteri Genedlaethol (yn unol â Nodyn 13)	689,346	707,237	723,100
Incwm Buddsoddi (yn unol â Nodyn 13)	33,588	14,192	1,024
Gwerthu tir ar Benrhyn Greenwich (yn unol â Nodyn 2)	-	2,055	220
Cyfanswm incwm cymwys	**722,934**	**723,484**	**724,344**
Canran	**6.8%**	**6.6%**	**6.3%**

Safle treigl o dair blynedd

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024
	£000
Cyfanswm gwariant cymwys	142,900
Cyfanswm incwm cymwys	2,170,762
Canran	**6.6%**

7. Costau staff

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023
	£000	£000
Tâl a chyflogau	30,253	27,349
Costau nawdd cymdeithasol	3,131	2,882
Costau pensiwn eraill	7,473	7,019
Costau ardoll brentisiaethau	141	125
Costau staff asiantaeth	1,100	581
	42,098	**37,956**

8. Costau ailstrwythuro

Rydym yn adolygu'r ffordd yr ydym wedi'n strwythuro'n rheolaidd ac yn gwneud newidiadau i gyflwyno gwasanaethau effeithlon ac effeithiol sy'n addas i'r diben. Mae costau ailstrwythuro yn cynnwys taliadau terfynu a thrafodion eiddo.

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023
	£000	£000
Taliadau terfynu	1,404	60
Rhesymoli eiddo	(210)	588
	1,194	**648**

Yn ystod 2023-24 rydym wedi defnyddio darpariaethau ar gyfer costau adfer ar gyfer ein swyddfeydd yn Birmingham, Newcastle a Glasgow. Mae gweddill y darpariaethau nas defnyddiwyd ar gyfer y swyddfeydd hyn wedi'u rhyddhau. Rydym wedi creu darpariaethau newydd ar gyfer costau adfer ein swyddfeydd ym Manceinion a'r Drenewydd. Datgelir manylion pecynnau ymadael yn yr adroddiad tâl cydnabyddiaeth.

9. Treth

Mae'r Gronfa'n talu treth gorfforaethol ar log banc ac unrhyw log arall a dderbynnir. Mae cost treth net o £120,000 ar gyfer y flwyddyn (2022-23: £16,000). Mae gan asedau segur gost treth net am y flwyddyn o £1,415,000 (2022-23: £333,000). Wrth i'r broses o ddyrannu treth gorfforaeth asedau segur gael ei chychwyn yn ystod 2023-24, rhoddir cyfrif llawn am y symiau ar gyfer 2022-23 a 2023-24 yn llawn yn 2023-24.

Nid yw incwm buddsoddi a gynhyrchir ar falansau a ddelir yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol o dan stiwardiaeth yr Ysgrifennydd Gwladol yn destun treth gorfforaethol y Deyrnas Unedig.

10. Eiddo, peiriannau a chyfarpar

	Gwelliannau prydlesol £000	TG £000	Cyfarpar swyddfa, dodrefn a ffitiadau £000	Cyfanswm £000
Pris				
Ar 1 Ebrill 2023	3,412	1,359	681	5,452
Ychwanegiadau	-	187	-	187
Gwastraff	(1,585)	(592)	(356)	(2,533)
Ar 31 Mawrth 2024	**1,827**	**954**	**325**	**3,106**
Dibrisio				
Ar 1 Ebrill 2023	3,107	1,297	681	5,085
Tâl am y flwyddyn	139	87	-	226
Gwastraff	(1,540)	(592)	(356)	(2,488)
Ar 31 Mawrth 2024	**1,706**	**792**	**325**	**2,823**
Llyfrwerth net				
Ar 31 Mawrth 2024	**121**	**162**	**-**	**283**
Pris				
Ar 1 Ebrill 2022	10,004	1,532	684	12,220
Ychwanegiadau	-	46	-	46
Gwastraff	(6,592)	(219)	(3)	(6,814)
Ar 31 Mawrth 2023	**3,412**	**1,359**	**681**	**5,452**
Dibrisio				
Ar 1 Ebrill 2022	9,411	1,122	684	11,217
Tâl am y flwyddyn	251	394	-	645
Gwastraff	(6,555)	(219)	(3)	(6,777)
Ar 31 Mawrth 2023	**3,107**	**1,297**	**681**	**5,085**
Llyfrwerth net				
Ar 31 Mawrth 2023	**305**	**62**	**-**	**367**

Mae'r holl welliannau prydlesol ar eiddo prydles fer gyda phrydles sy'n dod i ben mewn llai nag 20 blynedd.

11. Asedau anniriaethol

	System rheoli grantiau	Gwefan	Cyfanswm
	£000	£000	£000
Pris			
Ar 1 Ebrill 2023	427	-	427
Ychwanegiadau	-	-	-
Gwastraff	-	-	-
Ar 31 Mawrth 2024	**427**	**-**	**427**
Amorteiddio			
Ar 1 Ebrill 2023	408	-	408
Tâl am y flwyddyn	19	-	19
Gwastraff	-	-	
Ar 31 Mawrth 2024	**427**	**-**	**427**
Llyfrwerth net			
Ar 31 Mawrth 2024	**-**	**-**	**-**
Pris			
Ar 1 Ebrill 2022	427	358	785
Ychwanegiadau	-	-	-
Gwastraff	-	(358)	(358)
Ar 31 Mawrth 2023	**427**	**-**	**427**
Amorteiddio			
Ar 1 Ebrill 2022	293	358	651
Tâl am y flwyddyn	115	-	115
Gwastraff	-	(358)	(358)
Ar 31 Mawrth 2023	**408**	**-**	**408**
Llyfrwerth net			
Ar 31 Mawrth 2023	**19**	**-**	**19**

Noder: Mae gwaredu gwefan yn ymwneud â swyddogaethau cyfalafol hanesyddol, sydd wedi'u hamorteiddio'n llawn yn flaenorol ac wedi'u disodli mewn ffordd fodiwlaidd ers hynny, gyda chostau wedi'u gwario ar y datganiad o incwm net cynhwysfawr yn y cyfnod perthnasol.

12. Masnach ac arian arall a dderbynnir

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023
	£000	£000
Symiau sy'n dod yn ddyledus o fewn blwyddyn		
Symiau derbyniadwy drwy fasnach	42	90
Rhagdaliadau ac incwm cronedig	2,730	4,537
Arian cyfatebol Ewropeaidd	1,469	38,392
Symiau eraill i'w derbyn	471	2,398
	4,712	**45,417**

Mae'r balans sy'n ddyledus mewn perthynas ag arian cyfatebol Ewropeaidd wedi gostwng yn sylweddol o 2022-23 oherwydd y bwriad i gau'r rhaglen yn ystod y flwyddyn.

13. Cronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023
	£000	£000
Balans ar 1 Ebrill	489,080	398,650
Enillion gan y Loteri Genedlaethol	689,346	707,237
Incwm buddsoddi o NLDF	33,588	14,192
Arian a dynnwyd i lawr o NLDF	(681,800)	(631,000)
Cynnydd net yn y balans	**41,134**	**90,430**
Gwerth marchnad ar 31 Mawrth	**530,214**	**489,080**

Mae'r Gronfa'n derbyn cyfran o'r arian a delir gan weithredwr y Loteri i NLDF ar ôl didyniad ar gyfer costau'r Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon wrth weithredu ei swyddogaethau o dan Ddeddf y Loteri Genedlaethol 1993, costau'r rheoleiddiwr (y Comisiwn Hapchwarae), costau'r rheolwr buddsoddi (y Comisiynwyr Dyled Cenedlaethol) a chostau Uned Hyrwyddo'r Loteri Genedlaethol.

14. Masnach ac arian arall a delir

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023
	£000	£000
Symiau sy'n dod yn ddyledus o fewn blwyddyn		
TAW	32	29
Treth a nawdd cymdeithasol arall	877	709
Masnach daladwy	35	266
Yn ddyledus i gynlluniau partner/mudiadau dirprwyol ar gyfer talu rhwymedigaethau grant	2,299	1,206
Croniadau ac incwm gohiriedig	2,248	2,304
Symiau taladwy eraill	2,215	1,298
Croniadau grant (Nodyn 16)	579,748	554,395
	587,454	**560,207**
Symiau sy'n dod yn ddyledus o fewn mwy nag un flwyddyn		
Croniadau grant (Nodyn 16)	473,129	457,599
	473,129	**457,599**

Rhwymedigaethau Grant

Mae rhwymedigaethau grant ar ddyddiad y Datganiad Sefyllfa Ariannol wedi'u dosbarthu'n ddarpariaethau os byddant yn bodloni'r meini prawf cydnabyddiaeth yn IAS37, Darpariaethau, Rhwymedigaethau Amodol ac Asedau Amodol, neu, os na fyddant, fel croniadau.

15. Darpariaethau ar gyfer rhwymedigaethau a thaliadau

	Dadfeilia-dau	Ymd-deoliad cynnar	Diswyddo	Par-cio ceir swyddfa Birming-ham	Adolygi-ad rhent swyddfa Glasgow	Cyfan-swm
	£0	£0	£0	£0	£0	£0
Dygwyd ymlaen ar 1 Ebrill 2023	805	-	-	173	70	1,048
Darpariaethau newydd a grëwyd	155	731	503	-	-	1,389
Darpariaethau a ddefnyddiwyd	(440)	-	-	(173)		(613)
Darpariaethau a ryddhawyd	(365)	-	-	-	(70)	(435)
Dygwyd ymlaen ar 31 Mawrth 2024	**155**	**731**	**503**	**-**	**-**	**1,389**

Dadfeiliadau

Roedd gennym ddarpariaethau ar gyfer dadfeiliad yn 2022-23 mewn perthynas â'n swyddfeydd yn Birmingham, Newcastle a Glasgow. Yn ystod 2023-24, mae'r darpariaethau hyn wedi'u defnyddio ac mae unrhyw ddarpariaeth sy'n weddill wedi'i rhyddhau. Mae darpariaethau newydd wedi'u creu ar gyfer digwyddiadau yn y dyfodol sy'n ymwneud â'n swyddfeydd ym Manceinion a'r Drenewydd.

Ailstrwythuro: ymddeol yn gynnar, diswyddo a chefnogaeth

O ganlyniad i ailstrwythuro, mae rhai swyddi wedi'u nodi fel rhai nad oes eu hangen mwyach. O ganlyniad, mae staff wedi gadael, wedi cael eu diswyddo neu wedi cymryd ymddeoliad cynnar.

Pan fydd staff cymwys yn ymddeol yn gynnar, mae'r Gronfa o dan rwymedigaeth gontract i fodloni cyfraniadau pensiwn penodol hyd nes y bydd y staff hyn yn cyrraedd oedran ymddeol statudol. Darperir amcangyfrif o'r cyfraniadau hyn yn y dyfodol.

Gwneir taliadau diswyddo'n unol â threfniadau a thelerau cytundebol a amlinellir yn nhrefniadau Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil.

Parcio ceir swyddfa Birmingham

Yn ystod 2021-22, fe sefydlom ddarpariaeth ar gyfer costau meysydd parcio ar gyfer ein swyddfa yn Birmingham, tra bod trafodaethau ar ein prydles yn parhau yn ymwneud â thaliadau maes parcio wedi’u hôl-ddyddio o 2016, a oedd yn daladwy’n gyfreithiol yn unol â’r cytundeb prydles. Yn ystod 2023-24 rydym wedi setlo’r negodi ac wedi defnyddio’r ddarpariaeth hon.

Adolygiad rhent swyddfa Glasgow

Yn ystod 2022-23, roeddem yn cynnal darpariaeth ar gyfer y cynnydd rhent a ddisgwyliwyd ar ein swyddfa yn Glasgow. O ganlyniad i drafod prydles newydd, mae’r ddarpariaeth hon wedi’i rhyddhau gan nad oes ei hangen mwyach.

16. Croniadau grant

	Ar 31 Mawrth 2024 £000	Ar 31 Mawrth 2023 £000
Symud croniadau grant		
Rhwymedigaethau grant a ddygwyd ymlaen ar 1 Ebrill	1,011,994	911,868
Ymrwymiadau grant a wnaed	908,454	703,364
Rhwymedigaethau wedi darfod a’u diddymu	(17,715)	(4,379)
Rhwymedigaethau grant a fodlonwyd	(849,856)	(598,859)
Croniad a ddygwyd ymlaen ar 31 Mawrth	**1,052,877**	**1,011,994**

	£000	£000
Dosbarthiad croniadau grant ar ddiwedd y flwyddyn		
Symiau sy’n dod yn ddyledus o fewn blwyddyn		
Croniadau (Nodyn 14)	579,748	554,395
Symiau sy’n dod yn ddyledus o fewn mwy nag un flwyddyn		
Croniadau (Nodyn 14)	473,129	457,599
Cyfanswm croniadau grant	**1,052,877**	**1,011,994**
Croniadau grant sy’n heneiddio		
Yn ddyledus o fewn blwyddyn	579,748	554,395
Yn ddyledus o fewn mwy na blwyddyn ond llai na dwy flynedd	281,420	289,278
Yn ddyledus o fewn mwy na dwy flynedd ond llai na thair blynedd	142,574	131,975
Yn ddyledus o fewn mwy na thair blynedd ond llai na phedair blynedd	38,885	26,852
Yn ddyledus o fewn mwy na phedair blynedd ond llai na phum mlynedd	9,568	7,815
Yn ddyledus ar ôl mwy na phum mlynedd	682	1,679
	1,052,877	**1,011,994**

17. Rhwymedigaethau Amodol

Datgelir grantiau fel rhwymedigaethau amodol os nad ydynt yn bodloni’r meini prawf ar gyfer eu trin fel rhwymedigaethau.

	Ar 31 Mawrth 2024 £000	Ar 31 Mawrth 2023 £000
Dyfarniadau grant a wneir gan y Gronfa nad ydynt yn bodloni'r meini prawf ar gyfer eu trin fel rhwymedigaethau	13,537	32,675
Cyfanswm rhwymedigaethau grant amodol	**13,537**	**32,675**

Rydym wedi cydnabod rhwymedigaeth wrth gefn o £8.5 miliwn (2022-23: £7.2 miliwn) ar gyfer gweithgareddau a ariennir gan y Loteri nad ydynt ar hyn o bryd yn bodloni’r meini prawf ar gyfer cael eu cydnabod fel rhwymedigaethau gan nad yw’r penderfyniad wedi’i gyfleu i’r ymgeisydd eto.

Yn ogystal, o fewn asedau segur, rydym wedi cydnabod rhwymedigaeth wrth gefn o £5.0 miliwn (2022-23: £5.5 miliwn) ar 31 Mawrth 2024 yn ymwneud â rhwymedigaeth bosibl i dalu hyd at £500,000 y flwyddyn i The Oversight Trust (OST) - Assets for the Common Good (Big Society Trust gynt) am eu costau gweinyddol. Mae’r rhwymedigaeth bosibl hon yn unol â gweithred gytundeb rhwng OST a’r Gronfa a wnaed ar 10 Rhagfyr 2019, sy’n ddilys am 15 mlynedd o’r dyddiad hwnnw. Mae’r rhwymedigaeth wrth gefn rydym yn ei chydnabod ar 31 Mawrth 2024 ar gyfer y 10 mlynedd sy’n weddill.

18. Cynlluniau ar y cyd

Parks for People

Gweinyddir y cynllun hwn gan y National Heritage Memorial Fund ar ran yr holl bartïon i’r cytundeb. Rydym wedi cytuno i gyfrannu hyd at £150.4 miliwn i’r cyfanswm ariannu disgwyliedig o £386 miliwn. Wedi’u cynnwys o fewn rhwymedigaethau grant nid oes unrhyw ymrwymiadau grant newydd (2022-23: dim) a dim rhwymedigaethau wrth gefn, sy’n cynrychioli ein cyfraniad at gynllun ar y cyd Parks for People. Mae ffigur y credydwyr yn cynnwys £2.3 miliwn (2022-23: £1.2 miliwn) sy’n ddyledus i Gronfa Goffa’r Dreftadaeth Genedlaethol mewn perthynas â’n cyfraniad i daliadau a wnaed ganddynt i’n derbynyddion grant.

19. Risgiau ariannol

Offerynnau ariannol

Mabwysiadodd y Gronfa Safon Adrodd Ariannol Ryngwladol 9 o flwyddyn ariannol 2018-19 gan ddefnyddio’r ymagwedd gronnol. Gan nad oes gan y Gronfa bwerau benthyg, mae offerynnau ariannol yn chwarae rôl lawer fwy cyfyngedig o ran creu neu newid risg nag sy’n arferol ar gyfer y cwmnïau a restrir, i’r graddau y mae’r safon

yn berthnasol iddynt. Mae asedau ac atebolrwydd ariannol yn cael eu cynhyrchu gan weithgareddau gweithredu bob dydd yn hytrach na chael eu dal i rheoli y risgiau sy'n wynebu'r mudiad.

Mae hyn yn golygu bod y Gronfa yn agored i ychydig iawn o risgiau uniongyrchol o ran hylifedd, y farchnad neu gredyd.

Risgiau hylifedd

Bodlonir gofynion arian parod ar gyfer gwariant Loteri trwy dynnu i lawr yn erbyn rhagamcaniadau angen wythnosol o'r balansau a ddelir ar ran y Gronfa gan NLDF. Ym mis Mawrth 2023, balans y gronfa oedd £489 miliwn. Roedd hyn wedi cynyddu i £530 miliwn erbyn 31 Mawrth 2024, a bryd hynny roedd £944 miliwn o ymrwymiadau grant i'w talu eto. Wrth gyllidebu ar gyfer gwariant cyfredol, mae'r Gronfa'n cydbwyso all-lif y taliadau arian parod yn erbyn rhwymedigaethau grant ynghyd â blaen-rhagamcaniadau o incwm y Loteri wedi'u darparu gan DCMS.

Mae'r Gronfa'n cynnal isafswm trothwy wrth gefn NLDF er mwyn bodloni ymrwymiadau yn y dyfodol.

Yn 2023-24, deilliodd £723 miliwn (80%) o incwm y Gronfa o'r Loteri Genedlaethol, gan gynnwys incwm o £34 miliwn a ddeilliodd o enillion buddsoddi'r balans a ddelir gyda'r NLDF. Roedd incwm o arian asedau segur yn £98 miliwn (10.8%). Roedd incwm o Gronfa Community Organisations Cost of living yn £74 miliwn (8.2%) Yr incwm sy'n weddill yw Incwm Cronfa Million Hours (£4 miliwn) a swm bach o incwm adennill grant, llog banc ac incwm amrywiol.

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023
	£000	£000
Asedau hylifol		
Gwerth marchnad buddsoddiadau NLDF	530,214	489,080
Arian parod	231,961	237,626
Cyfanswm	**762,175**	**726,706**

Risgiau marchnad a chyfraddau llog

Mae asedau ariannol y Gronfa Loteri Fawr yn cael eu buddsoddi yn NLDF, sy'n buddsoddi mewn band cul o asedau isel eu risg megis bondiau llywodraeth ac arian parod. Nid oes gan y Bwrdd unrhyw reolaeth dros fuddsoddi'r arian hwn. Y Comisiynwyr ar gyfer Lleihau'r Ddyled Genedlaethol (CRND) sy'n gyfrifol am fuddsoddi a rheoli'r cronfeydd hyn. Ar ddyddiad y Datganiad sefyllfa ariannol, £530 miliwn oedd gwerth ein buddsoddiadau yn NLDF ar y farchnad. Ar gyfartaledd enillodd arian NLDF 5.16% yn ystod y flwyddyn. Delir y balansau arian sy'n cael ei dynnu i lawr o Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol i dalu am ymrwymiadau grant a chostau gweithredu mewn cyfrifon banc mynediad di-oed, gyda chyfraddau llog amrywiol â chyfradd llog o 0.05% yn ystod y flwyddyn. Roedd y balans arian parod ar ddiwedd y flwyddyn yn £232 miliwn. Mae'r Bwrdd yn ystyried nad yw'r Gronfa'n agored i risgiau cyfraddau llog sylweddol.

	2023-24	2022-23
	£000	£000
Sterling ar gyfraddau llog arnawf - arian y Loteri	49,765	14,408
Sterling ar gyfraddau llog arnawf - arian asedau segur	181,125	222,725
Sterling ar gyfraddau llog arnawf – arian Cronfa Community Organisations Cost of Living	520	-
Sterling ar gyfraddau llog arnawf - arian CCSF	551	490
Sterling ar gyfraddau llog arnawf - arian Cronfa Local Connections	-	3
Sterling ar gymysgedd o gyfraddau penodol - NLDF	530,214	489,080
	762,175	**726,706**

Risgiau credyd

Mae arian derbynadwy y Gronfa'n cynnwys balansau rhynglywodraethol Mae'r balansau rhynglywodraethol yn bennaf gyda chyd-ddosbarthwyr y Loteri ac yr oeddent oll wedi'u had-dalu neu eu cytuno erbyn cyfnod llofnodi'r cyfrifon.

Risgiau Arian Tramor

Nid oes gan y Gronfa unrhyw asedau nad sy'n sterling ac nid yw'n agored at unrhyw risgiau yn ymwneud â chyfnewidfeydd tramor.

Asedau ariannol fesul categori

Asedau yn ôl y Datganiad sefyllfa ariannol	2023-24	2022-23
	£000	£000
Asedau anghyfredol	4,320	2,354
Balans buddsoddi yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol	530,214	489,080
Arian parod a chyfwerth ag arian parod - arian y Loteri	49,765	14,408
Arian parod a chyfwerth ag arian parod - arian asedau segur	181,125	222,725

Asedau yn ôl y Datganiad sefyllfa ariannol	2023-24	2022-23
	£000	£000
Arian parod a chyfwerth ag arian parod – arian Cronfa Community Organisations Cost of Living	520	-
Arian parod a chyfwerth ag arian parod - arian CCSF	551	490
Arian parod a chyfwerth ag arian parod - arian Cronfa Local Connections	-	3
	766,495	729,060

Prisiad Teg

Mae'r Bwrdd yn disgwyl i'r llyfrwerth gyfateb i'r gwerth teg ar gyfer yr holl asedau a rhwymedigaethau ariannol. Ar y sail bod:

- Yr holl adneuon arian parod mewn banciau masnachol yn y DU.

Er ein bod yn datgelu gwerth £473 miliwn o ymrwymiadau grant nad ydynt yn ddyledus i gael eu talu tan ar ôl un flwyddyn, nid ydym wedi gwneud addasiad gwerth teg. Mae dyletswydd gyfreithiol ar y Gronfa i dalu'r symiau hyn ar alw, yn amodol ar y contract, ac felly gallai'r symiau gael eu talu o fewn y 12 mis nesaf. Mae amodau a thelerau'r grant hefyd yn darparu am stopio taliadau pa bydd arian annigonol ar gael i fodloni'r gofynion.

Mae'r holl eitemau taladwy yn ddyledus o fewn telerau contract arferol, ac felly nid oes unrhyw wahaniaeth rhwng llyfrwerth a gwerth teg.

Aeddfedrwydd rhwymedigaethau ariannol

Rhwymedigaethau yn ôl y Datganiad Sefyllfa Ariannol	2023-24	2022-23
	£000	£000
Mewn llai na blwyddyn	587,454	519,446
Mewn mwy na blwyddyn ond llai na dwy	281,420	280,186
Mewn dwy i bum mlynedd	191,027	216,488
Mewn mwy na phum mlynedd	682	1,675
	1,060,583	1,017,795

Mae'r Datganiad sefyllfa ariannol yn datgelu'r ffigur uchod wedi'i wahanu rhwng y symiau sy'n ddyledus mewn blwyddyn ac mewn mwy na blwyddyn. Mae'r rhaniad hwnnw'n seiliedig ar brofiad blaenorol o symiau a dynnir i lawr gan grantïon gan nad yw ein contractau gyda grantïon yn cynnwys y cyfryw raniad.

20. Prydlesi

Asedau hawl i ddefnyddio

	Ar 31 Mawrth 2024 £000
Cost	
Ar 1 Ebrill 2023	13,533
Ychwanegiadau	3,525
Ailbrisiadau	-
Balans ar 31 Mawrth 2024	17,058
Amorteiddio	
Ar 1 Ebrill 2023	11,565
Tâl am y flwyddyn	1,456
Ar 31 Mawrth 2024	**13,021**
Llyfrwerth net	
Ar 31 Mawrth 2024	**4,037**

	Ar 31 Mawrth 2023 £000
Cost	
Ar 1 Ebrill 2022	15,053
Ychwanegiadau	169
Ailbrisiadau	(1,689)
Balans ar 31 Mawrth 2023	**13,533**
Amorteiddio	
Ar 1 Ebrill 2022	9,965
Tâl am y flwyddyn	1,600
Balans ar 31 Mawrth 2023	**11,565**
Llyfrwerth net	
Ar 31 Mawrth 2023	**1,968**

Prydlesi eiddo yw'r unig ased hawl i ddefnyddio sydd gan y Gronfa.

Mae ychwanegiadau at asedau hawl i ddefnyddio yn ystod 2023-24 oherwydd prydlesi newydd ar gyfer ein swyddfeydd yn Llundain, Birmingham, Newcastle a Glasgow.

Atebolrwydd prydlesi

	Ar 31 Mawrth 2024 £000
Balans ar 1 Ebrill 2023	(1,706)
Ychwanegiadau	(3,525)
Cost ariannol	(174)
Rhent	1,258
Ailbrisiadau	-
Balance Ar 31 Mawrth 2024	**(4,147)**

	Ar 31 Mawrth 2023 £000
Balans ar 1 Ebrill 2022	(5,198)
Ychwanegiadau	(137)
Cost ariannol	32
Rhent	1,940
Ailbrisiadau	1,657
Balance Ar 31 Mawrth 2023	**(1,706)**

Atebolrwydd prydlesi sy'n aeddfedu

	Ar 31 Mawrth 2024 £000
Ddim yn hwyrach na blwyddyn	(586)
Hwyrach na blwyddyn a ddim yn hwyrach na 5 mlynedd	(3,460)
Hwyrach na 5 mlynedd	(101)
	(4,147)

Prydleswyr

	Ar 31 Mawrth 2024 £000
Ddim yn hwyrach na blwyddyn	37
Hwyrach na blwyddyn a ddim yn hwyrach na 5 mlynedd	138
Hwyrach na 5 mlynedd	-
	175

21. Colledion a thaliadau arbennig

Ceir colledion pan nad oes unrhyw dystiolaeth bod amcanion prosiect a ariannwyd wedi'u cyflawni. Yn y flwyddyn ariannol hyd at 31 Mawrth 2024 rydym wedi dileu colledion o £1,544,763 gan gynrychioli 161 o ddyfarniadau (2022-23: £865,373 gan gynrychioli 67 o ddyfarniadau). Nid oedd unrhyw ddileadau uwchben £100,000 (2022-23: dau).

Ceir taliadau arbennig yn yr achosion canlynol:

- gwnaed grant yn anfwriadol i fudiad nad yw'n gyfreithiol gymwys i'w dderbyn ond lle mae'r grant o fewn bwriad cyffredinol deddfwriaeth statudol. Gwariwyd yr holl ddyfarniadau hyn ar amcanion prosiectau, yn unol ag amodau a thelerau'r grant.
- Cymeradwyir taliadau ex gratia.

Yn y flwyddyn ariannol hyd at 31 Mawrth 2024, ni wnaed unrhyw daliadau arbennig mewn perthynas â thrafodion grant (2022-23 un gyda chyfanswm o £9,510).

22. Trafodion cyrff cysylltiedig

Mae'r Gronfa yn gorff cyhoeddus anadrannol. Ei hadran noddi yw DCMS. Gan hynny, mae DCMS wedi cael ei drin fel parti cysylltiedig trwy gydol y flwyddyn.

Yn ystod y flwyddyn, rydym wedi cynnal trafodion materol amrywiol gyda DCMS a chyrff eraill yr ystyrir mai DCMS yw'r adran noddi ar eu cyfer: Cronfa Dreftadaeth y Loteri, Sport England a Chyngor Celfyddydau Lloegr.

Mae trafodion gyda DCMS yn adlewyrchu incwm a dderbyniwyd drwy Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol a secondio staff i mewn. Mae DCMS hefyd wedi rhoi contract i'r Gronfa i reoli Cronfeydd Community Organisations Cost of Living a Million Hours.

Mae trafodion gyda dosbarthwyr eraill y Loteri'n cynnwys incwm a dderbyniwyd ar gyfer rheoli dyfarniadau a darparu gwasanaethau proffesiynol.

Mae taliadau'n cael eu gwneud i Gronfa Dreftadaeth y Loteri ar gyfer eu gwasanaethau rhedeg rhaglenni grant.

At hynny, mae gennym nifer o drafodion materol gydag adrannau a chyrff Llywodraeth sy'n ystyried adrannau llywodraeth eraill fel eu hadran noddi:

- Cyllid a Thollau EF mewn perthynas â thrafodion Talu wrth Ennill ac Yswiriant Gwladol.
- Mae Cronfa Gymdeithasol Ewrop wedi contractio rheolaeth y Gronfa Building Better Opportunities i'r Gronfa trwy DWP fel awdurdod rheoli.
- Mae'r Adran Tai, Ffyniant Bro a Chymunedau (y Weinyddiaeth Tai, Cymunedau a Llywodraeth Leol gynt) wedi rhoi contract i'r Gronfa i reoli Cronfa Cymunedau'r Arfordir ar gyfer portffolio Cymru.
- Mae'r Swyddfa Cymdeithas Sifil wedi rhoi contract i'r Gronfa i reoli'r Gronfa Cyfleoedd Bywyd, Gweithredu Cymdeithasol ar Sail Lle a Chronfa #iwill.

Mae Cronfa #iwill yn rhaglen ariannu ar y cyd lle mae'r Gronfa'n cyfrannu ei hadnoddau arian loteri a hefyd yn gyfrifol am wneud penderfyniadau dyfarnu grantiau.

Aelodau Bwrdd a Phwyllgorau

Mae'r Gronfa'n glynu wrth gôd ymarfer Swyddfa'r Cabinet ar gyfer aelodau Byrddau cyrff cyhoeddus. Fel mater o bolisi a gweithdrefn, mae aelodau'r Bwrdd a phwyllgorau'n cadw cofrestrau buddiannau sydd ar gael i'r cyhoedd ac yn datgan unrhyw fuddiannau uniongyrchol mewn ceisiadau grant a wneir i'r Gronfa a buddiannau masnachol lle mae gan fudiadau berthynas â ni neu lle gallai fod ganddynt berthynas â ni.

Pan wneir unrhyw benderfyniadau pwyllgor a fyddai'n cael eu hystyried yn rhesymol fel rhai sy'n arwain at wrthdaro buddiannau, yn bennaf ynghylch grantiau i fudiadau sy'n gwneud cais am grant, mae cadeirydd y cyfarfod yn sicrhau o'r cychwyn cyntaf bod datgeliad yn cael ei wneud a bod y Bwrdd neu'r aelod pwyllgor yn tynnu'n ôl ar gyfer y hyd unrhyw drafodaeth ar yr eitem berthnasol. Mae gofyn hefyd bod cydweithwyr ar draws y Gronfa'n datgelu unrhyw fuddiannau perthnasol mewn mudiadau rydym yn eu hariannu neu a dderbyniwn geisiadau ganddynt.

Mae ein gweithdrefnau'n sicrhau hefyd nad yw swyddogion grant yn ymwneud â phrosesu ceisiadau y byddai ganddynt fuddiant ynddynt.

Mae nifer o aelodau Bwrdd a Phwyllgorau wedi datgan buddiannau mewn cyrff cyhoeddus, gwirfoddol ac elusennol y mae gan y Gronfa fuddiannau busnes â nhw. Datgelir yr aelod Bwrdd neu bwyllgor, mudiad, natur y berthynas a gwerth y trafodion ar wefan y Gronfa. Nid yw'r rhain yn drafodion cyrff cysylltiedig. Mae iawndal i holl aelodau'r Bwrdd a phwyllgorau wedi'i nodi yn yr Adroddiad Tâl cydnabyddiaeth.

23. Asedau trydydd parti

Mae'r asedau hyn yn cynrychioli balansau banc a ddelir ar ran trydydd partïon yr ydym yn rheoli rhaglenni grant ar eu rhan ac Uned Hyrwyddo'r Loteri Genedlaethol, i wneud taliadau a brosesir gan y Gronfa o dan gytundebau lefel gwasanaeth. Mae gwahaniaeth amseru yn mewn perthynas â'r balansau hyn yn gynwysedig yn y symiau sy'n ddyledus neu'n daladwy yn y datganiad sefyllfa ariannol fel bo'n briodol.

Ar 31 Mawrth 2024 cadwyd y balansau banc a ganlyn ar ran trydydd partïon:

	31/03/2023	Mewnlifau	All-lifau	31/03/2024
	£000	£000	£000	£000
DCMS : Social Incubator Fund, Life Chances Fund, Place Based Social Action	1,678	15,334	15,775	1,237
Creative Scotland, Arian i Bawb Yr Alban	(72)	612	546	(6)
Uned Hyrwyddo'r Loteri Genedlaethol	172	2,737	2,917	(8)
Sport Scotland, Arian i Bawb Yr Alban	(1,008)	1,453	593	(148)
Llywodraeth Yr Alban, Scottish Land Fund, Delivering Financial Inclusion	6,995	8,377	6,739	8,633
Yr Adran Tai, Ffyniant Bro a Chymunedau, Cronfa Cymunedau'r Arfordir	1,486	32	658	860
Cyllid Ewropeaidd - Swyddfa'r Cabinet	1	43,143	43,085	59
Cyfansymiau	**9,252**	**71,688**	**70,313**	**10,627**

24. Menter ar y Cyd - Uned Hyrwyddo'r Loteri Genedlaethol

Mae Uned Hyrwyddo'r Loteri Genedlaethol (NLPU) yn fenter ar y cyd rhwng gweithredwr y Loteri, y dosbarthwyr Loteri a DCMS. Sefydlwyd NLPU i gynyddu ymwybyddiaeth gadarnhaol a chefnogaeth y cyhoedd o ddosbarthu arian Loteri ar draws y Deyrnas Unedig, gan gyfrannu at iechyd cyffredinol y Loteri Genedlaethol a hyrwyddo teyrngarwch a chyfranogiad. Ariennir traean o NLPU gan weithredwr y Loteri a dau draean yn uniongyrchol gan NLDF. Mae cyfanswm y gwariant wedi'i gyfyngu ar hyn o bryd i £3.3 miliwn (2022-23: £3 miliwn). Mae'n atebol i Fwrdd Rheoli sy'n cynnwys cynrychiolwyr tri budd-ddeiliad allweddol: gweithredwr y Loteri, y dosbarthwyr Loteri a DCMS, gyda'r Comisiwn Hapchwarae'n bresennol fel arsylwr.

Nid yw cyfran y fenter ar y cyd sy'n ymwneud â'r Gronfa wedi'i chyfuno o fewn y cyfrifon blynyddol o ystyried ei hanfateroldeb.

Mae mwy o wybodaeth a chyfrifon NLPU ar gael yn www.achosiondayloteri.org.uk

25. Ymrwymiadau cyfalaf

Ar 31 Mawrth 2024, nid oedd gan y Gronfa unrhyw ymrwymiadau cyfalaf. (2022-23 £0.0 miliwn).

26. Asedau amodol

Mae hawl gan Ddosbarthwyr y Loteri Genedlaethol dderbyn cyfran o enillion o werthu tir ar Barc Olympaidd y Frenhines Elizabeth yn gyfnewid am gyfrannu £675m ychwanegol miliwn at ariannu Gemau Olympaidd a Pharalympaidd 2012 Llundain. Mae'r trefniadau wedi'u disgrifio mewn cytundeb cyfreithiol rhwng yr Ysgrifennydd Gwladol ac Awdurdod Llundain Fawr dyddiedig 29 Mawrth 2012 sy'n disgrifio dosbarthiad yr arian rhwng Awdurdod Llundain Fawr a'r dosbarthwyr loteri (trwy'r adran graidd). Disgwyliwn y bydd y GLA yn cyfathrebu'n uniongyrchol â Chyrff Dosbarthu'r Loteri ar ragolygon o dderbyniadau tir sy'n ddyledus i'r Loteri Genedlaethol a'r amseriad ar gyfer gwneud taliadau o'r fath.

Fel y corff olynol, gan gymryd yr eiddo, hawliau a rhwymedigaethau sy'n weddill gan Gomisiwn y Mileniwm pan gafodd ei ddiddymu yn 2006, mae gan y Gronfa hawl i gyfran o'r enillion o werthu tir ar Benrhyn Greenwich a wnaed gan Awdurdod Llundain Fwyaf unwaith y bydd costau penodol wedi cael eu talu. Rhagwelir y bydd taliadau o £50.3 miliwn (2022-23 £55.2 miliwn) yn cael eu derbyn rhwng 2016 a 2044, gyda £10.5 miliwn eisoes wedi cael ei derbyn erbyn diwedd 2023-24. Nid oes unrhyw incwm ychwanegol wedi'i gronni ar gyfer 2023-24.

O dan ddarpariaethau Deddf Asedau Segur 2008 i 2022, gall banciau a chymdeithasau adeiladu drosglwyddo arian o gyfrifon segur i Reclaim Fund Ltd (RFL), endid nid er elw sydd ag awdurdod i weithredu fel y gronfa hawlio'n ôl. Mae RFL yn trosglwyddo arian y mae wedi'i fodloni nad oes ei angen i dalu hawliadau yn y dyfodol gan berchnogion yr arian cyfrifon segur i'r Gronfa ei ddosbarthu ymlaen.

Mae RFL yn cyfrifo'r rhwymedigaeth sy'n ddyledus i'r Gronfa ac yn cydnabod hyn fel credydwr, sy'n cyfateb i ddyledwr ac incwm cysylltiedig y mae'r Gronfa'n rhoi cyfrif amdano. Yn ogystal, mae RFL yn nodi swm dros dro o incwm yn y dyfodol y gellir ei drosglwyddo i'r Gronfa. Mae'r Gronfa bellach yn cydnabod hwn fel ased wrth gefn yn unol ag IAS 37: Darpariaethau, Rhwymedigaethau Amodol ac Asedau Amodol. Mae RFL wedi nodi bod y gwerth hwn yn debygol o fod yn £143.4 miliwn ar gyfer 2023-24 (2022-23: rhwng £83 miliwn a £93 miliwn).

27. Adolygiad ar ôl y fantolen

Nid oes unrhyw ddigwyddiadau ar ôl dyddiad y fantolen a hyd at y dyddiad yr awdurdodwyd cyhoeddi'r cyfrifon sy'n gofyn am addasiad i'r datganiadau ariannol. Dehonglir dyddiad awdurdodi cyhoeddi'r cyfrifon fel dyddiad Tystysgrif ac Adroddiad y Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol.

28. Cronfa Community Organisations Cost of Living

Yn ystod 2023-24, cytunodd y Gronfa ar y rhaglen hon, a fydd yn para hyd at 30 Mehefin 2024. Cyfanswm cost y rhaglen yw £75.1 miliwn y bydd DCMS yn ei ddarparu drwy gytundeb grant. Yn y cytundeb grant, penderfynwyd y bydd y Gronfa yn gweithredu fel Penadur yn hytrach nag Asiant.

Datganiad incwm net cynhwysfawr

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023
	£000	£000
Incwm		
Derbyniwyd/Derbyniadwy gan DCMS	74,216	-
Llog	117	-
Cyfanswm incwm	**74,333**	**-**
Gwariant		
Gwariant ar grantiau	70,709	-
Gwariant ar grantiau wedi darfod neu eu diddymu	(192)	-
	70,517	**-**
Costau gweithredu	3,316	-
Cyfanswm gwariant	**73,833**	**-**
Cyfanswm incwm net cynhwysfawr	**500**	**-**

Arian wrth gefn		
Dygwyd ymlaen ar 1 Ebrill 2023	-	-
Cyfanswm incwm net cynhwysfawr	500	-
Dygwyd ymlaen ar 31 Mawrth 2024	**500**	**-**

Datganiad sefyllfa ariannol

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023
	£000	£000
Asedau cyfredol		
Arian yn y banc ac mewn llaw	520	-
Cyfanswm asedau	**520**	**-**
Rhwymedigaethau cyfredol		
Rhwymedigaethau grant	(20)	-
Cyfanswm rhwymedigaethau	(20)	-
Asedau llai rhwymedigaethau	**500**	**-**

Colledion a thaliadau arbennig

Ceir colledion pan nad oes unrhyw dystiolaeth bod amcanion prosiect a ariannwyd wedi'u cyflawni. Yn y flwyddyn ariannol hyd at 31 Mawrth 2024 rydym wedi dileu colledion o £0, gan gynrychioli dim dyfarniadau. Nid oedd unrhyw ddileadau uwchben £100,000.

29. Cronfa Million Hours

Yn ystod 2023-24, cytunodd y Gronfa ar y rhaglen hon, a fydd yn para hyd at 30 Medi 2026. Cyfanswm cost y rhaglen yw £22 miliwn, a bydd DCMS yn cyfrannu £11 miliwn ohono trwy gytundeb grant gyda'r Gronfa. Bydd yr £11 miliwn sy'n weddill yn cael ei gyfrannu gan y Gronfa. Yn y cytundeb grant, penderfynwyd y bydd y Gronfa yn gweithredu fel Penadur yn hytrach nag Asiant.

Datganiad incwm net cynhwysfawr

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023
	£000	£000
Incwm		
Derbyniwyd/Derbyniadwy gan DCMS	3,938	-
Llog	23	-
Cyfanswm incwm	**3,961**	**-**
Gwariant		
Gwariant ar grantiau	10,091	-
	10,091	**-**
Costau gweithredu	177	-
Cyfanswm gwariant	**10,268**	**-**
Cyfanswm (gwariant)/incwm net cynhwysfawr	**(6,307)**	**-**
Arian wrth gefn		
Dygwyd ymlaen ar 1 Ebrill 2023	-	-
Cyfanswm (gwariant)/ incwm net cynhwysfawr	(6,307)	-
Dygwyd ymlaen ar 31 Mawrth 2024	**(6,307)**	**-**

Datganiad sefyllfa ariannol

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023 £000
Asedau cyfredol		
Arian yn y banc ac mewn llaw	-	-
Cyfanswm asedau	**-**	**-**
Rhwymedigaethau cyfredol		
Rhwymedigaethau grant	(6,307)	-
Symiau taladwy eraill	-	-
Cyfanswm rhwymedigaethau	**(6,307)**	**-**
Asedau llai rhwymedigaethau	**(6,307)**	**-**

Colledion a thaliadau arbennig

Ceir colledion pan nad oes unrhyw dystiolaeth bod amcanion prosiect a ariannwyd wedi’u cyflawni. Yn y flwyddyn ariannol hyd at 31 Mawrth 2024 rydym wedi dileu colledion o £0, gan gynrychioli dim dyfarniadau. Nid oedd unrhyw ddileadau uwchben £100,000.

30. Cronfa Gymorth Cymunedol y Coronafeirws

Yn 2020-21, derbyniodd y Gronfa £200 miliwn ar ffurf grant gan y Trysorlys ar gyfer rhaglen Cronfa Gymorth Cymunedol y Coronafeirws, i’w dosbarthu i elusennau a mudiadau cymunedol yn Lloegr i’w galluogi i ateb y gofynion a osodir arnynt gan bandemig COVID-19. Roedd rhaid cwblhau’r rhaglen weithgarwch erbyn diwedd mis Medi 2020 gyda’r disgwyliad y bydd y mudiadau derbyn yn gwario’r arian o fewn chwe mis o’i derbyn. Llofnodwyd y cytundeb grant ar 22 Mai 2020 gan DCMS a’r Gronfa.

Yn y cytundeb grant, penderfynwyd y dylai’r Gronfa fod yn atebol am y grant ariannu a’r penderfyniadau dyfarnu sy’n deillio o hynny. Nid oes unrhyw bŵer gwneud penderfyniadau yn DCMS na llywodraeth ehangach a dim pŵer feto.

Felly, mae’r Gronfa wedi cymryd rôl Penadur yn hytrach nag Asiant. Cofnododd y Gronfa hwn fel incwm derbyn cyfanswm grant y llywodraeth a chyfrifo am y grantiau fel rhan o’i gwariant grant er gwahanwyd hwn yn glir oddi wrth ei gwariant grant Loteri.

Er bod cyfnod gweithredol y rhaglen hon wedi dod i ben, rydym yn parhau i adrodd am fân ad-daliadau/addasiadau cyn cau’n derfynol.

Datganiad incwm net cynhwysfawr

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023 £000
Incwm		
Llog	12	2
Ad-daliadau	6	97
Cyfanswm incwm	**18**	**99**
Gwariant		
Gwariant ar grantiau	-	-
Gwariant ar grantiau wedi darfod neu eu diddymu	219	(28)
	219	**(28)**
Costau gweithredu	(213)	1
Cyfanswm gwariant	**6**	**(27)**
Cyfanswm incwm net cynhwysfawr	**12**	**126**
Arian wrth gefn		
Dygwyd ymlaen ar 1 Ebrill 2023	752	626
Cyfanswm incwm net cynhwysfawr	12	126
Dygwyd ymlaen ar 31 Mawrth 2024	**764**	**752**

Datganiad sefyllfa ariannol

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023 £000
Asedau cyfredol		
Arian yn y banc ac mewn llaw	551	490
Symiau eraill i’w derbyn	213	262
Cyfanswm asedau	**764**	**752**
Rhwymedigaethau cyfredol		
Masnach ac arian arall a delir	-	-
Cyfanswm rhwymedigaethau	**-**	**-**

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023 £000
Asedau llai rhwymedigaethau	**764**	**752**

Colledion a thaliadau arbennig

Ceir colledion pan nad oes unrhyw dystiolaeth bod amcanion prosiect a ariannwyd wedi'u cyflawni. Yn y flwyddyn ariannol hyd at 31 Mawrth 2024 rydym wedi dileu colledion o £321,410, gan gynrychioli 35 o ddyfarniadau (2022-23: £91,921 gan gynrychioli 14 o ddyfarniadau). Nid oedd unrhyw ddileadau uwchben £100,000 (2022-23: dim).

31. Cronfa Local Connections

Yn ystod 2020-21, cytunodd y Gronfa ar y rhaglen hon am gyfnod rhwng 1 Hydref 2020 a 31 Mawrth 2022. Cyfanswm cost y rhaglen oedd £4.0 miliwn, a chyfrannodd DCMS £2.0 miliwn ohono drwy gytundeb grant. Cyfrannwyd y £2.0 miliwn a oedd yn weddill gan y Gronfa. Yn y cytundeb grant, penderfynwyd y bydd y Gronfa yn gweithredu fel Penadur yn hytrach nag Asiant. Ad-dalwyd y balans i DCMS.

Datganiad incwm net cynhwysfawr

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023 £000
Incwm		
Ad-daliadau	2	-
Cyfanswm incwm	**2**	**-**
Gwariant		
Ad-dalwyd i DCMS	5	-
	5	**-**
Costau gweithredu	-	-
Cyfanswm gwariant	**5**	**-**
Cyfanswm (gwariant)/incwm net cynhwysfawr	**(3)**	**-**

Arian wrth gefn		
Dygwyd ymlaen ar 1 Ebrill 2023	3	3
Cyfanswm (gwariant)/ incwm net cynhwysfawr	(3)	-
Dygwyd ymlaen ar 31 Mawrth 2024	**-**	**3**

Datganiad sefyllfa ariannol

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023 £000
Asedau cyfredol		
Arian yn y banc ac mewn llaw	-	3
	-	-
Cyfanswm asedau	**-**	**3**
Rhwymedigaethau cyfredol		
Masnach ac arian arall a delir	-	-
Cyfanswm rhwymedigaethau	**-**	**-**
Asedau llai rhwymedigaethau	**-**	**3**

Colledion a thaliadau arbennig

Ceir colledion pan nad oes unrhyw dystiolaeth bod amcanion prosiect a ariannwyd wedi'u cyflawni. Yn y flwyddyn ariannol hyd at 31 Mawrth 2024 rydym wedi dileu colledion o £0, gan gynrychioli dim dyfarniadau (2022-23: dim). Nid oedd unrhyw ddileadau uwchben £100,000 (2022-23: dim).

32. Cronfa Living Places and Spaces

Yn ystod 2021-22, cytunodd y Gronfa ar y rhaglen hon, a fydd yn para hyd at 31 Mawrth 2022. Cyfanswm cost y rhaglen yw £0.8m y bydd yr Adran Isadeiledd, Gogledd Iwerddon, yn ei darparu drwy gytundeb grant. Roedd y cytundeb grant yn pennu y byddai'r Gronfa'n gweithredu fel Penadur yn hytrach nag Asiant.

Cytunwyd ar ariannu ychwanegol o £0.8 miliwn ar gyfer y rhaglen hon yn 2022-23, hyd at 31 Mawrth 2023. Ad-dalwyd y balans i'r Adran Isadeiledd.

Datganiad incwm net cynhwysfawr

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023 £000
Incwm		
Derbyniwyd/Derbyniadwy gan DfI	-	791
Ad-daliadau	3	9
Cyfanswm incwm	**3**	**800**
Gwariant		
Gwariant ar grantiau	21	741
	21	**741**
Ad-dalwyd i DfI	13	-
Costau gweithredu	-	41
Cyfanswm gwariant	**34**	**782**
Cyfanswm (gwariant)/incwm net cynhwysfawr	**(31)**	**18**
Arian wrth gefn		
Dygwyd ymlaen ar 1 Ebrill 2023	31	13
Cyfanswm (gwariant)/ incwm net cynhwysfawr	(31)	18
Dygwyd ymlaen ar 31 Mawrth 2024	**-**	**31**

Datganiad sefyllfa ariannol

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023 £000
Asedau cyfedol		
Arian yn y banc ac mewn llaw	-	31
Cyfanswm asedau	**-**	**31**
Rhwymedigaethau cyfredol		
Masnach ac arian arall a delir	-	-
Cyfanswm rhwymedigaethau	**-**	**-**
Asedau llai rhwymedigaethau	**-**	**31**

Colledion a thaliadau arbennig

Ceir colledion pan nad oes unrhyw dystiolaeth bod amcanion prosiect a ariannwyd wedi'u cyflawni. Yn y flwyddyn ariannol hyd at 31 Mawrth 2024 rydym wedi dileu colledion o £10,000, gan gynrychioli un dyfarniad (2022-23: dim). Nid oedd unrhyw ddileadau uwchben £100,000 (2022-23: dim).

33. Cronfa Caru'n Cynefin

Yn ystod 2021-22, cytunodd y Gronfa ar y rhaglen hon, a fyddai'n para hyd at 31 Rhagfyr 2021 neu'r dyddiad y mae'r ddau barti wedi cyflawni eu hymrwymiadau o dan y cytundeb. Cyfanswm cost y rhaglen oedd £0.7m a ddarparwyd gan IKEA drwy gytundeb grant. Pennwyd yn y cytundeb grant y byddai'r Gronfa'r gweithredu fel Penadur yn hytrach nag Asiant. Trosglwyddwyd y balans i'r Gronfa.

Datganiad incwm net cynhwysfawr

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023 £000
Incwm		
Tynnu'r grant	-	5
Cyfanswm incwm	**-**	**5**
Gwariant		

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023 £000
Trosglwyddo balans cau	5	-
Cyfanswm gwariant	**5**	**-**
Cyfanswm (gwariant)/incwm net cynhwysfawr	**(5)**	**5**

Arian wrth gefn		
Dygwyd ymlaen ar 1 Ebrill 2023	5	-
Cyfanswm (gwariant)/ incwm net cynhwysfawr	(5)	5
Dygwyd ymlaen ar 31 Mawrth 2024	**-**	**5**

Datganiad sefyllfa ariannol

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023 £000
Asedau cyfredol		
Arian yn y banc ac mewn llaw	-	5
Cyfanswm asedau	**-**	**5**
Rhwymedigaethau cyfredol		
Masnach ac arian arall a delir	-	-
Cyfanswm rhwymedigaethau	**-**	**-**
Asedau llai rhwymedigaethau	**-**	**5**

Colledion a thaliadau arbennig

Ceir colledion pan nad oes unrhyw dystiolaeth bod amcanion prosiect a ariannwyd wedi'u cyflawni. Yn y flwyddyn ariannol hyd at 31 Mawrth 2024 rydym wedi dileu colledion o £0, gan gynrychioli dim dyfarniadau (2022-23: £5,000). Nid oedd unrhyw ddileadau uwchben £100,000 (2022-23: dim).

34. Asedau Segur

O dan ddarpariaethau Deddfau Asedau Segur 2008 i 2022 gall banciau a chymdeithasau adeiladu drosglwyddo arian o asedau segur i RFL, endid dielw sydd wedi'i awdurdodi i weithredu fel y gronfa adennill.

Mae RFL yn trosglwyddo arian y mae wedi'i fodloni nad oes ei angen i dalu hawliadau yn y dyfodol gan berchnogion yr arian cyfrifon segur i'r Gronfa. Mae'r Gronfa'n dosbarthu'r arian hwnnw yn unol â'r Ddeddf a chyfarwyddiadau a gyhoeddir iddi gan Ysgrifennydd Gwladol yr Adran dros Ddiwylliant, Cyfryngau a Chwaraeon yn unol â'i wariant yn Lloegr a gan y gweinyddiaethau datganoledig o ran gwariant yng Nghymru, yr Alban a Gogledd Iwerddon.

Mae arian yn cael ei ddosrannu ar draws y DU yn unol ag offeryn statudol a gymeradwyir gan y Senedd.

Didynnir y costau a delir gan y Gronfa a'r Gweinidog mewn perthynas â gweithredu'r cynllun yn gyffredinol cyn eu dyrannu rhwng y pedair gwlad.

Didynnir y costau a gafwyd gan y Gweinidog a'r gweinyddiaethau datganoledig mewn perthynas â'r gwledydd unigol o'r arian a ddyrennir.

Rhoddwyd Cydsyniad Brenhinol i Ddeddf Asedau Segur newydd 2022 ym mis Chwefror 2022. Mae'n gwneud darpariaeth ar gyfer rhoi pŵer i ehangu ymhellach gwmpas y cynllun Asedau Segur i dderbyn trosglwyddiadau o asedau segur ychwanegol ac ehangu dibenion cymdeithasol ac amgylcheddol defnyddio'r arian. Bydd y Gronfa yn parhau i weithio'n agos gyda DCMS ac RFL wrth i'r gweithgaredd hwn ddatblygu.

34a. Datganiad incwm net cynhwysfawr

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023 £000
Incwm		
Derbyniwyd/Derbyniadwy o Reclaim Fund Ltd	90,374	91,756
Llog	7,450	1,753
Adennill grantiau	68	7
Cyfanswm incwm	**97,892**	**93,516**
Gwariant		
Gwariant ar grantiau i ddosbarthwyr dynodedig	111,780	65,847
Gwariant ar grantiau	15,290	20,592

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023
	£000	£000
Gwariant ar grantiau wedi darfod neu eu diddymu	(58)	(34)
	127,012	**86,405**
Costau gweithredu	830	615
Cyfanswm gwariant	**127,842**	**87,020**
Gwarged cyn treth	**(29,950)**	**6,496**
Treth	(1,748)	-
Cyfanswm (gwariant)/incwm net cynhwysfawr	**(31,698)**	**6,496**
Arian wrth gefn		
Dygwyd ymlaen ar 1 Ebrill 2023	108,584	102,088
Cyfanswm (gwariant)/ incwm net cynhwysfawr	(31,698)	6,496
Dygwyd ymlaen ar 31 Mawrth 2024	**76,886**	**108,584**

34b. Datganiad sefyllfa ariannol ar 31 Mawrth 2024

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023
	£000	£000
Asedau cyfredol		
Arian yn y banc ac mewn llaw	181,125	222,725
Cyfanswm asedau	**181,125**	**222,725**
Rhwymedigaethau cyfredol		
Masnach ac arian arall a delir	(1,682)	(125)
Ymrwymiadau grant i ddosbarthwyr penodol	(79,477)	(90,499)
Rhwymedigaethau grant	(23,080)	(23,517)
Cyfanswm rhwymedigaethau	**(104,239)**	**(114,141)**
Asedau llai rhwymedigaethau	**76,886**	**108,854**

34c. Cyfrif Incwm a Gwariant Manwl gyda Dyraniad fesul Gwlad

	Lloegr	Yr Alban	Cymru	Gogledd Iwerddon	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024 Cyfan-swm	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023 Cyfan-swm
	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Dadansoddiad yn ôl Segment						
Incwm	-	-	-	-	97,824	93,509
Namyn costau gweithredu	**-**	**-**	**-**	**-**	**(2,578)**	**(615)**
Incwm net ar gael i'w dosbarthu					**95,244**	**92,894**
Ar gael i bob gwlad	79,910	8,001	4,667	2,667		
Adennill grantiau	-	68	-	-	68	7
Ymrwymiadau grant i ddosbarthwyr penodol	(111,780)	-	-	-	(111,780)	(65,847)
Ymrwymiadau grant a wnaed	-	(8,517)	(107)	(6,606)	(15,230)	(20,558)
Gwarged/(Diffyg) ar gyfer y flwyddyn	**(31,870)**	**(449)**	**4,560**	**(3,939)**	**(31,698)**	**6,496**
Balans arian a ddygwyd ymlaen	**65,597**	**17,208**	**15,390**	**10,389**	**108,584**	**102,088**
Balans yr arian a ddygwyd ymlaen ar 31 Mawrth 2024	**33,727**	**16,759**	**19,950**	**6,450**	**76,886**	**108,584**
Symud croniadau grant						
Rhwymedigaethau grant a ddygwyd ymlaen ar 1 Ebrill 2023	90,499	8,184	7,050	8,283	114,016	48,743

	Lloegr	Yr Alban	Cymru	Gogledd Iwerddon	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024 Cyfan-swm	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2023 Cyfan-swm
	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Ymrwymiadau grant a wnaed	111,779	8,566	116	6,608	127,069	86,439
Rhwymedigaethau wedi darfod a'u diddymu	-	(49)	(9)	-	(58)	(34)
Rhwymedigaethau grant a fodlonwyd	(122,801)	(7,206)	(1,797)	(6,666)	(138,470)	(21,132)
Croniad a ddygwyd ymlaen ar 31 Mawrth 2024	**79,477**	**9,495**	**5,360**	**8,225**	**102,557**	**114,016**
Croniadau grant sy'n heneiddio						
Yn ddyledus o fewn blwyddyn	79,477	5,942	2,138	5,615	93,173	101,487
Yn ddyledus o fewn mwy na blwyddyn ond llai na dwy flynedd	-	2,832	1,402	2,038	6,272	7,431
Yn ddyledus o fewn mwy na dwy flynedd ond llai na thair blynedd	-	721	851	572	2,144	3,659
Yn ddyledus o fewn mwy na thair blynedd ond llai na phedair blynedd	-	-	529	-	529	601
Yn ddyledus o fewn mwy na phedair blynedd ond llai na phum mlynedd	-	-	354	-	354	410
Yn ddyledus ar ôl mwy na phum mlynedd	-	-	86	-	86	428
	79,477	**9,495**	**5,360**	**8,225**	**102,557**	**114,016**

Ased Amodol

O dan ddarpariaethau Deddfau Asedau Segur 2008 i 2022 gall banciau, cymdeithasau adeiladu a mudiadau ariannol eraill drosglwyddo arian o asedau segur i RFL, endid dielw sydd wedi'i awdurdodi i weithredu fel y gronfa adennill. Mae RFL yn trosglwyddo arian y mae'n fodlon nad oes ei angen i dalu hawliadau yn y dyfodol gan berchnogion arian y cyfrif segur i'r Gronfa i'w ddosbarthu ymlaen.

Mae RFL yn cyfrifo'r rhwymedigaeth sy'n ddyledus i'r Gronfa ac yn cydnabod hyn fel credydwr, sy'n cyfateb i ddyledwr ac incwm cysylltiedig y mae'r Gronfa'n rhoi cyfrif amdano. Yn ogystal, mae RFL yn nodi swm dros dro o incwm yn y dyfodol y gellir ei drosglwyddo i'r Gronfa. Mae'r Gronfa bellach yn cydnabod hwn fel ased wrth gefn yn unol ag IAS 37: Darpariaethau, Rhwymedigaethau Amodol ac Asedau Amodol. Mae RFL wedi nodi bod y gwerth hwn yn debygol o fod yn £143.4 miliwn ar gyfer 2023-24 (2022-23: rhwng £83 miliwn a £93 miliwn).

Atebolrwydd Amodol

Mae'r Gronfa wedi cydnabod rhwymedigaeth wrth gefn o £5 miliwn ar 31 Mawrth 2024 (31 Mawrth 2023: £5.5 miliwn) mewn perthynas â rhwymedigaeth bosibl i dalu hyd at £500,000 y flwyddyn i The Oversight Trust (OST) - Assets for the Common Good (Big Society Trust gynt) am ei chostau gweinyddol. Mae'r rhwymedigaeth bosibl hon yn unol â gweithred gytundeb rhwng OST a'r Gronfa a wnaed ar 10 Rhagfyr 2019, sy'n ddilys am 15 mlynedd o'r dyddiad hwnnw. Mae'r Atebolrwydd Amodol rydym yn ei gydnabod ar 31 Mawrth 2024 ar gyfer y 10 mlynedd sy'n weddill.

Ein cefndir statudol

Cyfarwyddiadau Polisi

Rhoddir y pŵer i'n hadran noddi a'r gweinyddiaethau datganoledig o dan Ddeddf y Loteri Genedlaethol etc 1993 i roi Cyfarwyddiadau mewn perthynas â materion sydd i'w hystyried wrth ddyfarnu grantiau.

Mae'r cyfarwyddiadau polisi cyfredol mewn perthynas ag ariannu yn Lloegr, Ynys Manaw a'r Deyrnas Unedig wedi'u disgrifio isod. Cyhoeddwyd y rhain gan Swyddfa'r Cabinet ac fe ddaethant i rym at 1 Ebrill 2012. Yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon fydd yn gyfrifol am gyfarwyddiadau polisi yn y dyfodol.

Mae'r Gronfa wedi cydymffurfio â'r Cyfarwyddiadau hyn ym mhob agwedd faterol trwy gydol y flwyddyn ariannol 2023-24.

Mae'r cyfarwyddiadau polisi presennol mewn perthynas â Chymru, yr Alban a Gogledd Iwerddon, a gyhoeddwyd gan y gweinyddiaethau datganoledig priodol, wedi'u nodi yn ddiweddarach yn yr adran hon.

Lloegr a'r Deyrnas Unedig

Cyfarwyddiadau a roddir i'r Gronfa Loteri Fawr o dan Adran 36e(1)(b) Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 (fel y'i diwygiwyd)

Yn y Cyfarwyddiadau hyn bydd unrhyw gyfeiriad at adran yn cyfeirio at adran yn Neddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 (fel y'i diwygiwyd).

Trwy hyn mae'r Ysgrifennydd dros Swyddfa'r Cabinet, wrth weithredu'r pwerau a gyflwynwyd iddi gan adran 36E(1)(b) ac ar ôl ymgynghori â'r Gronfa Loteri Fawr ("y Gronfa"), Cynulliad Cenedlaethol Cymru, Gweinidogion yr Alban a'r Adran dros Ddiwylliant, y Celfyddydau a Hamdden Gogledd Iwerddon yn unol ag adran 36E(5), yn rhoi'r cyfarwyddiadau a ganlyn i'r Gronfa:

Lloegr, Ynys Manaw a'r Deyrnas Unedig

Cyfarwyddiadau cyffredinol

1. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau mewn perthynas â gwariant y Deyrnas Unedig, bydd y Gronfa'n ystyried y materion a ganlyn wrth bennu i bwy y bydd yn dosbarthu grantiau, y dibenion dros ddosbarthu grantiau, a'r amodau y dylid eu hystyried wrth i'r Gronfa ddosbarthu ei harian o dan adran 25(1).

A. Yr angen am sicrhau dros amser bod yr arian a ddosberthir:

(i) Yn sicrhau bod pobl yn cymryd rhan ac yn ymwneud â defnyddio ariannu'r Gronfa i ddarparu atebion i'r materion sydd fwyaf pwysig iddynt yn eu cymunedau;

(ii) Yn helpu adnabod a galluogi'r rhai sy'n barod i arwain y broses o ddarparu'r atebion hyn ac yn dileu rhwystrau ar gyfer y rhai y gallai fod angen cymorth arnynt i wneud hyn; a

(iii) Yn cefnogi atebion newydd ac arloesol ochr yn ochr â modelau sydd wedi profi eu gwerth, ac yn cynhyrchu dysgu i helpu datblygiad polisïau ac arfer y tu hwnt i ariannu'r Gronfa.

B. Yr angen am sicrhau bod y Gronfa'n cyflawni dosbarthiad yr ariannu i ledaeniad gweddol eang o brosiectau, yn bennaf y rhai a gyflwynir gan y sector gwirfoddol a chymunedol a mentrau cymdeithasol, gan gynnwys mudiadau bach, y mudiadau hynny sy'n gweithredu ar lefel leol yn unig, mudiadau newydd eu cyfansoddi, mudiadau sy'n gweithredu fel mentrau cymdeithasol a mudiadau sydd â'u pencadlys yn y Deyrnas Unedig y maent yn gweithio tramor.

C. Yr angen am sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu ar gyfer prosiectau sy'n hyrwyddo lles cyhoeddus a chymdeithasol nad ydynt wedi'u bwriadu'n bennaf er elw preifat.

D. Yr angen am gynnwys y cyhoedd wrth lunio polisïau, pennu blaenoriaethau a gwneud grantiau, a allai gynnwys partneriaethau â darlledwyr, cyfryngau electronig, print a digidol a chyfryngau eraill.

E. Yr angen am sicrhau bod grantiau'n cael ei ddosbarthu ar sail angen, gan gyflwyno canlyniadau mesuradwy ac effaith ehangach ar gyfer cymunedau ac unigolion.

F. Yr angen am gynnwys amod yn yr holl grantiau i dderbynyddion i gydnabod arian y Loteri gan ddefnyddio brand cyffredin y Loteri.

G. Bydd y Gronfa'n ystyried yr egwyddorion canlynol wrth ddosbarthu arian o dan adran 25(1):

1. Ymgysylltu – dylai datblygu rhaglenni fod yn seiliedig ac ymgysylltu'n weithredol â phartneriaid y sectorau cyhoeddus, preifat a gwirfoddol ac mewn mentrau cymdeithasol.

2. Cynrychiolaeth – dylai datblygu rhaglenni gymryd y rhai mewn angen mwyaf i ystyriaeth trwy dargedu anghydraddoldeb a gwella gallu pobl a chymunedau i gyfrannu at raglenni'r gronfa, cymryd rhan ynddynt ac elwa o'r canlyniadau a ariennir trwyddynt.

3. Cynaladwyedd – gallu'r rhaglen i wella'r amgylchedd heddiw ac ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol a lleihau'r effaith ar yr amgylchedd.

4. Buddion tymor hwy – y gall prosiectau gyflawni dichonolrwydd a gwydnwch ariannol dros y tymor hwy.

5. Ychwanegedd a chydweddu – dylai datblygu rhaglenni ac ariannu prosiectau gydweddu ag arianwyr a phartïon eraill sy'n gweithio tuag at gyrchnodau'r gronfa, ychwanegu gwerth atynt a bod yn unigryw iddynt.

6. Gweithio ar y cyd – pan fydd hyn yn cyflawni canlyniadau gwell, dylai datblygu rhaglenni ac ariannu prosiectau gefnogi gweithredu ar y cyd rhwng mudiadau a ariennir a phartneriaid y sectorau cyhoeddus, preifat a chymdeithas sifil.

Gwariant datganoledig Lloegr ac Ynys Manaw

2. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau mewn perthynas â gwariant datganoledig Lloegr ac Ynys Manaw, bydd y Gronfa'n ystyried y materion a ganlyn wrth bennu i bwy y bydd yn dosbarthu arian, y dibenion dros ddosbarthu arian, a'r amodau y dylid eu hystyried wrth i'r Gronfa ddosbarthu arian:

A. Yr angen am weithredu o fewn cyd-destun unigryw polisi a chamau gweithredu'r llywodraeth a chymdeithas sifil gan ychwanegu gwerth mewn ffyrdd priodol at yr amcan o greu cymdeithas fwy teg, rhydd a chyfrifol lle mae pawb yn chwarae rhan wrth wella'u cymuned a helpu ei gilydd.

B. Yr angen am sicrhau y caiff ariannu ei ddosbarthu i brosiectau sy'n creu buddion ar gyfer pobl a chymunedau lleol a wasanaethir gan y sector gwirfoddol a chymunedol.

C. Yr angen am sicrhau dros amser bod yr arian a ddosberthir yn ymdrin ag un neu fwy o'r blaenoriaethau a ganlyn:

(i) Annog cyfranogiad cymdeithasol mewn cymunedau a dileu rhwystrau;

(ii) Cryfhau gallu mudiadau gwirfoddol a chymunedol a mentrau cymdeithasol; a

(iii) Chryfhau a chynyddu gallu'r farchnad buddsoddi cymdeithasol i gefnogi buddion cyhoeddus a gweithredu cymdeithasol.

D. Yr angen am ystyried:

(i) Buddion a chwmpas cymryd camau effeithiol ar gyfer Lloegr neu Ynys Manaw yn gyffredinol ac ar gyfer rhannau gwahanol o Loegr neu Ynys Manaw; a

(ii) Meintiau poblogaeth a lefelau amddifadedd economaidd a chymdeithasol cymharol mewn rhannau gwahanol o Loegr ac Ynys Manaw.

Llofnodwyd gan y Gweinidog dros Swyddfa'r Cabinet

28 Mawrth 2012.

Yr Alban

Cyfarwyddiadau a roddir i'r Gronfa Loteri Fawr o dan adran 36e(4)(b) Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993

Trwy hyn mae Gweinidogion Yr Alban, wrth ddefnyddio'r pwerau a gyflwynwyd iddynt gan adran 36E(4)(b) Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 ac ar ôl ymgynghori â'r Gronfa Loteri Fawr ("y Gronfa") a sicrhau caniatâd gan Weinidog Swyddfa'r Cabinet yn unol ag adran 36E(8) y Ddeddf, yn rhoi'r cyfarwyddiadau a ganlyn i'r Gronfa:

1. Yn y Cyfarwyddiadau hyn bydd unrhyw gyfeiriad at adran yn cyfeirio at adran yn Neddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993.

Cyfarwyddiadau Cyffredinol

2. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau mewn perthynas â gwariant datganoledig Yr Alban, bydd y Gronfa'n ystyried y materion a ganlyn wrth bennu i bwy y bydd yn dosbarthu grantiau, y dibenion dros ddosbarthu grantiau, a'r amodau y

dylid eu hystyried wrth i'r Gronfa ddosbarthu arian:

A. Yr angen am sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu o dan adran 25(1) ar gyfer prosiectau sy'n hyrwyddo budd y cyhoedd ac nad ydynt wedi'u bwriadu'n bennaf er elw preifat.

B. Yr angen am sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu o dan adran 25(1) i brosiectau sy'n gwneud gwelliannau gwirioneddol a chynaliadwy i ansawdd bywyd cymunedau lleol.

C. Yr angen am annog arloesedd wedi'i gydbwyso gyda'r angen am reoli risg mewn modd sy'n gymesur â'r math o brosiect ac ymgeisydd.

D. Yr angen am hyrwyddo amcanion datblygiad cynaliadwy ymhellach.

E. Yr angen am bennu cyfyngiadau amser penodol ar y cyfnodau y mae grantiau'n daladwy, boed hynny ar gyfer gwariant cyfalaf neu refeniw.

F. Yr angen:

(i) ym mhob achos, i'r ymgeiswyr ddangos dichonoldeb ariannol y prosiect dros gyfnod y grant,'

(ii) os ceisir arian cyfalaf:

a) am gynllun busnes clir gan gynnwys yr angen am sicrhau adnoddau er mwyn bodloni unrhyw gostau rhedeg a chynnal a chadw sy'n gysylltiedig â phob prosiect am gyfnod rhesymol, gan ystyried maint a natur y prosiect; a

b) sicrhau bod y broses gwerthuso a rheoli ar gyfer prosiectau sylweddol yn cyfateb i broses Adolygiadau Porth Swyddfa Fasnach y Llywodraeth.

(iii) mewn achosion eraill, dylid ystyried argaeledd tebygol arian arall i dalu am gostau parhaus am gyfnod rhesymol ar ôl cwblhau dyfarniad y Loteri, gan roi ystyriaeth i faint a natur y prosiect, ac i arian y Loteri gael ei ddefnyddio i gynorthwyo cynnydd tuag at ddichonoldeb pryd bynnag y bo'n bosib.

G. Y dymunoldeb o weithio gyda mudiadau eraill, gan gynnwys dosbarthwyr eraill, pan fo hyn yn ffordd effeithiol o gyflwyno elfennau o strategaeth y Gronfa.

H. Yr angen am sicrhau bod gan y Gronfa y cyfryw wybodaeth y mae'n ystyried ei bod yn angenrheidiol i wneud penderfyniadau ar bob cais, gan gynnwys cyngor arbenigol annibynnol pan fo hynny'n ofynnol.

I. Yr angen am fynnu elfen o gyllid partneriaeth a/neu gyfraniadau mewn da gan ffynonellau eraill sy'n gweddu i allu rhesymol gwahanol fathau o ymgeiswyr, neu ymgeiswyr mewn ardaloedd penodol, ddod o hyd i'r cyfryw gefnogaeth.

J. Yr angen am gynnwys amod yn yr holl grantiau i gydnabod arian y Loteri gan ddefnyddio brand cyffredin y Loteri.

K. Yr angen am gynnwys y cyhoedd wrth lunio polisïau, pennu blaenoriaethau a dosbarthu grantiau.

Gwariant Datganoledig Yr Alban

3. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau mewn perthynas â gwariant datganoledig Yr Alban, bydd y Gronfa'n ystyried y materion a ganlyn wrth bennu i bwy y bydd yn dosbarthu grantiau, y dibenion dros ddosbarthu grantiau, a'r amodau y dylid eu hystyried wrth i'r Gronfa ddosbarthu arian:

A. Yr angen am weithredu o fewn cyd-destun polisi unigryw Yr Alban, gan ychwanegu gwerth at strategaeth Gweinidogion Yr Alban lle bo'n briodol;

gweithio yng nghyd-destun y fframwaith perfformiad cenedlaethol i adeiladu Alban fwy teg a mynd i'r afael ag anghydraddoldeb.

B. Yr angen am sicrhau bod y Gronfa yn dosbarthu arian dros amser i ymdrin â'r flaenoriaeth lleihau anghydraddoldeb; ac ar yr un pryd sicrhau lledaeniad rhesymol eang o dderbynyddion, gan gynnwys mudiadau bach, y rhai sy'n gweithio ar lefel leol yn unig, mentrau a mudiadau cymdeithasol a mudiadau sydd wedi'u lleoli yn Yr Alban ac yn gweithio tramor.

C. Yr angen am ystyried buddion Yr Alban yn gyffredinol, buddion rhannau gwahanol o'r Alban a meintiau poblogaeth cymharol, ac i ba raddau y gellir lleihau amddifadedd economaidd a chymdeithasol mewn rhannau gwahanol o'r Alban.

D. Yr angen am sicrhau bod y Gronfa'n cyfrannu at gynaladwyedd trwy gefnogi gweithgareddau sy'n helpu ymgorffori newidiadau a dylanwadu ar ddatblygu hir dymor.

E. Yn olaf, yr angen am sicrhau dros amser bod y Gronfa'n dosbarthu arian yn rhesymol gyfartal rhwng gwariant ar/sy'n gysylltiedig â:

(i) Hyrwyddo dysgu a datblygu cymunedol;

(ii) Hyrwyddo diogelwch a chydlyniant cymunedol;

(iii) Hyrwyddo grymuso cymunedau a chyfleoedd cynhwysol i bawb gymryd rhan, a

(iv) hyrwyddo lles corfforol a meddyliol.

4. Mewn perthynas â gwariant datganoledig Yr Alban, bydd y Gronfa'n ystyried yr angen am ddosbarthu Arian o dan adran 25(1) i waith sydd â'r nod o gyflawni un neu fwy o'r amcanion a ganlyn.

(i) Lleihau anghydraddoldeb trwy daclo anfantais a gwahaniaethu

(ii) Grymuso pobl trwy alluogi pobl i ymgysylltu a dylanwadu.

5. Mewn perthynas â gwariant datganoledig Yr Alban bydd y Gronfa'n ystyried yr egwyddorion a ganlyn wrth ddosbarthu arian o dan adran 25(1):

(i) Cyflawni'r defnydd mwyaf effeithiol o adnoddau trwy ddewis yr ymagwedd fwyaf priodol mewn meysydd polisi priodol er mwyn ychwanegu gwerth at yr ymdrech gyhoeddus gyffredinol

(ii) Trosoli'r gwerth uchaf posib ar gyfer pobl a chymunedau o adnoddau trwy gefnogaeth dros wirfoddoli, gwaith teg a chaffael cynaliadwy.

Llofnodwyd ar ran Gweinidogion Yr Alban Chwefror 2016.

Cymru

Cyfarwyddiadau a roddwyd i'r Gronfa Loteri Fawr o dan adran 36e Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993

Yn y Cyfarwyddiadau hyn bydd unrhyw gyfeiriad at adran yn cyfeirio at adran yn Neddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 (fel y'i diwygiwyd).

Trwy hyn mae Gweinidogion Cymru, wrth ddefnyddio'r pwerau a gyflwynwyd iddynt gan adran 36E(4)(b) Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 ac ar ôl ymgynghori â'r Gronfa Loteri Fawr (yn gweithredu fel Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol ac a gyfeirir ati o hyn ymlaen fel "Y Gronfa") a sicrhau caniatâd gan Weinidog Swyddfa'r Cabinet yn unol ag adran 36E(8) y Ddeddf, yn rhoi'r cyfarwyddiadau a ganlyn i'r Gronfa.

Gwariant Datganoledig Cymru

Wrth benderfynu i bwy y mae'n dosbarthu gwariant datganoledig Cymru, at ba bwrpas ac o dan ba amodau, bydd y Gronfa'n ystyried y materion canlynol o dan Adran 25(1).

A. Ystyried egwyddorion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, yn enwedig:

- gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru
- annog cyrff cyhoeddus i feddwl mwy am yr hir dymor, gweithio'n well gyda phobl, cymunedau a'i gilydd
- atal problemau a chymryd ymagwedd fwy cyd-gysylltiedig
- y pum dull o weithio: hir dymor; atal; integreiddio; cydweithio; cymryd rhan
- saith nod llesiant.

B. Sicrhau bod y Gronfa yn dosbarthu arian i ystod eang o brosiectau a ddarperir yn bennaf gan y trydydd sector. Dylai hyn gynnwys mudiadau lleol, rhanbarthol a chenedlaethol, gan gynnwys mentrau cymdeithasol.

C. Sicrhau bod y Gronfa'n gweithredu o fewn cyd-destun polisi, llywodraethol, cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru, gan sicrhau bod ariannu'n gweddu i ac yn ychwanegu gwerth at waith y Llywodraeth tra'n aros ar wahân iddi ar yr un pryd.

D. ffynnu, ac sy'n hygyrch i bob cymuned, gan gynnwys y rhai a fydd angen cymorth ychwanegol.

E. Ystyried buddiannau Cymru gyfan a buddiannau gwahanol rannau o Gymru, gan gynnwys:

- y patrymau demograffig ac amddifadedd amrywiol yng ngwahanol rannau o Gymru
- barn cymunedau Cymru wrth osod blaenoriaethau a dosbarthu arian.

F. Sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu i brosiectau sy'n hyrwyddo budd cyhoeddus a chymdeithasol ac nad ydynt wedi'u bwriadu'n bennaf er budd preifat.

G. Hyrwyddo a chefnogi'r Gymraeg, gan adlewyrchu natur ddwyieithog Cymru trwy:

- gweithio yn ôl yr egwyddor o beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na Saesneg yn holl weithgareddau'r Gronfa yng Nghymru
- gweithredu yn unol â Safonau'r Gymraeg a'n Cynllun Iaith Gymraeg, mewn partneriaeth â Chomisiynydd y Gymraeg.

H. Sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu sy'n gwella amgylchedd Cymru heddiw ac ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol ac ar yr un pryd hyrwyddo ei botensial i wella ansawdd bywyd cymunedau ac unigolion.

I. Darparu cefnogaeth i'r sawl sy'n ymgeisio i'r Gronfa, ac i fudiadau sy'n derbyn ariannu, er mwyn gwella cyflwyno canlyniadau prosiect a'u galluogi i ddarparu atebion cadarnhaol i'r materion sydd o'r pwys mwyaf iddyn nhw a'u cymunedau.

J. Cefnogi arloesedd a modelau sydd wedi'u profi, i gynhyrchu dysgu i helpu datblygu ac ymarfer polisi y tu hwnt i ariannu'r Gronfa.

K. Cynnwys amod ym mhob dyfarniad bod yn rhaid i dderbynwyr gydnabod ariannu'r Loteri Genedlaethol a defnyddio brandio cyffredin y Loteri Genedlaethol.

L. Sicrhau bod y Gronfa'n ffocysu gwariant ar gyflawni'r canlyniadau a ganlyn dros amser:

- Mae pobl yn iach ac yn byw bywydau cynhyrchiol mewn cymdeithas ffyniannus ac arloesol
- Amgylchedd gwledig a threfol gwydn gyda defnydd mwy cynaliadwy o adnoddau naturiol Cymru
- Cryfheir amgylchiadau i greu cymunedau mwy cryf, diogel a chydlynol, gan wella cyfiawnder cymdeithasol ac ar yr un pryd, lliniaru effaith tlodi yn ogystal ag annog twf economaidd cynaliadwy.

Gogledd Iwerddon

Cyfarwyddiadau a roddir i'r Gronfa Loteri Fawr o dan adran 36e(4)(b) Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 (fel y'i diwygiwyd).

Trwy hyn mae Ysgrifennydd Gwladol Gogledd Iwerddon, wrth ddefnyddio'r pwerau a gyflwynwyd iddo gan adran 36E(4)(b) Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 ac ar ôl ymgynghori â'r Gronfa Loteri Fawr ("y Gronfa") a sicrhau caniatâd gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn unol ag adran 36E(8) y Ddeddf, yn rhoi'r cyfarwyddiadau a ganlyn i'r Gronfa:

1. Yn y Cyfarwyddiadau hyn bydd unrhyw gyfeiriad at adran yn cyfeirio at adran yn Neddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993.

Cyfarwyddiadau Cyffredinol

2. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau mewn perthynas â gwariant datganoledig Gogledd Iwerddon, bydd y Gronfa'n ystyried y materion a ganlyn wrth bennu i bwy, at ba ddibenion ac o dan ba amodau y bydd yn dosbarthu arian:

A. Yr angen am sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu o dan adran 25(1) ar gyfer prosiectau sy'n

hyrwyddo budd y cyhoedd ac nad ydynt wedi'u bwriadu'n bennaf er elw preifat.

B. Yr angen am sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu o dan adran 25(1) i brosiectau sy'n gwneud gwelliannau gwirioneddol a chynaliadwy i ansawdd bywyd cymunedau lleol.

C. Yr angen am annog arloesedd wedi'i gydbwyso gyda'r angen am reoli risg mewn modd sy'n gymesur â'r math o brosiect ac ymgeisydd.

D. Yr angen am hyrwyddo amcanion datblygiad cynaliadwy ymhellach.

E. Yr angen am bennu cyfyngiadau amser penodol ar y cyfnodau y mae grantiau'n daladwy, boed hynny ar gyfer gwariant cyfalaf neu refeniw.

F. Yr angen: ym mhob achos, i'r ymgeiswyr ddangos dichonoldeb ariannol y prosiect dros gyfnod y grant:

(ii) os ceisir arian cyfalaf:

(a) am gynllun busnes clir gan gynnwys yr angen am sicrhau adnoddau er mwyn bodloni unrhyw gostau rhedeg a chynnal a chadw sy'n gysylltiedig â phob prosiect am gyfnod rhesymol, gan ystyried maint a natur y prosiect; a

(b) sicrhau bod y broses gwerthuso a rheoli ar gyfer prosiectau sylweddol yn cyfateb i broses Adolygiadau Porth Swyddfa Fasnach y Llywodraeth.

(iii) mewn achosion eraill, dylid ystyried argaeledd tebygol arian arall i dalu am gostau parhaus am gyfnod rhesymol ar ôl cwblhau dyfarniad y Loteri, gan roi ystyriaeth i faint a natur y prosiect, ac i arian y Loteri gael ei ddefnyddio i gynorthwyo cynnydd tuag at ddichonoldeb pryd bynnag y bo'n bosib.

G. Y dymunoldeb o weithio gyda mudiadau eraill, gan gynnwys dosbarthwyr eraill, pan fo hyn yn ffordd effeithiol o gyflwyno elfennau o strategaeth y Gronfa.

H. Yr angen am sicrhau bod gan y Gronfa y cyfryw wybodaeth y mae'n ystyried ei bod yn angenrheidiol i wneud penderfyniadau ar bob cais, gan gynnwys cyngor arbenigol annibynnol pan fo hynny'n ofynnol.

I. Yr angen am fynnu elfen o gyllid partneriaeth a/neu gyfraniadau mewn da gan ffynonellau eraill sy'n gweddu i allu rhesymol gwahanol fathau o ymgeiswyr, neu ymgeiswyr mewn ardaloedd penodol, ddod o hyd i'r cyfryw gefnogaeth.

J. Yr angen am gynnwys amod yn yr holl grantiau i gydnabod arian y Loteri gan ddefnyddio brand cyffredin y Loteri.

K. Yr angen am gynnwys y cyhoedd wrth lunio polisïau, pennu blaenoriaethau a dosbarthu grantiau.

Gwariant Datganoledig Gogledd Iwerddon

3. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau mewn perthynas â gwariant datganoledig Gogledd Iwerddon, bydd y Gronfa'n ystyried y materion a ganlyn wrth bennu i bwy, at ba ddibenion ac o dan ba amodau y bydd yn dosbarthu arian:

A. Yr angen am sicrhau bod y Gronfa, wrth ystyried ei hasesiad o anghenion ac unrhyw flaenoriaethau y mae wedi'u hadnabod yn ei strategaeth, dros amser yn dosbarthu arian i ledaeniad weddol eang o dderbynyddion, gan gynnwys mudiadau bach, y mudiadau hynny sy'n gweithredu ar lefel leol yn unig, mentrau cymdeithasol, a mudiadau sy'n gweithio dramor y mae ganddynt bencadlys yng Ngogledd Iwerddon.

B. Yr angen am sicrhau dros amser bod y Gronfa'n dosbarthu arian yn rhesymol gyfartal rhwng gwariant ar neu sy'n gysylltiedig â:

(i) hyrwyddo dysgu cymunedol;

(ii) hyrwyddo diogelwch a chydlyniant cymunedol; a

(iii) hyrwyddo lles corfforol a meddyliol.

C. Yr angen am ystyried buddiannau Gogledd Iwerddon yn gyffredinol, buddiannau holl rannau gwahanol Gogledd Iwerddon a meintiau poblogaeth cymharol, ac i ba raddau y gellir lleihau amddifadedd economaidd a chymdeithasol mewn rhannau gwahanol o Ogledd Iwerddon.

4. Mewn perthynas â gwariant datganoledig Gogledd Iwerddon, bydd y Gronfa'n ystyried yr angen am ddosbarthu arian o dan adran 25(1) i brosiectau sydd â'r nod o gyflawni un neu fwy o'r amcanion canlynol:

A. Mae gan bobl gyfle i gyflawni eu potensial llawn

B. Gall pobl gymryd rhan yn weithredol yn eu cymunedau i greu newidiadau cadarnhaol

C. Perchnogaeth gymunedol ar amgylcheddau gwledig a threfol gwell a mwy diogel.

D. Gwell iechyd corfforol a meddyliol i bawb.

5. Mewn perthynas â gwariant datganoledig Gogledd Iwerddon, bydd y Gronfa, wrth ddosbarthu arian o dan adran 25(1), yn ystyried yr angen am sicrhau bod un neu'n fwy o'r blaenoriaethau a ganlyn yn cael eu bodloni:

A. Gwella sgiliau hanfodol i ddiwallu anghenion cymdeithasol ac economaidd.

B. Cynyddu cyfleoedd ar gyfer dysgu cymunedol.

C. Adeiladu gallu cymunedau.

D. Cynyddu cyfleoedd gwirfoddoli ac ar gyfer ymgysylltu rhwng ac o fewn cymunedau.

E. Adeiladu partneriaethau cymunedol a gwirfoddol/statudol.

F. Gwella cyfleusterau, mynediad a gwasanaethau cymunedol.

G. Cynyddu cyfranogiad cymunedol wrth amddiffyn, adfer a chynnal yr amgylchedd trefol a gwledig.

H. Helpu unigolion a chymunedau i ddatblygu sgiliau i wneud dewisiadau ffordd o fyw mwy iach.

I. Hyrwyddo iechyd meddwl a lles emosiynol ar lefel unigolion a chymunedau.

Llofnodwyd ar ran Ysgrifennydd Gwladol Gogledd Iwerddon

Cyfarwyddyd Cyfrifon

Mae'r Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn rhoi'r cyfarwyddiadau cyfrifon hyn yn unol ag adran (35)3 Deddf y Loteri Genedlaethol 1993

1. Mae'r cyfarwyddyd hwn yn berthnasol i Gronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol (y Gronfa Loteri Fawr yn flaenorol) mewn perthynas â'r cyfrifon blynyddol ar wahân y mae'n ofynnol iddi eu paratoi mewn perthynas â'i gweithgareddau dosbarthu'r loteri.

2. Bydd Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol yn paratoi cyfrifon ar gyfer y flwyddyn ariannol a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024 a'r blynyddoedd ariannol dilynol yn unol ag egwyddorion cyfrifyddu a gofynion datgelu argraffiad Llawlyfr Adroddiadau Ariannol y Llywodraeth a gyhoeddwyd gan Drysorlys EF ('y FReM') sef mewn grym ar gyfer y flwyddyn ariannol y mae'r cyfrifon yn cael eu paratoi ar ei chyfer, ynghyd ag unrhyw ddatgeliad ychwanegol neu ofynion eraill y cytunwyd arnynt gyda'r adran, gan gynnwys canllawiau'r Tasglu ar Ddatgeliadau Ariannol Cysylltiedig â'r Hinsawdd (TCFD) ar gyfer gwneud cais am ddatgeliad.

3. Caiff y cyfrifon eu paratoi fel y byddant yn:

- rhoi barn wir a theg am faterion ar 31 Mawrth 2024 a diwedd blynyddoedd ariannol dilynol ac o'r incwm a gwariant (neu, fel bo'n briodol, ganlyniad adnoddau net), newidiadau yn ecwiti trethdalwyr a llif arian ar gyfer y flwyddyn ariannol a ddaeth i ben; a
- Darparu datgeliad o unrhyw wariant neu incwm materol na chymhwysywyd at y dibenion a fwriedir gan Senedd y Deyrnas Unedig neu drafodion materol nad ydynt wedi cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu.
- Dilyn y gofynion cyfrifyddu a datgelu a ddisgrifir yn Atodiad A ac Atodiad B.

4. Bydd yn ofynnol cydymffurfio â gofynion FReM o dan yr holl amgylchiadau heblaw am y rhai eithriadol, er mwyn i'r cyfrifon ddarparu barn wir a theg. Os, yn yr amgylchiadau eithriadol hyn, bod cydymffurfiad â gofynion FReM yn anghyson â'r gofynion i roi barn wir a theg, dylid mynd i ffwrdd o ofynion FReM i'r graddau sy'n ofynnol i roi barn wir a theg yn unig. Yn yr achosion hyn, dylid defnyddio barn hysbys a diragfarn i ddyfeisio triniaeth amgen addas y dylai fod yn gyson gyda nodweddion economaidd yr amgylchiadau perthnasol ac ysbryd FReM. Dylid trafod unrhyw ymadawiad materol o'r FReM gyda'r Adran dros Ddiwylliant, Cyfryngau a Chwaraeon a Thrysorlys EF.

5. Dylai'r cyfrifon gydymffurfio â'r holl arweiniad a gofynion perthnasol yn unol â'r Arweiniad Cyllidebu Cyfunol (CBG), Rheoli Arian Cyhoeddus (MPM) a'r cytundeb rheoli neu ddogfen fframwaith.

Trwy awdurdod yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon

11 Ebrill 2024

ATODIAD A

Mae'r paragraffau a ganlyn yn datgelu'r gofynion ychwanegol y cytunwyd arnynt gan y Trysorlys, yr Adran a Chronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol, uwchben y datgeliadau hynny sy'n ofynnol yn FReM.

1. Bydd y **Datganiad Incwm/Gwariant Cynhwysfawr Net** yn cynnwys y canlynol fel eitemau ar wahân, lle bo'n faterol:
    1. cyfran yr enillion Loteri y gellir eu priodoli i Gronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol
    2. cyfran incwm buddsoddi Cronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol y gellir eu priodoli i Gronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol
    3. llog sy'n dderbynadwy ar arian loteri
    4. ad-dalu grantiau
    5. unrhyw incwm arall
    6. grantiau a wnaed o arian Loteri
    7. grant sydd wedi darfod neu ei ddiddymu a gofnodwyd yn flaenorol fel rhwymedigaethau o arian Loteri
    8. y cyfanswm costau gweithredu a delir mewn perthynas â gweithgareddau dosbarthu'r Loteri Genedlaethol
2. Bydd y **Datganiad Sefyllfa Ariannol** yn cynnwys:
    1. o dan y pennawd "Asedau cyfredol": a ddangosir fel buddsoddiad, y balans a ddelir ar ran Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol;
    2. Dylid datgelu grant sy'n dod yn ddyledus i'w dalu o fewn blwyddyn ar wahân o dan y pennawd "rhwymedigaethau cyfredol'.
    3. Dylid datgelu grant sy'n dod yn ddyledus i'w dalu ar ôl mwy na blwyddyn ar wahân o dan y pennawd "rhwymedigaethau anghyfredol'.
3. Bydd y **Datganiad Llif Arian** yn defnyddio'r dull anuniongyrchol wrth gyflwyno "llif arian o weithgareddau gweithredu';
4. Dylai'r **Nodiadau i'r Cyfrifon** fodloni gofynion FReM a chynnwys:
    1. Datganiad y paratowyd y Cyfrifon ar ffurf a bennwyd gan yr Ysgrifennydd Gwladol gyda chaniatâd y Trysorlys yn unol ag Adran 35D(3) Deddf y Loteri Genedlaethol ayyb 1993.
    2. Datganiad o'r polisïau cyfrifyddu. Mae'n rhaid i hyn gynnwys datganiad sy'n esbonio natur y balansau a ddelir ar ran Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol fel a ganlyn:
    3. "Mae balansau a ddelir yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol yn parhau o dan stiwardiaeth yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon. Fodd bynnag, mae cyfran y balansau hyn y gellir eu priodoli i Gronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol i'w gweld yn y Cyfrifon ac, ar ddyddiad y Datganiad sefyllfa ariannol, mae wedi'i hardystio gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon eu bod ar gael i'w ddosbarthu gan Gronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol mewn perthynas ag ymrwymiadau cyfredol a rhai i'r dyfodol."
    4. gwerth ymrwymiadau grant ar ddiwedd y flwyddyn y mae Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol wedi'u gwneud nad ydynt wedi'u

cynnwys fel rhwymedigaethau yn y Datganiad sefyllfa ariannol gan nad oeddent yn bodloni gofynion cael eu trin fel rhwymedigaethau ar y dyddiad hwnnw

5. Pan fydd grantiau'n fwy na'r adnoddau sydd ar gael fel a ddangosir yn y Datganiad Sefyllfa Ariannol, nodyn sy'n esbonio sail resymegol y gor-ymrwymiad gan gymryd unrhyw gyngor a dderbyniwyd gan yr Adran i ystyriaeth fel y bo'n briodol.
6. Nodyn sy'n cysoni balans agoriadol a therfynol buddsoddiadau a ddelir yn NLDF. Dylai hyn ddatgelu enillion a dderbynnir gan y Loteri Genedlaethol, incwm buddsoddi, enillion a cholledion nas gwireddwyd ar fuddsoddi, ac arian a dynnwyd i lawr o NLDF.
7. Dadansoddiad o'r cyfanswm rhwymedigaethau grant (cyfredol ac anghyfredol) yn y Datganiad Sefyllfa Ariannol i ddangos:

   - Rhwymedigaeth a ddygwyd ymlaen
   - Rhwymedigaethau yn y flwyddyn
   - Dadrwymedigaethau
   - Rhwymedigaethau a dalwyd
   - Rhwymedigaeth a gariwyd ymlaen
   - Dadansoddiad o'r rhwymedigaeth ar gyfer bob blwyddyn hyd at a gan gynnwys pum mlynedd a thros pum mlynedd.

ATODIAD B

Gofynion datgelu ychwanegol

IFRS 16 Prydlesi

Bydd y cyfrifon yn sicrhau eu bod yn cydymffurfio ag addasiadau FreM a dehongliadau o Brydlesi Safon Adrodd Ariannol Rhyngwladol 16 (IFRS 16) o 2019-2020. Mae hyn yn golygu bod yn rhaid i'r endid gymryd yr opsiwn o fewn y FreM i fabwysiadu'r safon hon yn gynnar.

Cyfarwyddiadau asedau segur

Cyfarwyddiadau a roddir i'r Gronfa Loteri Fawr (yn gweithredu fel Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol) o dan adran 22(3) Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithasau Adeiladu 2008 fel y'i diwygiwyd

Trwy hyn mae'r Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, Cyfryngau a Chwaraeon, wrth weithredu'r pwerau a gyflwynwyd iddo gan adran 22(3) Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008 ("y Ddeddf") (c.31) ac ar ôl ymgynghori â'r Gronfa Loteri Fawr ("y Gronfa") yn unol ag adran 22(7) y Ddeddf honno, yn rhoi'r cyfarwyddiadau a ganlyn i'r Gronfa.

1. Mae'r holl Gyfarwyddiadau Gwario hyd yn hyn yn cael eu tynnu'n ôl ar unwaith gyda'r Cyfarwyddwyd Gwario hwn yn eu disodli.

Dyraniadau blaenorol

2. Mae'r Gronfa wedi'i chyfarwyddo'n flaenorol i ddosbarthu'r symiau canlynol o gyfran Lloegr o arian cyfrifon segur o dan y cynllun, ac mae'n ofynnol iddi barhau i wneud hynny hyd nes y cyflawnir yr ymrwymiadau hyn yn llawn (mae'r ffigurau wedi'u talgrynnu i'r degolyn agosaf ar gyfer y dibenion y cyfarwyddyd hwn):

> Dan delerau'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth rhwng DCMS a'r Gronfa a gytunwyd ar 17 Hydref 2018, dosbarthodd y Gronfa cyfanswm o £1.144m ar ffurf grantiau nad sy'n rhaid eu had-dalu i fudiadau gwirfoddol ieuenctid mewn lleoliadau targedig trwy'r Gronfa Capasiti Ieuenctid, gyda'r Gronfa a DCMS wedi cytuno ar grantiau o'r fath. Bydd y Gronfa'n parhau i reoli'r grantiau hyn tan eu cwblhad
>
> £90m (gyda £55.9m o hwnnw'n cael ei dosbarthu erbyn Rhagfyr 2021) i fodloni gwariant ar neu'n ymwneud â darparu gwasanaethau, cyfleusterau neu gyfleoedd i ddiwallu anghenion pobl ifanc, yn unol ag a18(1)(a) y Ddeddf, a gyflwynir gan Youth Futures Foundation Limited;
>
> £96 miliwn (gyda £51.5m o hwnnw'n cael ei dosbarthu erbyn Rhagfyr 2021) i fodloni gwariant ar neu'n ymwneud â (i) datblygu gallu unigolion i reoli eu harian, neu (ii) wella mynediad at wasanaethau ariannol personol, yn unol ag a18(1)(b) y Ddeddf, a gyflwynir gan Fair4All Finance Limited; a
>
> £435m (gyda £435m o hwnnw'n cael ei dosbarthu erbyn Rhagfyr 2021) ar ffurf grantiau nad ydynt yn ad-daladwy i'r Big Society Trust i fuddsoddi yn Big Society Capital ac i fodloni gofyniad ariannu cychwynnol Access – the Foundation for Social Investment, yn gweithredu fel cyfanwerthwr buddsoddiad cymdeithasol yn unol ag adran 18 o'r Ddeddf.
>
> £30m (gyda £21m o hwnnw'n cael ei dosbarthu erbyn Rhagfyr 2021) ar ffurf grantiau nad ydynt yn ad-daladwy miliwn Access- the Foundation for Social Investment, gan weithredu fel cyfanwerthwr buddsoddi cymdeithasol yn unol ag adran 18 o'r Ddeddf.

Dyraniadau newydd

3. Bellach mae'n ofynnol i'r Gronfa ddosbarthu symiau pellach o gyfran Lloegr o arian cyfrifon segur fel a ganlyn:

> £20m ar ffurf grantiau nad ydynt yn ad-daladwy miliwn Access – the Foundation for Social Investment, gan weithredu fel cyfanwerthwr buddsoddi cymdeithasol yn unol ag adran 18 y Ddeddf;
>
> £20 miliwn i fodloni gwariant ar neu'n ymwneud â darparu gwasanaethau, cyfleusterau neu gyfleoedd i ddiwallu anghenion pobl ifanc, yn unol ag a18(1)(a) y Ddeddf, a gyflwynir gan Youth Futures Foundation Limited; a
>
> £4 miliwn i fodloni gwariant ar neu'n ymwneud â (i) datblygu gallu unigolion i reoli eu harian, neu (ii) wella mynediad at wasanaethau ariannol personol, yn unol ag a18(1)(b) y Ddeddf, a gyflwynir gan Fair4All Finance Limited.

Ychwanegedd

4. Bydd y Gronfa'n ystyried sut y gall telerau ac amodau perthnasol eu trefniadau gyda'r mudiadau hyn sicrhau:

> bod yr arian yn cael ei defnyddio dim ond ar gyfer prosiectau, neu agweddau ar brosiectau, y byddai arian yn annhebygol o fod ar gael ar eu cyfer gan adran o'r Llywodraeth.

The Oversight Trust

5. Bydd y Gronfa hefyd yn dosbarthu hyd at £500,000 y flwyddyn o gyfran Lloegr arian y cyfrifon segur, ac ar ffurf grant, i The Oversight Trust – Assets for the Common Good (OST) ar sail barhaol (oni bai a than y cyhoeddir cyfarwyddiadau pellach gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddwylliant, Cyfryngau a Chwaraeon i addasu neu ddisodli'r cyfarwyddyd hwn).

6. Bydd OST ond yn defnyddio'r ariannu hwn i gynorthwyo cyrff eraill sydd o fewn rheolaeth gyfreithiol unigryw neu helaeth OST, ac sy'n dosbarthu arian cyfrifon segur i fodloni gwariant sydd â diben cymdeithasol neu amgylcheddol. Roedd £1m wedi'i ddosbarthu i OST at y dibenion hyn erbyn Rhagfyr 2021, gyda £0.4m arall yn debygol o gael ei ddosbarthu cyn diwedd Rhagfyr 2021.

Rhaid i gyrff eraill fel hyn, ar ben hyn, naill ai (i) fod yn gyfanwerthwr buddsoddiad cymdeithasol; neu (ii) ddefnyddio arian cyfrifon segur wrth gyflawni eu swyddogaethau sydd:

i. yn bodloni'r gwariant ar neu sy'n ymwneud â darparu gwasanaethau, cyfleusterau neu gyfleoedd i ddiwallu anghenion pobl ifanc; neu

ii. yn bodloni gwariant ar neu sy'n ymwneud â (a) datblygu gallu unigolion i reoli eu cyllidebau, neu (b) wella mynediad at wasanaethau ariannol personol.

Dim taliadau eraill

Cyfarwyddir y Gronfa i beidio â gwneud unrhyw daliadau eraill o gyfran Lloegr o arian cyfrifon segur tan i'r Ysgrifennydd Gwladol gyhoeddi rhagor o Gyfarwyddiadau dan y Ddeddf.

Llofnodwyd trwy awdurdod yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon

Cyfarwyddiadau a roddir i'r Gronfa Loteri Fawr o dan adran 22(5)(b) Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008 mewn perthynas â gwariant yn yr Alban

Trwy hyn mae Gweinidogion yr Alban, wrth weithredu'r pwerau a gyflwynwyd iddo gan adran 22(5)(b) Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008 ac ar ôl ymgynghori â'r Gronfa Loteri Fawr ("y Gronfa") yn unol ag adran 22(7) y Ddeddf honno, yn rhoi'r cyfarwyddiadau a ganlyn i'r Gronfa:

Cyfarwyddiadau Cyffredinol

1. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur o dan y Ddeddf honno mewn perthynas â gwariant Yr Alban, mae'n rhaid i'r Gronfa gydymffurfio â'r cyfarwyddiadau cyffredinol a ganlyn wrth bennu'r sawl i bwy y mae'r Gronfa'n gwneud dosbarthiadau, at ba ddibenion y bydd y Gronfa'n gwneud dosbarthiadau, y broses a ddefnyddir i benderfynu pa daliadau i'w gwneud ac o dan ba amodau a thelerau y mae'r Gronfa'n gwneud dosbarthiadau.

2. Mae'n rhaid i ddosbarthiad arian cyfrifon segur fod:

A. ar gyfer prosiectau sy'n hyrwyddo lles y cyhoedd nad ydynt wedi'u bwriadu'n bennaf er elw preifat;

B. ar gyfer prosiectau sy'n gwneud gwelliannau gwirioneddol a chynaliadwy i ansawdd bywyd cymunedau lleol;

C. dim ond ar gyfer mudiadau trydydd sector, h.y. mudiadau sy'n bodoli'n gyfan gwbl neu'n bennaf i ddarparu buddion ar gyfer cymdeithas neu'r amgylchedd;

D. rhaid cydbwyso annog arloesedd gyda'r angen am reoli risg mewn modd sy'n gymesur â'r math o brosiect ac ymgeisydd; a

E. dylid ceisio hyrwyddo amcanion datblygu cynaliadwy.

3. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa Loteri Fawr sicrhau bod ymgeiswyr:

A. ym mhob achos yn dangos dichonoldeb ariannol y prosiect dros gyfnod y dosbarthiad;

B. mewn achosion pan geisir arian cyfalaf;

a). dangos cynllun busnes clir gan gynnwys unrhyw gostau rhedeg a chynnal a chadw sy'n gysylltiedig â phob prosiect am gyfnod rhesymol, a rhoi ystyriaeth i faint a natur y prosiect; a

b). ar gyfer prosiectau mawr, dangos bod prosesau gwerthuso a rheoli prosiectau'n cyfateb i rai Adolygiadau Porth Swyddfa Fasnach y Llywodraeth; neu

C. mewn achosion pan na cheisir arian cyfalaf, dylid ystyried argaeledd tebygol unrhyw arian arall i dalu am gostau parhaus am gyfnod rhesymol ar ôl ar ôl i arian cyfrifon segur ddod i ben, gan roi ystyriaeth i faint a natur y prosiect, ac i arian cyfrifon segur gael ei ddefnyddio i gynorthwyo cynnydd tuag at ddichonoldeb pryd bynnag y bo'n bosib.

4. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa sicrhau'r canlynol:

A. y pennir cyfyngiadau amser penodol ar y cyfnodau y mae dosbarthiadau'n daladwy, boed hynny ar gyfer gwariant cyfalaf neu refeniw;

B. cynnwys amod ym mhob dosbarthiad bod derbynyddion yn cydnabod defnyddio arian asedau Segur gan ddefnyddio brand cytunedig Cynllun Asedau Segur Yr Alban;

C. sicrhau bod ganddi'r cyfryw wybodaeth y mae'n ei hystyried yn angenrheidiol i wneud penderfyniadau ar bob cais, gan gynnwys cyngor arbenigol annibynnol pan fo hynny'n ofynnol;

D. gweithio gyda mudiadau eraill, gan gynnwys dosbarthwyr eraill, pan fo hyn yn ddull effeithiol o gyflwyno ei swyddogaethau ac amcanion;

E. lle bo'n bosib, cynnwys y cyhoedd wrth lunio polisïau, pennu blaenoriaethau a gwneud dosbarthiadau;

F. gweithredu o fewn cyd-destun polisi unigryw Yr Alban, gan ychwanegu gwerth at strategaeth Gweinidogion Yr Alban lle bo'n briodol;

cefnogi mwy o degwch yn Yr Alban wrth ddatblygu cyfleoedd i bawb ffynnu o fewn cenedl sy'n fwy llwyddiannus ac yn fwy cynaliadwy;

G. dros amser, sicrhau dosbarthiad arian i ledaeniad rhesymol eang o dderbynyddion, gan gynnwys mudiadau bach, y rhai sy'n gweithio

ar lefel leol yn unig, mentrau cymdeithasol a mudiadau sydd wedi'u lleoli yn Yr Alban ac yn gweithio tramor;

H. ystyried buddion Yr Alban yn gyffredinol, buddion rhannau gwahanol o'r Alban a meintiau poblogaeth cymharol, ac i ba raddau y gellir lleihau amddifadedd economaidd a chymdeithasol mewn rhannau gwahanol o'r Alban;

I. sicrhau y bwriedir i brosiectau gyfrannu at gyflawni diben trosgynnol Llywodraeth Yr Alban o dwf economaidd cynyddol a chynaliadwy a hefyd un neu fwy o'r amcanion strategol a ganlyn:

Mwy clyfar: Gwell cyfleoedd i bobl mewn bywyd

Mwy cryf a diogel: Cymunedau sy'n cydweithio i ymdrin ag anghydraddoldeb

Mwy gwyrdd: Gwasanaethau ac amgylcheddau gwell a mwy cynaliadwy i bobl

Mwy iach: Pobl a chymunedau mwy iach; a

J. chymryd yr egwyddorion a ganlyn i ystyriaeth:

Ymgysylltu – dylai datblygu rhaglenni fod yn seiliedig ac ymgysylltu'n weithredol â phartneriaid cyhoeddus a phreifat ac yn y trydydd sector.

Undod a chydlyniant - sicrhau bod unigolion a chymunedau ledled Yr Alban yn cael cyfle i gyfrannu at genedl sy'n fwy llwyddiannus, cymryd rhan ynddi ac elwa ohoni.

Cynaladwyedd – gwella amgylchedd Yr Alban heddiw ac ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol, a lleihau effaith Yr Alban ar yr amgylchedd byd-eang.

Cyfarwyddiadau Penodol

5. Cyn gweithredu unrhyw un o'i swyddogaethau wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur mewn perthynas â gwariant Yr Alban, mae'n rhaid i'r Gronfa gydymffurfio â'r cyfarwyddyd penodol a ganlyn wrth bennu'r unigolion at bwy y mae'r Gronfa'n gwneud dosbarthiadau, at ba ddiben y dylai'r Gronfa wneud y dosbarthiadau hynny:

A. Mae'n rhaid i'r Gronfa ddarparu asesiad effaith seiliedig ar dystiolaeth o ddosbarthu'r arian cyfrifon segur yn unol â chyfyngiadau a ragnodwyd a ddisgrifiwyd yng Ngorchymyn Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur (Yr Alban) 2010 ac yn unol ag un o'r opsiynau a ganlyn:

Opsiwn 1: Cefnogi pedair thema bolisi eang: byddai'n rhaid i'r Gronfa gefnogi bod dosbarthiad yr arian yn cael ei ddosrannu'n rhesymol i gefnogi pedair thema bolisi eang:

Cyfleoedd i blant a phobl ifanc;

Mynd i'r afael ag anghydraddoldebau iechyd drwy fwy o weithgareddau;

Cryfhau gweithgareddau rhwng y cenedlaethau; a

Chreu cyfleoedd cyflogaeth gymunedol.

Opsiwn 2 Dosrannu 50%, 67% neu 100% o'r arian cychwynnol i'w drosglwyddo gan y Gronfa Loteri Fawr i ymddiriedolaeth waddoledig. Byddai gweddill yr arian wedyn yn cael ei ddosbarthu gan y Gronfa i gefnogi'r pedair thema bolisi eang.

Cyfarwyddiadau a roddir i'r Gronfa Loteri Fawr o dan adran 22 Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008 mewn perthynas â gwariant yng Nghymru

Trwy hyn mae Gweinidogion Cymru, wrth weithredu'r pwerau a gyflwynwyd iddynt gan adran 22 Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008 ac ar ôl ymgynghori â'r Gronfa Loteri Fawr (yn gweithredu fel Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol ac a gyfeirir ati o hyn ymlaen fel "Y Gronfa), yn rhoi'r cyfarwyddiadau a ganlyn i'r Gronfa:

Cyfarwyddiadau Cyffredinol

1. Wrth benderfynu i bwy y mae'n dosbarthu arian o asedau segur mewn perthynas ag arian Cymru, at ba bwrpas ac o dan ba amodau, rhaid i'r Gronfa gydymffurfio â'r canlynol:

A. Ystyried egwyddorion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, yn enwedig:

gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru

annog cyrff cyhoeddus i feddwl mwy am yr hir dymor, gweithio'n well gyda phobl, cymunedau a'i gilydd

atal problemau a chymryd ymagwedd fwy cyd-gysylltiedig

y pum dull o weithio: hir dymor; atal; integreiddio; cydweithio; cymryd rhan

saith nod llesiant.

B. Sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu i brosiectau sy'n hyrwyddo lles cyhoeddus a chymdeithasol ac nad yw wedi'i fwriadu'n bennaf er budd preifat.

C. Sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu i brosiectau sy'n gwneud gwelliannau cynaliadwy i ansawdd bywyd cymunedau lleol.

D. Sicrhau bod y Gronfa yn dosbarthu arian i ystod eang o brosiectau a ddarperir yn bennaf gan y trydydd sector. Dylai hyn gynnwys mudiadau lleol, rhanbarthol a chenedlaethol, gan gynnwys mentrau cymdeithasol. Mewn sefyllfaoedd eithriadol, gellir dosbarthu arian i awdurdodau lleol neu gyrff statudol eraill lle mae prosiect yn cynnwys partneriaeth neu gonsortiwm, a bod y corff statudol yn gweithredu mewn swyddogaeth gydlynu.

E. Cydbwyso annog arloesedd â rheoli risg.

F. Hyrwyddo a chefnogi'r Gymraeg, gan adlewyrchu natur ddwyieithog Cymru trwy:

gweithio yn ôl yr egwyddor o beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na Saesneg yn holl weithgareddau'r Gronfa yng Nghymru

gweithredu yn unol â Safonau'r Gymraeg a'n Cynllun Iaith Gymraeg, mewn partneriaeth â Chomisiynydd y Gymraeg.

G. Y pennir cyfyngiadau amser ar y cyfnodau y mae grantiau'n daladwy,

boed hynny ar gyfer gwariant cyfalaf neu refeniw.

H. Sicrhau bod yr ymgeiswyr yn ddangos dichonoldeb ariannol y prosiect dros gyfnod y grant.

I. Sicrhau bod y Gronfa'n gweithio gyda mudiadau eraill lle mae hon yn fodd effeithiol o ddarparu elfennau o arian asedau segur yng Nghymru.

J. Sicrhau bod gan y Gronfa'r wybodaeth angenrheidiol i wneud penderfyniadau ar bob cais, gan gynnwys cyngor arbenigol annibynnol lle bo angen.

K. Cynnwys amod ym mhob dyfarniad bod derbynwyr yn cydnabod arian asedau segur ac yn defnyddio brandio Cynllun Asedau Segur y cytunwyd arno.

L. Mabwysiadu ymagwedd seiliedig ar ganlyniadau, gan gydweithio'n agos â phartneriaid priodol i gyflawni'r patrwm buddsoddiad gorau er budd cymunedau ledled Cymru.

M. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa ystyried buddion Cymru'n gyffredinol, buddion rhannau gwahanol o Gymru a meintiau poblogaeth cymharol, ac i ba raddau y gellir lleihau amddifadedd economaidd a chymdeithasol mewn rhannau gwahanol o Gymru.

Cyfarwyddiadau Penodol

2. Rhaid i'r Gronfa gydymffurfio â'r cyfarwyddiadau penodol canlynol wrth benderfynu ar y personau y mae'n rhoi grantiau iddynt ac at ba bwrpas.

A. Ngorchymyn Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008 (Cyfyngiadau a Ragnodir) (Cymru) 2010 ac yn unol â'r themâu a ganlyn:

Cefnogi plant a phobl ifanc i gyrraedd eu llawn botensial trwy weithio trwy'r trydydd sector i hyrwyddo cynhwysiant cymdeithasol a dileu'r rhwystrau i ddatblygiad personol a chyflogaeth.

Mynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd a hyrwyddo datblygu cynaliadwy ehangach trwy weithgareddau cymunedol â ffocws.

B. Rhaid i'r Gronfa ystyried y buddion ehangach y gall ceisiadau eu cynnig, yn enwedig eu potensial i ddenu arian o ffynonellau eraill (e.e. cyllid cyfatebol) a'r cyfraniad y gallant ei wneud i bolisïau a strategaethau Llywodraeth Cymru.

Cyfarwyddiadau gwariant a roddir i'r Gronfa Loteri Fawr o dan adran 22(5)(c) Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008

Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithasau Adeiladu Segur 2008, (fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Asedau Segur 2022), a elwir o hyn ymlaen fel y "Ddeddf", wrth arfer unrhyw un o'i swyddogaethau o dan y Ddeddf, bydd y Gronfa Loteri Fawr (Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol bellach) yn cydymffurfio â chyfarwyddiadau a roddir iddi o dan adran 22 o'r Ddeddf.

Trwy hyn, mae'r Adran Gyllid, wrth arfer y pwerau a roddwyd iddi gan Adran 22(5)(c) o'r Ddeddf ac ar ôl ymgynghori â Chronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol fel sy'n ofynnol o dan Adran 22(7) o'r Ddeddf, yn rhoi'r cyfarwyddiadau canlynol i Gronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol mewn perthynas â gwariant Gogledd Iwerddon o dan y Ddeddf.

- O dan y Cyfarwyddiadau Polisi diwygiedig hyn, dylai Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol baratoi a mabwysiadu cynllun strategol ar gyfer Gogledd Iwerddon fel y nodir yn Atodlen 3 Rhan 1 o'r Ddeddf.
- Bydd Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol yn ymgynghori ar gynnwys y Cynllun Gweithredu Strategol cyn ei osod gerbron y Cynulliad fel y nodir yn Atodlen 3 Rhan 1 Paragraff 4 Is-adran 6 (b) y Ddeddf.

Dylai'r Cynllun fod ar gael er budd y trydydd sector yng Ngogledd Iwerddon, trwy brosiectau/gwaith a ddarperir yn bennaf gan fudiadau Gwirfoddol, Cymunedol a Menter Gymdeithasol i gynyddu gallu, tyfu gwytnwch ac annog cynaliadwyedd.

- Dylai'r Cynllun sicrhau bod gan brosiectau/gwaith a ariennir gynrychiolaeth ddaearyddol deg ar draws Gogledd Iwerddon.
- Dylai gwersi a ddysgwyd o ddosbarthu cronfeydd Cyfrifon Segur mewn mannau eraill gael eu hadlewyrchu yng Nghynllun Gogledd Iwerddon lle bo hynny'n bosibl.
- Ni fydd yr Adran yn cyfyngu ar ddefnydd neu ddosbarthiad y Cynllun, fodd bynnag, yr egwyddor yw na ddylid defnyddio arian cyfrifon segur i ariannu prosiectau neu agweddau ar brosiectau a fyddai fel rheol yn denu arian statudol.
- O ran modelau cyflenwi, gallai'r rhain olygu, ond heb fod yn gyfyngedig i, Fodel Benthyciad Buddsoddi ar gyfer mudiadau mwy sefydledig, model hybrid grant/benthyciad neu fodel arddull grant mwy traddodiadol i gefnogi mudiadau cymunedol ar lawr gwlad i ddatblygu gallu a meithrin gwytnwch.
- Fel y caniateir o dan y Ddeddf, caiff Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol gyflawni'r Cynllun yn ei gyfanrwydd neu weithio gyda thrydydd parti. Dylid penodi unrhyw drydydd parti yn unol ag Adran 25 (1) o'r Ddeddf a chadw at yr amodau wedi hynny fel y nodir yn y Ddeddf.
- Un o amodau'r holl ariannu a ddosberthir o'r Cynllun yw bod yn rhaid i ymgeiswyr llwyddiannus gydnabod y defnydd o ariannu Asedau Segur, gan ddefnyddio'r brandio y cytunwyd arno ar gyfer y Cynllun Asedau Segur yng Ngogledd Iwerddon.
- Bydd dosbarthiad ariannu o dan y Cynllun Asedau Segur yn gyfyngedig i brosiectau sydd wedi'u lleoli yng Ngogledd Iwerddon fel y nodir yn Adran 22 5(c) o'r Ddeddf.
- Dylai'r trefniadau Adrodd a Chyfrifyddu fod fel y nodir yn Atodlen 3, Rhan 3, y Ddeddf.

The Star Project, Yr Alban

Sangat Advice Centre, Lloegr

Baltic Flour Mills Visual Arts Trust, Lloegr

Cysylltwch â ni

Prif swyddfa

Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol,
3 Embassy Drive, Edgbaston, Birmingham, B15 1TR

ffôn. 028 9568 0143
ffacs. 020 7211 1750

Ar gyfer y rhai sydd â nam ar y clyw neu'r lleferydd:
Cyfnewid Testun: 18001 plws 020 7211 1800 neu 0300 500 5050

E03127241
978-1-5286-4899-8